

Serie nouă
APRILIE 2023

4

(CCLXI)

48 pagini

ISSN 1220-742X

ACTUALITATEA MUZICALĂ

REVISTĂ LUNARĂ A UNIUNII COMPOZITORILOR ȘI MUZICOLOGILOR DIN ROMÂNIA

Din s u m a r:

- ✓ Valentin Gheorghiu – 95
- ✓ Festivalul “I Love Lipatti”
- ✓ *Fantoma de la Operă*
- ✓ Remember Mamaia - Anii '70 (III)
- ✓ Sanremo 2023
- ✓ “Crizantema de argint”, Chișinău

În imagine:
Adrian Nour și Irina Baianț în *Fantoma de la Operă*
Foto: Opera Națională București

Dictatura principiilor neprincipiale

Ca în fiecare primăvară, Universitățile din România trebuie să fie evaluate, pe baza unui sistem de puncte, în vederea măsurării calității activității. O idee bună, aplicată însă printr-un sistem discutabil. Pe de o parte, aceste punctaje vizează în principal cantitatea, și nu calitatea, deci din start scopul declarat al acestei acțiuni nu este prioritar. Se numără "câte" articole au publicat profesorii, câte brevete au obținut, sau, la Conservator, câte concerte și recitaluri au susținut. Nimeni însă nu-și pune problema calității. Sau a relației dintre ce face profesorul pe scenă și cum îi formează studenții. Se trec pe răboj și aduc glorie cifrele rezultate din adunarea acestor date, fără a se analiza în ce măsură manifestările artistice raportate au fost valoroase, adică dacă au acele date care diferențiază un lucru oarecare de un lucru de calitate, dacă muzicianul a cântat bine, dacă repertoriul prezentat a fost dificil, ori, poate, dacă a fost special, deosebit. Exact calitatea este lăsată de-o parte.

Același lucru se observă și în cultură. Evaluarea calității instituțiilor publice culturale... nu se face, în schimb se evaluează anual managerii acestora. Cum? Pe baza unor punctaje, unde din nou singurul lucru măsurat este cantitatea, fără să se pună problema calității. Pe nimeni dintre cei care "verifică" și "atestă" calitatea nu interesează cum s-a cântat, cât de bun a fost dirijorul sau solistul, corul sau orchestra. De multe ori primează aspectele bugetare, în dauna celor artistice. Se raportează săli sold-out, în condițiile în care un procent masiv al locurilor este distribuit pe bază de invitații, concluzia din acte fiind că instituția are toate biletele vândute, deci managementul este "de calitate". Nici publicul nu face efortul de a diferenția calitatea: aplaudă în picioare la finalul unui spectacol indiferent de esența reprezentației – și aici regizorul Andrei Șerban a avut o intervenție binevenită, prin care își exprima stupoarea față de fenomenul inexplicabil al nediferențierii valorilor – a calității sau lipsei de calitate a unei reprezentații. Să ne amintim că opinia lui Pascal Bentoiu vizavi de aplauzele ritmice care însoțeau (și încă mai însoțesc, deși au trecut 30 de ani) venirea la rampă a protagoniștilor, care avansa ideea că bucureștenii încă mai aplaudă ca la cuvântările de la congresele PCR, a fost catalogată drept un atac la adresa artiștilor, pedeapsa fiind sabotarea interpretării partiturilor acestui maestru!

În ultimul timp se constată pătrunderea tot mai insistentă a musicalurilor pe scenele din capitală; ceea ce este, desigur, un lucru bun. Am asistat la spectacole absolut superbe, ireproșabile, poate chiar mai bune decât cele de pe Broadway – lucru certificat, de pildă, chiar de către licențiator, care a lădat, în scris, calitatea spectacolului *Fantoma de la Operă*. Dar piața este invadată de musicaluri dubioase din toate punctele de vedere, plecând de la muzică și text până la punerea în scenă, cânt, dans, actorie, promovate deșănțat în social media și aplaudate în picioare de către spectatori cărora li se pare necesar să se mai dezmoștească după orele petrecute șezând și cu mâinile nemișcate...

Publicul Festivalului "Enescu" a aplaudat entuziast *Requiem*-ul de Verdi cu Riccardo Muti și Teatro alla Scala, interpretat la un nivel jenant în comparație cu prestigiul și capacitatea profesională a protagoniștilor, ori prezentarea de către Zubin Mehta a *Uverturii de concert pe teme populare românești*, ca fiind un omagiu adus lui Enescu, când de fapt situația a fost exact inversă: în loc să mizeze pe calitate și pe valoare, interpretând o simfonie sau o suită orchestrală,

oaspetele s-a achitat de "obligație" cantitativ, cântând cea mai scurtă piesă pe care a găsit-o, după repetiții sumare, de citire.

Soluții există; nu sunt simple și nici ușor de aplicat, mai ales într-o țară în care interpretul nemulțumit că nu a luat nota 10 la evaluare (luând în schimb 9.50 și calificativul maxim, adică "foarte bine") apelează la instanță, care anulează "nedreapta" discordanță între CV-ul umflat cu pompa prezentat unui judecător de contencios administrativ și nota "abuzivă" acordată de către un evaluator "incompetent", căruia uneori i se cer și daune morale! Este nevoie, în primul rând, de reinstaurarea principiilor corecte, asociate calității, valorii, și de firescul asumării faptului că nu trăim într-o lume saturată de genii, ci vedem pe scenă oameni, fiecare dintre ei având mai multe sau mai puține calități, ori chiar având o zi bună sau... o zi proastă. Răsplătindu-i egal, le facem un serviciu celor mediocri, și ignorăm, ba chiar subminăm valoarea celor cu adevărat buni.

Mihai COSMA

DIN SUMAR

Valentin Gheorghiu - 95.....2

Adio, Virginia Zeani!.....3

Joc în orglinzi.....5

Viva Cimarosa, Viva Salieri.....13-14

Festivalul "I Love Lipatti".....16-17

Fantoma de la Operă.....24-27

Remember Mamaia - Anii '70 (III).....30-33

Sanremo 2023.....34-37

"Crizantema de argint", Chișinău.....42-44

Evocare Nicolae Kirculescu.....45-48

Valentin Gheorghiu – 95

În 21 martie 2023, inegalabilul pianist și compozitor **Valentin Gheorghiu** a împlinit 95 de ani. În ultima perioadă, academicianul s-a retras din viața muzicală, cu discreția, cu noblețea și modestia care i-au caracterizat întreaga existență. Persona-litatea sa apare încrustată cu litere de aur în memoria generațiilor de ascultători fideli, în discografie, în partituri și în inimile noastre. Nicio evocare a maestrului Gheorghiu nu-i poate face pe deplin dreptate. Pentru cei care au avut privilegiul să-i asculte prestațiile artistice, maestrul reprezintă un aristocrat al pianului și un muzician de excepție.

Pianistul aparține categoriei oamenilor de anvergură, cu caractere puternice, cu talente de excepție, cu inteligențe armonioase, care au contribuit semnificativ la progresul culturii românești și al artei noastre interpretative. De aceea, se cuvine să-l pomenim cu respect ca pe un adevărat model profesional și uman, demn de urmat. Cuvintele sunt mult prea sărace pentru a zugrăvi o personalitate atât de luminoasă precum aceea a maestrului Gheorghiu, neîntrecut pianist și compozitor, dar și un om iubitor de bine și de frumos.

De-a lungul timpului, domnia sa a impresionat în postura de om prietenos, afabil, tonic, cu o inepuizabilă volubilitate, cu o privire luminoasă, cu ochii animați de foc lăuntric și cu vocea clară, cu un timbru particular – un om care nu știu să fi supărat vreodată pe cineva. Admirația noastră se îndreaptă spre pianistul cu silueta suplă și dreaptă, cu profilul de medalie romană, cu surâsul îngăduitor, care ne-a oferit atâtea momente de încântare și de emoție puternică. Talentul inegalabilului artist stăruie în înregistrările sale, care constituie adevărate mărturii ale unei arte interpretative exemplare. A fost un clasic superb, un vajnic și neobosit rătăcitor printre aștri, dar și pe pământ, un realizator de unicate interpretative, cu o încărcătură plină de magie și de profunde semnificații, un poet contemporan al pianului. Artist cu un profil spiritual unitar, Valentin Gheorghiu s-a remarcat printr-o pecete stilistică personală, imposibil de imitat. Onestitatea și modul în care a slujit muzica, promovând cu autoritate valorile ei majore, constituie exemple profesionale și estetice remarcabile. Muzica acestui artist excepțional – umanist prin excelență – se va auzi multă vreme după ce ființa sa de pe pământ va trece hotarele vieții. Interpretările sale pianistice, ca și compozițiile sale, îngemănează firesc tensiunea înaltă a sentimentelor cu pulsul eternelor pasiuni și cu întrebările existențiale și fac posibilă evocarea unei lumi încărcate de sens și de nobile aspirații.

Pentru contemporanii săi, maestrul Valentin Gheorghiu rămâne un model de conștiință, de exigență și probitate profesională, de modestie și de dăruire de sine. Întreaga viață a muzicianului a fost guvernată de aspirația spre perfecțiune, spre o existență plenară, absolută, guvernată de legile frumosului și adevărului. Ceea ce m-a impresionat de-a lungul anilor, a fost nu doar exceleța artei sale pianistice, ci și bucuria vecină cu extazul pe care maestrul o găsea într-o frază muzicală, cântată de sute de ori, și modul său de a se dăruie unei lucrări pe care o cunoștea pe dinafară – cu prospețimea și exuberanța unui tânăr care o parcurgea pentru prima dată.

Expresii ale generozității și nobleței sufletești, interpretările inegalabile ale pianistului Valentin Gheorghiu, gravate ingenios pe partitura eternă a muzicii, constituie adevărate etaloane de artă interpretativă și nebănuite surse de desfătare sufletească și intelectuală. Grație expresivității și poeziei lor inefabile, aparițiile artistului pe podiumul de concert – toate cu valoare de unicat – vor rămâne întipărite pentru totdeauna în sufletul acelor care au avut privilegiul de a-l asculta. Întreaga activitate a maestrului Valentin Gheorghiu aparține unui artist umanist prin excelență, cu toate implicațiile de seriozitate, de gravitate și conștiință a răspunderii față de cultură și public, pe care le presupune această calitate. Departe de dorința de a epata prin bravură sau exagerări la nivel dinamic ori agogic, maestrul a abordat repertoriul cu un subtil simț poetic și o cu muzicalitate elevată, făcând dovada talentului, experienței și exigenței sale profesionale. Pentru domnia sa, partiturile nu constituiau achiziții exterioare, ci renașteri interioare.

Îmbinând armonios expresivitatea și sinceritatea, cu virtuozitatea, vigoarea și eleganța, artistul a fascinat publicul, care l-a ovaționat la fiecare apariție pe scenă. O privire retrospectivă asupra prestației artistice și a înregistrărilor pianistului demonstrează consecvența cu care acesta a respectat trăsăturile stilistice ale repertoriului abordat; spre deosebire de mulți interpreți actuali, care consideră mai importantă etalarea propriei personalități (uneori în detrimentul cerințelor menționate în partitură), concertele maestrului au oferit adevărate mostre de bun gust, de echilibru și de artă pianistică elevată, constituind adevărate masterclass-uri pentru interpreții din toate generațiile.

Înregistrările concertelor de Beethoven, de Schumann, Mendelssohn, de Grieg, de Paul Constantinescu, ca și propriul *Concert pentru pian și orchestră* constituie inegalabile mărturii discografice. De valoare excepțională sunt și contribuțiile sale în formații camerale, în compania violoniștilor Ștefan Gheorghiu, Silvia Marcovici, Gabriel Croitoru, a pianistei Roxana Gheorghiu și a violoncelistului Marin Cazacu.

A sluji, a iubi. a se devota muzicii, acestea au fost comandamentele care au călăuzit viața și activitatea maestrului **Valentin Gheorghiu**. A făcut-o cu har, cu infinită modestie, cu dăruire și generozitate, ilustrând în mod strălucit dictonul lui Hegel, după care **omul nu este altceva decât șirul faptelor sale**. A sosit momentul să-i aducem glorioasei sale activități ofranda recunoștinței noastre. Îi dorim să fie sănătos și să se bucure în continuare de admirația și prețuirea miilor de admiratori.

Închei cu caracterizarea succintă pe care am făcut-o maestrului **Valentin Gheorghiu** într-un articol din „Actualitatea Muzicală” nr. 4/2013, la aniversarea a șapte decenii de activitate pianistică de excepție: „Ați încercat vreodată să definiți superlativul absolut în interpretarea muzicală? Să înțelegeți în ce constă *secretul* care face diferența între o prestație artistică foarte bună și una catalogată ca fiind unică, sublimă, inegalabilă, irepetabilă? Ați reușit oare să descifrați **pe viu** sensul unor epiteze întâlnite în cronicile concertelor, care desemnează o atmosferă plină de vrajă, de inefabil, de elevație?”

Carmen MANEA

Adio, Virginia Zeani!

Pe 20 martie lumea operei s-a despărțit de probabil ultima mare divă în sensul clasic al termenului: soprana Virginia Zeani, decedată la domiciliul său din Florida, în vârstă de 97 de ani.

Celebra artistă s-a născut în centrul Transilvaniei, micul sat românesc Solovăstru nefiind departe de capitala județului, Târgu Mureș. Acesta este motivul pentru care festivalul și Concursul anual "Virginia Zeani" sunt găzduite la Târgu Mureș, iar Consiliul județean i-a oferit distincția onorifică "Fibula de la Suseni" (acordată și Papei Francisc).

La o vârstă foarte fragedă a plecat de acasă la București, hotărâtă să studieze cu cea mai cunoscută soprană a vremii, Solista Majestății Sale Imperiale Țarul Lydia Lipkowska, care a fugit din Sankt Petersburg în timpul revoluției bolșevice.

În cele din urmă a părăsit România în februarie 1947 – la timp, la câteva săptămâni după abdicarea forțată a regelui de

către reprezentanții de ocupație ai URSS și supravegherea strică a trecerii granițelor. S-a stabilit în Italia, unde a studiat cu Aureliano Pertile și unde, mai târziu, l-a cunoscut pe viitorul soț, basul Nicola Rossi-Lemeni, cu care a avut un fiu, Alessandro.

S-a întors pentru doar câteva spectacole, abia după ce armata sovietică a părăsit România și după ce s-a raportat mai puțin opresiune (prima vizită a fost în 1965). A vizitat mai multe orașe românești pentru că și-a iubit mereu țara și a fost fericită să ia legătura cu cântăreții români. A apărut în *La bohème*, *Aida*, *Don Carlo*, *La traviata* și la *Tosca* (făcând chiar sesiuni speciale de înregistrări cu ultimele două dintre aceste opere, în 1969 și 1977, alături de strălucitul bariton Nicolae Herlea și tenorii Ion Buzea și, respectiv, Corneliu Fănățeanu). A cântat la Opera Română clujeană, la Opera Română din București și mai târziu la Opera Română din Iași, ultima sa apariție pe o scenă românească fiind în 1981, într-un concert la Sala Palatului. Vizitele sale erau vizitele unei somități a scenei lirice, o soprană a cărei glorie se răspândise pe tot mapamondul – și asta în perioada în care marketingul o promova intens pe Maria Callas, nume care acapara presa internațională. Cariera ei se leagă poate cel mai mult de Opera din Roma (continuatoarea Teatrului Costanzi în care avusese loc premiera absolută a *Toscăi*, cu Hariclea Darclee în rolul titular).

La început vocea sa avea strălucirea unei coloraturi pline, astfel încât rolul Violettei din *La traviata* a fost interpretat magistral, niciun alt cântăreț din lume nereușind performanța de a reda o anumită partitură pe scenă de 648 de ori, record consemnat de Guinness Book. Desigur, s-a simțit foarte bine și

în roluri precum Gilda sau Lucia, Olympia, Donna Elvira, Mimì, Tatiana, Manon și Manon Lescaut, Thaïs, Tosca, Aida, Fedora etc. etc., invitațiile marilor teatre curgând fără întrerupere: MET, Royal Opera Covent Garden, La Scala, Napoli, Florența, Paris, Barcelona, Moscova, Leningrad, Monte Carlo, San Francisco, Geneva etc. etc. La sfârșitul a 34 de ani de carieră a numărat 69 de roluri, inclusiv în muzica nouă, ea semnând și prima interpretare a lui Blanche la premiera mondială a operei *Dialogurile Carmelitelor* de Francis Poulenc, dar și alte premiere absolute de opere contemporane.

Cântul său a fost o demonstrație de belcanto și de conectare a teatralității textului cu muzica partiturii prin care obținea o emoție neegalată, în timp ce aparițiile sale uimeau prin frumusețea chipului și prin atenția acordată jocului actoricesc. I-a avut ca parteneri pe cei mai cunoscuți cântăreți și dirijori ai celei de-a doua jumătăți a secolului XX, dintre care unii îi datorează lansarea în public.

După ce s-a mutat în Statele Unite a devenit profesor (apoi Professor Emeritus) la Indiana University School of Music, unde a predat timp de un sfert de veac, până când s-a mutat în Florida, unde a continuat să ofere master-classes în privat.

A fost o persoană generoasă, modestă, blândă, cu o mare dorință de a încuraja și de a susține tinerele talente. A ajutat mulți tineri cântăreți români, chiar lucrând cu unii dintre ei acasă, în Florida. Angela Gheorghiu și Elena Moșuc s-au numărat printre prietenii ei, iar Ailyn Pérez este una dintre vedetele zilei care îi datorează mult. De asemenea, a oferit un master-class special în SUA pentru un grup de studenți la canto de la UNMB și AMG, în 2003, cu ocazia aniversării a 150 de ani de la premiera absolută a operei *La traviata*.

Acasă a primit cea mai mare stimă și aprecieri, dublate de recunoaștere oficială, exprimată prin decorații precum

"Steaua României", cea mai înaltă distincție a României. A fost foarte emoționată pentru primirea ordinului regal "Nihil sine Deo", înmănat personal de fostul rege Mihai al României (2011). În același an a publicat în limba română cartea "Canti che ti passa" și a primit titlul de Doctor honoris causa de la Universitatea Națională de Muzică București și de la Universitatea "Babeș-Bolyai" din Cluj-Napoca. Deține și multe alte ordine și medalii, din partea altor țări, primite în Italia, Spania, Franța, Egipt, Statele Unite, Brazilia. ONB i-a conferit titlul unic de "Ambasador onorific al Operei Naționale București".

Dumnezeu să o odihnească în pace!

Mihai COSMA

Viorel Cosma – o enciclopedie în muzica românească

În data de 31 martie 2023, Muzeul Național „George Enescu” în parteneriat cu Universitatea Națională de Muzică din București ne-a propus un eveniment care a marcat anul centenarului marelui muzicolog, lexicograf și critic Viorel Cosma. La „masa rotundă” – care s-a desfășurat în sala „Silvestri” – au participat câteva persoane dintre cei care l-au cunoscut și i-au admirat activitatea epopeică în ceea ce privește universul muzicii. Printre acestea s-au numărat inclusiv foști studenți ai domniei sale, ce și-au arătat recunoștința față de remarcabilul muzicolog.

În deschidere prof. univ. dr. DHC Dan Dediu a rezumat în câteva cuvinte viața maestrului, conferind și o notă personală. În discursul său a menționat că Viorel Cosma a fost un monument de cunoștințe datorită cercetărilor neîntrerupte, cu o capacitate impresionantă de

Viorel Cosma

Printre alte personalități care au vorbit despre Viorel Cosma s-au numărat muzicologul Despina Petecel și criticul Dumitru Avakian. Aceștia și-au amintit cu deosebită plăcere despre clipele petrecute alături de domnia sa, făcând referință în mare parte la destoinicia acestuia de a-și organiza atribuțiile, astfel încât rezultatul final să fie calitativ și demn de un reper.

Ambianța evenimentului a fost completată de o expoziție foto-documentară intitulată „Viorel Cosma – muzicologul prolific și fascinația enesciană”, realizată de cercet. dr. Irina Nițu și graficianul Horia Nițu, care a conținut documente din arhiva personală a maestrului.

Omagiul adus remarcabilului muzicolog a reprezentat un moment emoționant pentru cei care i-au fost alături și l-au cunoscut și două ore de informații prețioase

Dan Dediu, Cristina Andrei, Roxana Cosma

a se organiza, fiind prezent la toate evenimentele Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor și, de asemenea, comentând pe baza lor. Pe același ton a intervenit și prof. univ. dr. Mihai Cosma, care ne-a prezentat prin câteva detalii latura pedagogică a maestrului. Astfel, am descoperit o enciclopedie de om care nu ezita să-și împărtășească cu orice student cunoștințele dobândite, oferindu-i cu lux de amănunte toate informațiile necesare.

Invitații au abordat câte un aspect al muzicii de care Viorel Cosma s-a preocupat în activitatea sa. De pildă, profesorul Universității Naționale de Muzică, prof. univ. dr. Nicolae Gheorghită, ne-a vorbit despre înclinația maestrului în ceea ce privește muzicile armatei. A amintit că Viorel Cosma a fost cronicarul armatei. Un aspect important al muncii marelui muzicolog a fost menționat de Cristina Andrei, Managerul Muzeului Național „George Enescu”. Pe lângă faptul că a fost studenta sa, a și colaborat cu domnia sa la cercetările acestuia privind viața lui George Enescu. Se știe că Viorel Cosma și-a consacrat o parte din viața muzicii marelui compozitor, chiar dedicându-i acestuia 14 volume ce conțin studii muzicologice, cronici etc. Cristina Andrei ne-a povestit că deși în ultimii ani de viață acesta se simțea tot mai slăbit, și-a continuat munca asiduă, finalizându-și orice proiect și astfel, a reușit să aducă la Muzeul Național partituri sau scrisori ce au aparținut lui George Enescu.

pentru cei care au aflat doar din cărți despre o asemenea personalitate a istoriei muzicii românești.

Sarah RIZESCU

C. Andrei, D. Petecel, D. Dediu, D. Avakian, N. Gheorghită, O. Lupu, M. Cosma

Joc în oglinzi

În Stagiunea Filarmonicii „G. Enescu”, seara de 8 martie 2023 a fost imaginată ca un spectacol extraordinar, „Joc în oglinzi”, de flautistul poet și compozitor Ion Bogdan Ștefănescu, acesta aflându-se în multiple și convingătoare ipostaze – solist, dirijor, amfitrion-prezentator, recitator, narator, regizor – împreună cu ansamblul, „Flaut Power”, format din 18 tineri flautiști: Ștefan Diaconu, Carla Maria Stoleru, Irina Naneș, Salomeea Lois Bodea, Carina Geanina Boanță, Elena Cărăuș, Anca Petrescu, Ștefania Istrate, Andrada Dumitrache, Ana Antonescu, Maria Veliia (din Ucraina), Mihaela Stegaru, Ștefana Ghinea, Liviu Lucian Albu, Teodor Mondiru, Anxhelo Naqellari, Mihai Vaida și Ruxandra Rus. Și astfel, melomanii prezenți atunci, în Sala Mare a Ateneului bucureștean, au devenit părtașii unei frumoase aventuri pe tărâmul magic al Eutherpei, unde atractive secvențe componistice camerale s-au îmbinat cu rostiri poetice diverse ca fizionomie lirică și au fost suprapuse original timpuri de creație, în diferite registre

Ion Bogdan Ștefănescu

afective, cu puterea magnetică a cuvântului românesc în sine, asemenea exemple constituind momentele scenice-unicat ale artistului Ion Bogdan Ștefănescu, intitulate *Vocea*, *Aripi de lună*, *Contre-jour*, *Invocație* și *Transhumanța*. Totul, pornit parcă, dintr-un exercițiu de inventivitate, prin entități muzicale izvorâte din sunete de flaut și purtate, original și discret, într-o zonă a inefabilului, nostalgică și un pic reflexivă ca structură „temperamentală”, acolo, unde contrastele nu alternează brusc, nici cu asperități, și unde emotivitatea ni se dezvăluie permanent ca atitudine estetică, prin culori instrumentale calde și prin firescul armoniilor, elegant învăluite într-un veșmânt de basm, conferind o formă unică de sensibilitate, oricărei întruchipări sonore. Iar nebanuita forță de sugestie a sintagmei *Joc în oglinzi*, inspirată de ideea uneia dintre piesele semnate Doina Rotaru, *Joc de oglinzi pentru patru flaute*, a simbolizat, de fapt, un dialog între generațiile de interpreți, slujitori fideli ai instrumentului numit Flûte de Pan, între generațiile de poeți români, dar și între poezii și compozitorii noștri. Au fost abordate partituri și recitate poezii, fiecare, cu mesajul și punctele ei de suspensie, la final, într-o succesiune originală ca scenariu și regie, aducându-i, în atenție, atât pe binecunoscuții poeți Mihai Eminescu („Rugăciune”), Tudor Arghezi („Cameleoana” și

„Melancolie”), Lucian Blaga („Strofe de-a lungul anilor”), Nichita Stănescu („Sunt un om viu”) și Nina Cassian („Sonet în limba spargă”), cât și pe unii dintre autorii contemporani de versuri, precum Mircea Dinescu („Sunt tânăr, Doamna”), Cezar Ivănescu („Amintirea Paradisului”), Ion Mureșan („Poemul care nu poate fi înțeles”), Adrian Păunescu („Balada lui Ilie de la sculărie”), Ioan Es Pop („Cât mai avem?”), Spiridon Popescu („Doamne, dacă-mi ești prieten”), George Stanca („Suită pentru cymbal, clavicord și virginal universal”) sau Liviu Vișan („Fotografie sepia”).

Coloana sonoră a spectacolului s-a alcătuit variat și echilibrat deopotrivă, din câteva file vechi ale istoriei muzicii autohtone, *Dansuri* de Ion Caioni și *Trei crai* de Anton Pann, dar și cu *Hora Brașovului* și romantica *Baladă* de Ciprian Porumbescu, și cu patru șlagăre ale perioadei interbelice, aducând parfumul unor vremuri de odinioară, ce nu vor să fie lăsate uitării, *Iubesc femeia* de Ionel Fernic și *Inima e un telefon*, *Fetele dulci ca-n București* și *Vrei să ne întâlnim sâmbăta seara* de Ion Vasilescu. S-au regăsit, însă,

printre opțiunile repertoriale, și reconfortanta *Polcă electorală* și *Valsul călătorului* de Ioan Dobrinescu, un compozitor contemporan care a realizat, prin vădită substanțialitate sonoră și diversitate policromă, aranjamentele pieselor din program, cu excepția unuia (aceia pentru *Trei Crai* de Anton Pann), semnat Ion Bogdan Ștefănescu, autor prezent atunci și cu o parte a creației sale destinată flautului, într-un concept unitar și cu o implicare specifică muzicienilor care au vocația desăvârșirii actului artistic. Astfel, spectacolul „Joc în oglinzi”, susținut pe 8 martie a.c., la Ateneul Român, de solistul concertist Ion Bogdan Ștefănescu și ansamblul „Flaut Power”, a sintetizat, prin firescul conversațiilor instrumentale și complexitatea gândului poetic transpus în fapt sonor, o vocație, un balans afectiv-cerebral, o viziune.

Mirela STOENESCU-TOLLEA

Senzația extazului mistic

Asta am simțit vineri, 10 martie, la concertul Filarmonicii „George Enescu”, unde solist, orchestră, dirijor, și apoi dirijor și orchestră, într-o simbioză rar întâlnită, au cântat două capodopere, ambele create în preajma anului 1900, de către doi vecini, doi compozitori de mare rezonanță în istoria muzicii universale. E vorba de Serghei Rahmaninov - *Concertul nr. 2 în do minor pentru pian și orchestră, op. 18* și Jean Sibelius cu *Simfonia nr. 1 în mi minor, op. 39*.

A fost atât de eteric, dar și concret, atât de pătrunzător-romantic, dar și liric-mângâietor, încât l-am trăit cu fiecare fibră, cu fiecare celulă, cu fiecare nerv, cu fiecare fir de păr, cu tot corpul, care vibra la valul imens de sunete ce parcă veneau dintr-o lume care nu e legată nici de spațiu, nici de timp.

Totul a început odată cu intrarea pe scenă a pianistului Andrei Licareț și a dirijorului Leo Hussain, care, prin momentul de reculegere sau rugăciune repetat de altfel între părțile fiecărei lucrări, a indus în egală măsură liniște deplină atât pe scenă cât și în sală, dar mai ales un auctact de mare efect.

Seara a fost diferită de alte surate ale ei. Întrucât, în *Concertul pentru pian și orchestră* din partea întâi, nu am auzit un solist acompaniat de o orchestră și mânuit de un dirijor. Am ascultat o muzică știută, acum atât de nouă, o muzică în care legendara virtuozitate a partiturii instrumentului solo și a celor din orchestră s-au împletit, prin intermediul dirijorului, până la contopire, cu bogăția de armonii, culori, linii melodice, de factură romantico-vulcanică, atât de particulară compozitorului rus. Iar interpreții, într-un tandem greu de atins, au dezvăluit stilul grandios, tumultuos dar și teribil de limpede și melancolic al desfășurării muzicii în orchestrație. Pianistul Andrei Licareț a dovedit, în pledoaria sa solistică, o mare atenție pentru simplitatea expresiei și pentru vigoarea stilului, simțind /știind, în pofida tinereții sale, să redea esența lui dar și esența epocii. Iar proporția excelentă între tehnică și muzicalitate, ca și deosebitul simț al formelor, au oferit publicului, prin talentul și calitățile sale (tușeul minunat, virtuozitate, digitație impecabilă, sunet limpede, bagaj de nuanțe fine) multitudinea trăirilor și poezia arhitecturii planurilor sonore rahmaninoviene, în toată profunzimea lor, cu o forță și duioșie copleșitoare.

Cât privește orchestra, care a sunat divin, pot spune că, datorită personalității dirijorului, a fost mai mult decât un acompaniator. A fost un partener egal, care a susținut un dialog între fondul și forma desfășurării liniei melodice, nemaivorbind de valurile uriașe de nuanțe limpezi, pe alocuri oglindă a unei aurore boreale, lucru pe care nu-l credeam posibil. Dar uite că a fost. Se pare că dr. Nikolai Dohl, neurologul care l-a vindecat definitiv de depresie pe Rahmaninov și căruia compozitorul i-a dedicat acest concert, mai are forță și după mai bine de 125 de ani. Atât de minunat a fost totul, încât nu m-aș fi mirat dacă în sală apărea Rahmaninov, repetând astfel episodul de acum aproximativ 50 de ani, când Aram Hacıaturian, aflat lângă mine tot la Ateneul Român, plângea și suspina, mărturisindu-mi, foarte emoționat, că până atunci nu a știut ce muzică frumoasă a scris. În fine, *Concertul* a avut un mare succes, iar chemările la rampă au fost numeroase. Totuși, și aici adaug un plus de aplauze, solistul nu a acordat nici un bis, pentru că oricum, după așa ceva, chiar n-ar mai fi mers nimic.

Partea a doua a seriei i-a revenit lui Sibelius, cu a sa primă *Simfonie*, lucrare care a reprezentat țările scandinave la Expoziția Universală de la Paris din anul 1900, compozitorul fiind probabil și singurul din istorie a cărei zi de naștere este sărbătorită aproape ca o zi națională în țara sa, Finlanda. Este o lucrare monumentală, de factură romantică, cu o orchestrație extrem de expresivă, legată de natura pe care o iubea sub toate formele: "a scanat cerul cu binoclul său, urmărind găștele care zburau deasupra lacului înghețat, a ascultat țipetele cocorilor și ecoul strigătelor găinușelor de baltă desupra terenurilor mlăștinoase, a savurat îmbobocirea primăverii la fel de mult ca aromele și culorile toamnei", după cum spunea biograful său, Erik Tawaststjerna. Cu un discret specific finlandez dar fără a uza de citate, teme, leit-motive recunoscutibile, lucrarea impune prin structura solidă dar mai ales prin varietatea coloristică. Am ascultat-o de multe ori dar recunosc că, până la tălmăcirea dată de Leo Hussain, nu i-am cunoscut subtilitatea sonorităților în adevărata lor splendoare. Și asta datorită faptului că, pe lângă orchestra, pe care a implicat-o până la ultima sa fibră, în defășurarea

muzicii, de la care a evidențiat tot ce are sau a dobândit mai bun (suflători și coarde impecabile, o gamă emoțională de un ambitus impresionant, claritate, căldură, forță, etc.), personalitatea sa deosebită a fost cea care a imprimat acestei partituri plusul de farmec. El, dirijorul, s-a dezvăluit cu această partitură, ca de altfel cu întregul concert, ca un mare maestru al firescului, pentru că, întâlnirea sa, totul este muzică. Muzică bogată în nuanțe, muzică sensibilă, muzică palpitantă, chiar și tăcerile din momentele de reculegere tot muzică au fost. Având acest simț al concepțiilor muzical-

Ateneul Român
Joi 9 martie 2023, ora 19:00
Vineri 10 martie 2023, ora 19:00

Orchestra Simfonică a Filarmonicii "George Enescu"

Dirijor
LEO HUSSAIN

Solist
ANDREI LICAREȚ

in program
Sergei Rahmaninov
Concertul nr. 2, în do minor, pentru pian și orchestră, op. 18
Jean Sibelius
Simfonia nr. 1, în mi minor, op. 39

Bilete Casa de bilete a Filarmonicii, tel. +4021 315 68 75
Online pe <https://www.fge.org.ro/calendar> și <https://ove.ro/>

dramatice, el s-a apropiat mai mult decât oricare de cele două capodopere, scoțându-le în evidență, pe lângă romantismul pasional, și pronunțatele contraste între idei, redând astfel luminozitatea, robustețea poetică, vibrația sentimentelor cu prospețimea proprie unei opere de artă.

Pentru aproape două ore, sub cupola Ateneului, vineri, 10 martie, am vibrat la valul imens de sunete ce parcă veneau dintr-o lume care nu e legată nici de spațiu nici de timp, dându-mi senzația extazului mistic. Seara s-a încheiat cu valuri explozive de aplauze.

Doina MOGA

Muzica și secretul unei filozofii profunde

În drum spre Ateneu, mă întrebam ce ar mai putea urma după concertul de săptămâna trecută, când, ascultându-l, am trăit senzația extazului mistic, din care practic încă nici n-am ieșit. Mă obseda acel "ce-ar mai putea urma". Ce-ar mai putea urma? Decât, poate, o spovedire și împărtășire direct la și de la sursă. De aceea mărturisesc că am intrat în sală cu un ușor inconfort și oarecare teamă, întrucât ceea ce pentru mine era logic nu părea posibil de realizat.

Așa credeam. Uitând pentru moment că diriguitorii Filarmonicii „George Enescu” au onorat mereu, prin programele sale și interpretările aferente, această perioadă de mare încărcătură spiritualo-creștinească din an. Așa că, oricât de surprinzător și aparent imposibil ar fi fost, în prima parte a concertului, chiar asta am simțit. Anume, că

prin intermediul muzicii și tălmăcirii ei, m-am spovedit și împărtășit direct la/ și de la sursă. Atât de puternic a fost impactul ei emoțional.

Dar ce am ascultat? Pentru început, două lucrări, dacă nu greșesc în primă audiere sau foarte puțin cunoscute la noi, lucrări semnate de compozitorii polonezi Henryk Gorecki și Karol Szymanowski. Prima dintre ele, *Totus Tuus pentru cor a capella*, este rezultatul unei schimbări bruște de direcție în creația lui Gorecki, care, după un deceniu de muzică contemporan-modernă, ce l-a plasat în vârful avangardei est-europene, s-a orientat spre o simplitate omofonă, cu un limbaj muzical minimalist-meditativ, cu o puternică tentă religioasă, împletită cu una politică, proprie contextului istoric al timpului, ambele în perfectă consonanță cu principiile sale de viață. A fost scrisă în 1987, cu ocazia primei vizite pontificale a Papei Ioan Paul al II-lea în Polonia, căruia i-a și dedicat-o, prima audiere având loc chiar pe aeroportul din Varșovia, la sosirea acestuia. Ea cuprinde atât o latură pur spirituală (versurile fiind închinare Fecioarei Maria, Sfânta Patroană a Poloniei), cât și una de factură intimă (titlul lucrării reprezentând *motto*-ul personal al Papei, respectiv "întru totul al Tău"). În sinceritatea și simplitatea ei tulburătoare, această compoziție, de fapt un imn către Fecioara Maria, dezvăluie

și pentru lucrările pentru vioară, lieduri și cele două opere *Hagith* și *Regele Roger*, care s-au bucurat de un real succes. Compoziția de față este religioasă și de o intensă originalitate stilistică, care lasă să se întrevadă, în afara elementelor din folclorul național, și câteva dintre cele provenite din culturile islamice și ale Antichității grecești. La baza ei stă o tristă întâmplare din viața creatorului – moartea nepoatei sale – pe care o gestionează scriind această meditație, la durerea unei mame care își pierde copilul. Și pentru că, după cum singur declară într-un interviu "limba latină și-a pierdut conținutul emoțional, iar în cânturile vechi poloneze, fiecare vorbă este un organism poetic viu, ce trezește o trăire religioasă de o sută de ori mai puternică decât cele mai reușite misse în limba latină", alege ca versuri traducerea în poloneză a textului latin, manifestându-și dorința ca atunci când ea se cântă pe teritoriul Poloniei, să se folosească limba natală. Lucru respectat. Altfel, se interpretează ca toate suratele ei, în latină, ca și acum.

Nuanțele arhaice, reculegerea pioasă cu iz medieval, austeritatea țesăturii sonore, influențele din stilurile premergătoare lui Palestrina și cântecele vechi de cult poloneze sunt remarcabil îmbinate în travaliul orchestralo-vocal foarte intens colorat timbral. Și toate parcă dezvăluie un dialog mirific, cu farmecul liniștii, generate de suflute alese, care au vibrat în consonanță cu o lăută fermecătoare. Compoziția impune și impresionează. Iar modul cum Szymanowski a ținut corul cu orchestra și soliștii vocali au dat întregului o aură de tandră strălucire, subliniată cu o sensibilitate rară de corul, la fel de expresiv ca și în prima lucrare; orchestra, impecabilă ca și săptămâna trecută (splendide vibrato-uri la viole) și soliștii vocali foarte potriviți și în stil. Mi-a plăcut în mod special discursul sopranei Evgheniya Sotnikova, cu vocea sa de o calitate remarcabilă, ca și pledoariile reușite ale mezzo-sopranei Aura Twarovska și ale baritonului Liviu Holender, care au dat un plus de emoție în cântul lor împreună din ultima mișcare a lucrării.

În partea a doua s-a cântat *Variațiuni pe o temă originală*, op. 36, "Enigma", de compozitorul

o frumusețe arhaică, delicată dar și profundă, prin repetabilitatea armoniei de inspirație medievalo-renescentistă. Iar tălmăcitorul, Corul Filarmonicii „George Enescu”, adus de către dirijorul ei, Iosif Ion Prunner în ipostaza ideală de instrument perfect – care posedă tehnica, memoria, inteligența de ansamblu și puterea transpunerii în starea sufletească degajată de partitura cântată – a fost de-a dreptul îngeresc. Prin nuanțe, dicție și accentele modale fine, m-a transportat cu gândul direct într-o biserică veche din Scoția, unde o imagine uitată se amestecă atât de intim cu melopeea ce parcă dezvăluie secretul unei filozofii profunde cumulate de secole. La final, în loc să aplaud, îmi venea să mă închin.

A urmat *Stabat Mater pentru soliști, cor mixt și orchestră*, op. 53, de Karol Szymanowski, întemeietorul școlii muzicale poloneze moderne. Spre deosebire de Gorecki, devenit cunoscut în afara Poloniei de-abia după jumătatea vieții, Szymanowski era deja recunoscut și apreciat pe plan internațional încă de pe la începutul carierei sale, în special pentru literatura pentru pian (preludii, sonate, concert), dar

și dirijorul englez Edward Elgar, o muzică cunoscută majorității melomanilor și despre care contemporanul său, compozitorul Gustav Holst, spunea "am simțit că aici este vorba de muzică la un nivel cum nu a mai existat în această țară de la moartea lui Purcell încoace". Integrat perfect în programul serii, Elgar datorează *Variațiunile Enigma* tot unui moment de cotitură în cariera sa, când, neașteptat i-a apărut într-o improvizație de moment această temă, pe care apoi a îmbrăcat-o în paisprezece variațiuni descriptive, care zădăresc cu claritate și fin umor trăsăturile câtorva cunoștiințe și prieteni, cu ale căror nume, pseudonime sau inițiale, titrează pe fiecare dintre ele. Sofisticată, sensibilă, expresivă, plină de nerv, atmosferă și contraste, *Enigma*, a cărei enigmă nu a fost încă descoperită, a dat lumii o fantezie extravagantă, de o bogăție orchestrală incomparabilă și care a scos la lumină, ca într-o explozie, geniul compozitorului, ilustrat în toată complexitatea lui de dirijor.

Cu un stil interpretativ de concepție globală, aristocrat în viziune, dar și în gestică, cu un simț al echilibrului greu de atins, exuberant, dar și interiorizat,

înzestrat de natură cu abilitatea de a urmări detaliul nu în defavoarea întregului, Leo Hussein s-a întâlnit perfect și în seara zilei de 17 martie cu corul, soliștii vocali și orchestra, în înțelegerea și mai ales în recrearea partiturilor de o deosebită subtilitate. Prin stilul personal de interpretare, omogenizarea compartimentelor instrumentale, ca și a celor vocale, el și-a dovedit maturitatea tehnică de excepție și mai ales rar întâlnita forță de tălmăcire a nuanțelor dramatice și lirice. Privindu-l și ascultând orchestră, cor, soliști, a fost imposibil să nu admiri, atât din postura specialistului, cât și din cea a melomanului, calitatea sunetului din dialogul continuu între gestul lui și răspunsul interpreților.

Seara de vineri, 17 martie, de la Ateneul Român, a fost una de pioasă reculegere, enigmatică, purificatoare, o seară ce parcă a dezvăluit secretul unei filozofii cumulate de secole și care s-a integrat ideal motto-ului Papei Ioan Paul al II-lea – “întru totul al Tău”.

Doina MOGA

O întâlnire de neuitat!

De neuitat s-a dovedit a fi fost întâlnirea acestor două spectaculoase personalități ale vieții muzicale actuale, flautistul Ion Bogdan Ștefănescu, solist al Filarmonicii bucureștene, și fagotistul Adrian Jojatu, actualmente concertist ce evoluează în componența multor ansambluri

simfonice și camerale de pe coasta de Est a continentului nord-american.

Cei doi s-au reîntâlnit sub semnul unui vechi sentiment al colegialității stimulatoare ce a înflorit încă din anii adolescenței petrecute în perioada studiilor liceale de la Colegiul Național „George Enescu” din București. Le-a fost alături participarea solistică a lui Rafael Butaru, primul violonist al orchestrei Filarmonicii.

Emblema însăși a acestei memorabile întâlniri – *Barock, ba Clasic*, a fost onorată atât în ceea ce privește programul însuși cât și entuziasmul realmente dinamic, strălucitor, care a susținut momentele serii de muzică.

Au putut fi audiate creații ale Barocului târziu, anume *Dublul Concert în re minor, pentru două viori și ansamblu de corzi* de Johann Sebastian Bach – de această dată în varianta flaut-vioară; de asemenea *Concertul în sol major pentru fagot și ansamblu de corzi, în sol major* de Antonio Vivaldi, lucrare prezentată în primă audiție pe scena Ateneului.

Cu totul captivantă mi-a apărut a fi fost cealaltă primă audiție bucureșteană și anume *Simfonia concertantă în fa major, pentru flaut, fagot și orchestră de coarde* de Jean-Baptiste Breval/Françoise Devienne. Este o lucrare ce instituie în importantă măsură noile structuri ale clasicismului muzical european în lumea muzicii franceze, iar aceasta după marea epocă marcată de creația barocă a lui Rameau.

Sunt aspecte pe care cei doi muzicieni performeri au înțeles a le pune în valoare în ce privește noul, la acea vreme, noul aspect cu sens tematic al ideilor muzicale. Am în vedere cantabilitatea quasi violoncelistică a ideilor muzicale pe care le dezvoltă fagotul lui Adrian Jojatu, puritatea cantabilă a liniilor tematice susținute de flautistul Ion Bogdan Ștefănescu. Indiscutabil, virtuozitatea înaltă a susținerii solistice a putut fi remarcată pe parcursul acestui atât de particular opus mozartian care este *Concertul în si bemol major pentru fagot și orchestră*, lucrare pe care autorul a scris-o în mod special pentru colegii săi, muzicienii soliști ai uneia dintre primele grupuri orchestrale simfonice, anume celebra – în plan istoric – Orchestra de la Mannheim. Atent avizate din punct de vedere stilistic s-au dovedit a fi fost compuse cadențele de virtuozitate ale primei părți din concertul mozartian, momente importante datorate solistului însuși. Preluând în acest caz conducerea ansamblului, ajutorul colegial oferit de Ion Bogdan Ștefănescu s-a dovedit a fi realmente eficient.

Vocația operistică a cântului, în cazul conductului melodic pe care-l dezvoltă compozitorul italian Saverio Mercadante la început de secol XIX, a fost excelent intuită și susținută de Ștefănescu pe parcursul celebrului *Rondo Russo*; este o lucrare care nu reține în nici un chip intonații ritmico-melodice rusești; dar dezvoltă o anume vioașie exuberantă pe care o marchează refrenul acestei fermecătoare pagini solistice. De altfel, trebuie observat, în cazul celor doi soliști ai serii de muzică *Barock, ba Clasic*, bogăția, varietatea funcțională a emisiei timbrale, au

constituit împreună valoarea supremă a demersului celor doi muzicieni performeri.

Evenimentul a avut loc la sfârșit de martie pe scena Ateneului și – cu sens simbolic – i-a reunit pe cei doi în compania unor tineri muzicieni ai ansamblului. Sunt artiști ce manifestă un important avânt al afirmărilor de semnificație în viața muzicală a acestei perioade. Și în acest caz, inițiativa și experiența violonistului Rafael Butaru, primul violonist al Filarmonicii, s-au dovedit a fi fost prețioase.

Dumitru AVAKIAN

Începuturi, noutăți – muzica românească la Ateneu

Am asistat cu mare interes și curiozitate la concertul de vineri, 31 martie la Ateneul Român, îndemnată fiind de un element de noutate, o lucrare românească a tânărului compozitor Andrei Petrache, prima din programul serii, scrisă la propunerea și inițiativa lui Marin Cazacu, managerul Filarmonicii bucureștene. Acest sistem de promovare a muzicii românești exista în toate instituțiile de profil din țară înainte de revoluția din 1989, dar a făcut mai mult un deserviciu muzicii autohtone. Pe acea vreme,

Andrei Petrache, James Hendry

accentul era pus pe cantitate, nu pe calitate. La fiecare concert al stagiunii trebuia programată și o lucrare românească indiferent de calitatea ei. Nici nu se zvânta bine cerneala pe hârtie și partitura ajungea pe pupitrele instrumentiștilor pentru a fi cântată. În această masă eterogenă de lucrări propuse publicului s-au amestecat, din fericire, și multe lucrări valoroase, dar datorită politicii agresive și greșite de promovare a muzicii românești, publicul s-a îndepărtat categoric de sala de concert, evitând până la refuz ascultarea acestor lucrări.

Am făcut această scurtă călătorie în timp pentru că vreau să subliniez inițiativa actualului manager al Filarmonicii „George Enescu” de a promova muzică românească nouă de înalt nivel artistic și nu bazată pe criterii cantitative. Primul și cel mai simplu instrument de măsurare a acestei idei a fost chiar reacția publicului: încântare în aplauze prelungite! Lucrarea *În tină* compusă de Andrei Petrache a fost ascultată fără acea „foială” ce mai apare la publicul concertelor de muzică nouă; în liniște, în *ti(h)nă*. Această muzică a foarte tânărului compozitor este una deosebit de matură atât ca tehnică de construcție și alcătuire timbrală cât și din perspectiva limbajului deosebit de novator și expresiv. Forța ce transpare este surpinzătoare, dublată și de versurile lui Nichita Stănescu (care recent ar fi împlinit 90 de ani) - tulburătoarea poezie „Un soldat”.

Lucrarea lui Andrei Petrache nu face nicio aluzie la vreun conflict anume dar ilustrează cu o teribilă claritate trăirile personajului principal ales, un soldat care luptă cu inima deschisă dând piept cu teroarea, suferința – a lui dar și a celor din jur. Compozitorul realizează un parcurs sonor sensibil, rafinat dar ferm și gradual ascendent către, poate, cel mai intens moment al lucrării, cel al împăcării cu sine, al

mântuirii înspre lumină. Repetiția „...când în sfârșit ajung...” a fost, poate, cel mai eliberator și în același timp dureros moment al întregii lucrări iar procedeele folosite de compozitor au reușit să confere un potențial maxim ideii fundamentale de eliberare, lumină, izbăvire. Un parcurs sonor tăios de coerent și în același timp plin de expresivitate și maturitate a limbajului muzical, un real succes și un debut excelent al inițiativei Filarmonicii de promovare a noilor valorilor autohtone. Această lucrare cerea o pauză imediat după, avea nevoie să se așeze în minte și în suflet, avea nevoie de câteva minute de liniște pentru cuprinderea ei, pentru înțelegerea și deslușirea ei... doar câteva minute după ultimile șoaapte „... în altă parte.”

Nu aş vrea să omit a-l admira pe tânărul dirijor britanic James Hendry, baghetă precisă și expresivă cu o înțelegere deosebită pentru muzica compozitorului român și care, cu o capacitate extraordinară de adaptare a realizat schimbarea către limbajul și expresia celorlalte lucrări.

Interesantă suprapunere de trăire muzicală ne-a adus cea de-a doua lucrare din program, cunoscutul *Concert în mi minor pentru violoncel* de Edward Elgar, o piesă de rezistență a repertoriului violoncelistic, elegiacul clasic nedemodat al secolului XX. Această lucrare are abilitatea aproape cameleonică de a-și adapta mesajul la vârsta și experiența celui ce o încearcă, iar Răzvan Suma a descifrat acest mesaj cu succes, cu înțelepciunea și profunzimea artistului matur. O interpretare asumată și cu o înțelegere profundă a mesajului expresiv; o curgere muzicală plină de sens încă din primele dialoguri ale solistului cu orchestra, un proces omogen de construcție melodică și armonică până la cea de a treia expunere a temei care a culminat cu intervenția în

Foto: Mihai Cosma

Răzvan Suma

fortissimo a violoncelului în secțiunea mediană a primei părți. Provocatoarelor pizzicati din partea a doua a concertului i-a urmat tema părții a treia, material sonor de un rafinat lirism, excelent pus în valoare de solist. Tensiunea secțiunii finale atât de coerent construită de Răzvan Suma a făcut trecerea către ultima lucrare a serii, *Simfonia a IX-a în mi minor „Din lumea nouă”* de Antonín Dvořák.

Trei lucrări cu, pentru și despre om, despre condiția lui, despre trăirile, angoasele, luminile și umbrele lui, cea mai complexă ființă de pe Pământ creatoare de cel mai frumos limbaj din câte există, limbajul muzical.

Andra APOSTU

Triumfătoarea frumusețe cu Rahmaninov și Berlioz

În primul concert din luna Mărțișorului, Orchestra Națională Radio, împreună cu invitații ei, dirijorul german Stefan Geiger și pianistul rus Alexei Volodin au oferit melomanilor din sală și de pretutindeni (evenimentul fiind transmis în direct la Radio) o excepțională seară muzicală, atât din punctul de vedere al programului, cât și al interpretării.

Intrată în obișnuit de foarte mulți ani prin seriozitate și profesionalism, ceea ce înseamnă știință muzicală, acuratețe, talent individual și colectiv, performanțe tehnice și mai ales capacitatea de a răspunde indicațiilor dirijorale, atâta timp cât ele vin din partea unui muzician complex, care citește și înțelege muzica cel puțin ca membrii ei, ONR reușește încă să surprindă, evident în mod pozitiv. Așa s-a întâmplat și vineri, 3 martie, când, alături de pianist și dirijor, a tălmăcit două lucrări devenite, încă de la prima lor audiție, hit-uri ale muzicii clasice - respectiv *Concertul nr. 2 pentru pian și orchestră în do minor* de Serghei Rahmaninov (onorând astfel în prima parte anul internațional Rahmaninov) și spectaculoasă *Simfonie „Fantastică” op. 14* de Hector Berlioz în partea a doua.

Concertul pentru pian, ca partitură finisată, a apărut în viața compozitorului și implicit în patrimoniul muzicii universale după aproximativ trei ani de la eșecul primei audiții a *Simfoniei nr. 1, op. 13*, eșec datorat dirijorului, nimeni altul decât Glazunov, care, probabil, venise de la un chef, fără chef sau cu prea mult chef. Neputând gestiona dezastrul, Rahmaninov intră într-o profundă depresie care a necesitat un susținut tratament de specialitate. Și începând cu uriașul succes al acestui concert, Rahmaninov dă lumii opere de o rară frumusețe și consistență, nemaivorbind de interpretările strălucitoare din cariera sa de pianist internațional, cu stilul său inimitabil ce se caracterizează prin unitatea constantă dintre virtuozitate, armonie, spațialitate sonoră și prin faptul că face pianul să rezoneze ca un ansamblu de clopote, efect muzical constant în toată opera sa, asemeni unei semnături.

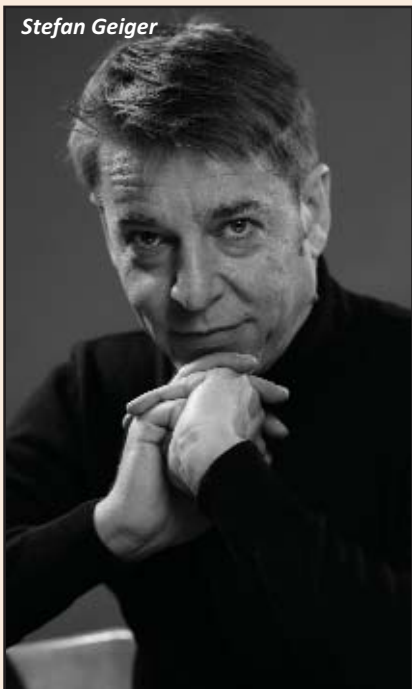
Ori eu chiar asta așteptam de la pianistul rus Alexei Volodin. El însă, a avut un alt punct de vedere, din care trebuie să recunosc că nu au lipsit tehnica impecabilă, ușurința cu care a reliefat cele mai delicate dar și vulcanice pasaje, naturalețea cu care a urmărit *story-ul*, interiorizarea poetică și subtila paletă de nuanțe. N-am auzit însă unitatea dintre virtuozitate și spațialitate și sincer, nu am înțeles dezechilibrul între mișcările lente – prea lente la el – și repezi – mult prea repezi și ele. Asta, în pasajele strict solistice, pentru că în cele acompaniate de orchestră, dirijorul, respectând întocmai indicațiile din partitură, a restabilit delicat echilibrul. Publicul a fost electrizat de interpretarea

solistului, foarte bun și foarte la modă, obținând prin aplauze frenetice, două bis-uri, ambele cu piese de Nikolai Metner.

După pauză, a urmat *Simfonia „Fantastică”* de Berlioz, scrisă în 1830, sub titlul original “Episodes de la vie d’un artiste”. Ea a fost dedicată țarului Nikolai I, deși la origine a stat un tumultuos episod din viața-i privată, de fapt o exotică și originală poveste, pe a cărei trăire și-a scris și programul literar, dictat de propria-i inimă. Mărturisesc că, de câte ori merg să ascult această capodoperă – care l-a copleșit și pe Liszt –, am o oarecare teamă. Pentru că, fiind o piatră de încercare și implicit o mare provocare pentru dirijori, nu știu la ce să mă aștept; unii o înțeleg și îi deslușesc toate minunățiile, alții nu se pot contopi cu ea și atunci, în locul liniilor melodice fine prin transparența și delicatețea lor uimitoare a sunetelor și tempo-urilor nespuse de stranii, fantomatice la atingere și ireale în desfășurare dar neașteptatd e pitorești, voi auzi un amestec de lamentări romantice cu bubuiturile percuției în tandem cu suflătorii.

Din fericire n-a fost cazul acum, întrucât dirijorul Stefan Geiger, prin calitățile sale speciale: educația muzicală desăvârșită, personalitatea-cea care dezvăluie talentul și școala artistului –, calmul dar și entuziasmul mereu emoționant, a reușit să redea muzicalitatea ritmurilor, sensul libretului, efectul cadențelor, atmosfera, într-un cuvânt, tot ce conține măreția acestei simfonii. Și astfel, *Fantastica* s-a dezvăluit sub bagheta lui în toată bogăția sa coloristică, iar rezolvările armonice au fost minuțios subliniate – nu în detrimentul dramatismului melodic – iar părțile fanteziste, visătoare, mai puțin învăluite în travaliul orchestral, au fost scoase în evidență cu finețe și respect.

Stefan Geiger

Alexei Volodin

De dozajul nuanțelor ce să mai zic, mai ales în părțile solistice, ca și cele de dialog cu și dintre suflători, care pur și simplu m-au fermecat. În ceea ce privește *leitmotivul* de o stranie și tulburătoare can-doare, nu pot spune decât că m-a înfiorat prin consistență și frăgezime. Și ideile/temele devenite celebre și folosite frecvent în balet, cinematografie și alte evenimente artistice, din cele cinci părți ale *Simfoniei*, dacă ar fi să amintesc doar: ● “ideea fixă” cu muzica dumnezeiască a viorilor, care

păreau că visează, plâng și mor în mijlocul furtunii dezlănțuite de instrumentele de alamă (p. I); ● *Valsul* și notele harpelor, de o suavitate mișcătoare, care vibrau grațios prin aer (p. II); - dialogul sfântos dintre cornul englez și oboiul ce se aude din culise, în tonuri blânde, catifelate (p. III); ● impresionantul *Marș* cadențat marcat de trosnetul instrumentelor de percuție – tobe, timpani, talgere (p. IV); ● *Dies Irae* pe clopote, dând un efect răcolitor (p. V), ca și mersul lor prin orchestrație, dezvăluie cu o claritate de cleștar tinerețea (în ciuda vârstei de aproape 200 de ani), modernitatea, complexitatea, chiar contemporaneitatea acestei capodopere de o triumfătoare frumusețe.

Doina MOGA

Călătorii sonore

Orchestra de cameră Radio a readus la lumină, alături de dirijorul britanic Jonathan Broxham, o lucrare aparte din creația romanticului Edward Grieg, *Suita op. 40 „în stil vechi”* dedicată unuia dintre cei mai cunoscuți literați ai secolului XVII, Ludvig Holberg. Lucrarea compozitorului norvegian a deschis concertul serii de 15 martie 2023 și a fost urmată de *Let us Garlands Bring* de Gerald Finzi și *Simfonia I în do major* de Ludwig van Beethoven.

Jonathan Broxham, numit în luna octombrie a anului trecut dirijor rezident și consultant artistic al ansamblului London Mozart Players, a reușit să animeze Orchestra de cameră Radio mai cu seamă în *Sarabanda* și *Aria* suitei decât în *Rigaudon*-ul final ce se dorea a fi electric, viu, plin de energie și consecvent din punct de vedere ritmic. Deși obișnuit cu repertoriul cameral, ansamblul nu a reușit să răspundă în totalitate cerințelor dirijorului britanic în

Grieg, Finzi & Beethoven

dirijor
Jonathan Broxham

MIERCURI
15 MAR
2023
19:00

SALA RADIO
BERTHELOT
6U-64

E. Grieg
Suita Holberg, op. 40.

G. Finzi
Let us Garlands Bring, op. 18

L. van Beethoven
Simfonia nr. 1 în do major, op. 21

bariton
Jonathan McGovern

secțiunea finală a suitei, împlinind, însă, cu sensibilitate și expresivitate secțiunile lente și reușind să creeze imagini sonore cuprinzătoare pentru a ilustra această lucrare tratată contrapunctic de un compozitor romantic prin excelență. Pianist remarcabil, Grieg se dovedește și un ingenios orchestrator a ceea ce a fost gândit inițial ca o suită „clasică” pentru pian, dedicând această lucrare lui Ludvig Holberg ca pe o frescă sonoră a perioadei în care acesta a trăit. Ori, mai degrabă sensibilitatea expresiei romantice ce transpare din scriitura lui Grieg a fost mai pregnant pusă în valoare astă seară în defavoarea stilului perioadei la care face trimitere lucrarea muzicală.

Pentru cea de a doua lucrare din program s-a alăturat baritonul Jonathan McGovern. Prezența celor doi britanici a fost un real cadou pentru publicul prezent: doi artiști debordând de tinerețe și muzicalitate, doi artiști formați în renumita Royal Academy of Music din Londra și cu experiența celor mai renumite scene ale lumii. Ciclul celor cinci cântece de Gerald Finzi reunite sub titlul *Let us Garlands Bring* a fost prilejul ideal pentru tânărul interpret să își etaleze vocea bine formată în special în zona muzicii de operă. Un muzician deosebit de sensibil, dar viguros în exprimare, baritonul britanic a realizat o adevărată imersie sonoră în

esența expresivă a muzicii lui Gerald Finzi, puternic susținută de versurile marelui Shakespeare. Aclamați îndelung de public, cei doi oaspeți au făcut o alegere foarte interesantă pentru bis, cântecul *Ist est wahr?* de Felix Mendelssohn a cărui temă se regăsește în *Cvartetul de coarde în la minor op. 13* de același autor. Superb cântec de dragoste de doar două strofe, această lucrare de mici dimensiuni a fost încheierea perfectă și confirmarea de netăgăduit a unei voci frumoase, luminoase, expresive și deosebit de promițătoare.

Ultima parte a concertului i-a fost dedicată lui Beethoven și *Simfoniei sale nr. 1*, cu intenție sau nu, cu puțin înainte de aniversarea a 223 (!) de ani de la prima sa audiție din aprilie 1800. Energia, vigoarea și tinerețea compozitorului, parcă toate concentrate în această lucrare, au fost echilibrat ilustrate de bagheta lui Jonathan Broxham, care a optat pentru o interpretare elegantă și rafinată a partiturii deja intrate în rutina multor ansambluri din lumea întreagă. Cu un vădit talent și cu o deosebită naturaleză, dirijorul a comunicat cu orchestra la un nivel expresiv aparte, arătând încă o dată o foarte bună cunoaștere a repertoriului simfonic fără a da dovadă de lipsă de curaj ori inovație cu această lucrare atât de familiară iubitorilor de muzică. Succesul a fost clar încă din prima parte a simfoniei pe care, stăpânind o tehnică impecabilă, Broxham a construit și celelalte părți ale lucrării, până la final, adăugând culoare sonoră și, poate cel mai important, emoție și expresivitate. Mărturie a geniului din anii tinereții lui Beethoven această pagină simfonică prefigurează discret, dar temeinic întregul tumult romantic ce urma să înflorească în următorii ani în creația titanului de la Bonn. Furtunosului final i s-a alăturat bis-ul din nou surprinzător pe care dirijorul (inițial violoncelist) l-a realizat împreună cu alți patru instrumentiști din orchestră: *Komm, süßer Tod (Vino, dulce moarte)*, coral de Bach în formula de aranjament pentru cinci violoncele. Profundă și curioasă alegere, această tulburătoare lucrare este iubită nu doar de publicul de astăzi, dar și de mulți alți compozitori care au preluat-o, de la Max Reger până la Benjamin Britten și chiar Cliff Burton, basistul formației rock Metallica.

Un program interesant, variat, complex care merita mult mai mult public și care a fost suportul confirmării unui dirijor tânăr și promițător, dar și a uneia dintre vocile de viitor ale genului liric, baritonul Jonathan McGovern. Un parcurs sonor în care firul conducător a fost o împletire iscusită între eleganță, echilibru, profunzime și rafinament.

Andra APOSTU

Un concert de remarcabilă alcătuire...

... s-a dovedit a fi fost simfonicul Orchestrei Naționale Radio, eveniment ce a avut loc în mijlocul lunii martie, sub conducerea dirijoarei australiene Jessica Cottis, concert ce l-a găzduit în calitate de solist pe cunoscutul pianist de adopție lusitană Constantin Sandu.

Menționăm alcătuirea remarcabilă a programului serii de muzică dat fiind faptul că perioada prelungită a pandemiei a avut influențe nefericite inclusiv în ceea ce privește structurarea programelor simfonice; iar unele urmări s-au prelungit. Ne aducem aminte de scurtarea uneori drastică a serilor de muzică, de programarea acelor lucrări care necesitau un aparat orchestral restrâns.

Din fericire sunt avataruri ce aparțin trecutului. Evenimentul la care mă refer a inclus o lucrare simfonică românească actuală, un celebru concert romantic pentru pian și orchestră, o lucrare simfonică amplă – un mare spectacol muzical de specială atracție.

Levante de Dan Dediu se așează firesc în devenirea creației sale; se dovedește a fi un impresionant spectacol muzical ce tinde a portretiza lumea multicoloră, de specială atracțiozitate a Orientului drept entitate spirituală. Lucrarea emană, literalmente, dintr-o celulă melodică generatoare care hrănește, care asigură întregul spectacol al muzicii, un anume arc al revenirilor în egală măsură dorite și neașteptate. Imaginația privind generarea spectacolului orchestral găsește în acest caz un firesc corespondent în ce privește interpretarea formei bazate pe ideea mereu nouă a recurenței. Este o idee care acceptă asemănări cu zona muzicii noastre tradiționale a dansului. Opus-ul a apărut de această dată în urma unor notabile programări petrecute în Statele Unite, dar și la București, cu ani în urmă, pe aceeași scenă a Studioului de Concerte "Mihail Jora".

Constantin Sandu este un artist integrat spațiului nostru artistic de mai bine de trei decenii. Pendulează, drept obligație de onoare, între țara natală și cea de adopție. Este profesor la Școala Superioară de Arte din Porto; cu prilejul recentei sale apariții publice bucureștene n-a uitat a reveni la Colegiul Național de Muzică „George Enescu” din București - școală ale cărei cursuri le-a absolvit cu peste patru decenii în urmă; de această dată s-a întâlnit cu cei mai tineri pianiști, pe parcursul unui dens curs de măiestrie.

În compania Orchestrei Naționale Radio, a dirijoare Jessica Cottis, a prezentat *Concertul în mi bemol major* de Franz Liszt, capodoperă a artei pianistice romantice a secolului al

Constantin Sandu

Jessica Cottis

Foto: Gerard Collett

XIX-lea. Am în vedere marea anvergură pianistică pe care interpretul o susține la un cuceritor grad al expresiei; mă refer la cantilena întreținută de o cuceritoare elocvență a sunetului, la amplexarea susținerii pe care muzicianul performer o dovedește Constantin Sandu pe parcursul celor patru momente ale acestei originale creații a Romantismului european.

Partea secundă a concertului a fost dedicată muzicii de balet - *Petrușka* de Igor Stravinski, lucrare pe care

compozitorul a compus-o în perioada începutului de secol XX cu prilejul seriei pariziene a spectacolelor susținute sub emblema „Baletelor Ruse”. A existat o colaborare realmente eficientă, reciproc stimulatoare, între membrii ansamblului și dirijorul acestuia. Dată fiind varianta de concert a lucrării, plasticitatea dinamic timbrală a momentului muzical a determinat, în acest caz, o sugestie autentică, puternic evocatoare, quasi vizuală, privind aspectul gestual cu care formează, în fond, o puternică unitate.

P.S. În încheierea acestor însemnări nu pot să nu evoc recenta ediție discografică pe CD, a unui reprezentativ ciclu de lucrări editate sub emblema „Obras primas da musica portuguesa e romena para piano” / „Capodopere pentru pian ale muzicii portugheze și românești” - lucrări pe care Constantin Sandu le oferă publicului de concert, anume sonate, preludii, tocate pentru pian de Carlos Seixas, Luiz Costa, Telmo Marques, de asemenea piese semnate de Paul Constantinescu, de Constantin Silvestri, de Sorin Lerescu, ediție realizată în Portugalia.

Dumitru AVAKIAN

Viva Cimarosa, Viva Salieri

În seara de 29 martie 2023, la Sala Radio a avut loc un concert susținut de baritonul Riccardo Novaro, Orchestra de Cameră și Corul Academic Radio. Conducerea muzicală a fost asigurată de dirijorul de origine libaneză, Toufic Maatouk. Programul a fost alcătuit din lucrări ale unor compozitori mai puțin cântați în România: Uvertura operei *Il matrimonio segreto* și opera buffă într-un act *Il maestro di cappella* de Domenico Cimarosa și *Requiemul în do minor* de Antonio Salieri. Această din urmă lucrare a fost interpretată în primă audiție pe o scenă din România. Alăturarea acestor partituri a fost una pe cât de clasică și familiară ca sonoritate generală, pe atât de proaspătă și incitantă în ceea ce privește raritatea cu care muzica acestor doi compozitori este abordată în țara noastră.

Dirijorul Toufic Maatouk a fost în vervă din primele secunde în care a pășit pe scenă. A utilizat mișcări simple, exacte, ferme, care purtau totuși o grație intrinsecă. Chiar și în părțile lirice și mlădioase ale uverturii la *Il matrimonio segreto*, dirijorul nu a abuzat de mișcări vapoase. A menținut pe tot parcursul serii un molipsitor balans din bazin prin care și-a exprimat bucuria de a se afla în fața muzicienilor și a publicului. Orchestra a răspuns de fiecare dată cu promptitudine cerințelor sale. Toufic Maatouk s-a pliat foarte bine pe caracterelor diferite ale lucrărilor din concert, potențându-le la maximum valoarea artistică.

Opera buffă într-un singur act *Il maestro di cappella* de Domenico Cimarosa este caracterizată de vivacitate, vioiciune și suplețe, toate dublate de focul mocnit al exuberanțelor construcții clasice de frază. Această operă concentrată descrie o repetiție cu orchestra în care maestrul joacă rolul principal, oferind indicații și exemplificând instrumentiștilor cum ar trebui să cânte.

Este o lucrare care se poate monta foarte ușor întrucât nu necesită niciun fel de recuzită, iar partenerii de scenă ai solistului sunt reprezentați chiar de orchestra care îl acompaniază. Totuși, la Sala Radio, ea a fost pusă în scenă ca o operă în concert, iar solistul a cântat cu partitura în față, minimizând interacțiunea cu instrumentiștii. În ceea ce privește mijloacele scenice, cred că acestea ar fi putut fi exploatate mai mult în beneficiul actului artistic. Mi-ar fi plăcut ca Riccardo Novaro să joace mai mult, să își asume rolul de „maestru de capelă” în adevăratul sens al cuvântului,

să nu aibă fluctuații în interpretare. Sigur, vocal a excelat, fiind foarte flexibil și expresiv, însă jocul scenic nu a fost la capacitate maximă.

Baritonul Riccardo Novaro nu se află la prima întâlnire cu muzica lui Cimarosa, întrucât în trecut a mai interpretat opus-uri aparținând acestuia, printre care rolul Contelui Robinson din *Il matrimonio segreto* la Opéra National de Lorraine. În seara de 29 martie 2023, Riccardo Novaro a dovedit o disponibilitate vocală de excepție, dezvăluind un timbru luminos de bariton cu armonice bine înrădăcinate. Profunzimea registrului grav s-a aflat în perfectă armonie cu limpezimea din mediu și acut. Recitativele de tip *secco* au fost expresiv cântate, iar culorile vocale s-au concretizat într-o

feminine care, omogene, au luminat întunecimile reliefului sonor. Părțile mișcate au fost incisive la cor, dar și-au păstrat eleganța. Închiderile de fraze au fost prompte, fără a lungi inestetic sunetul. Ștafeta a fost predată în permanență lin între partidele de sopran și alto și cele de tenor și bas, dovedind o bună coordonare între membri. „*Rex tremendae*” din partea a doua s-a înălțat maiestuos, într-un forte susținut, iar „*Lacrimosa*” a acumulat tensiune mereu prin sunetele repetate, degajându-se spre final. Într-adevăr o partitură dificilă, cu un angrenaj vocal mare, însă ale cărei ecouri sonore sunt tot pe atât de satisfăcătoare.

Un lucru căruia nu îi găsesc, însă, justificare în interpretarea Corului Academic Radio este apelarea la câteva reguli de pronunție neconforme cu limba în care este scrisă lucrarea. Astfel, am auzit [*cui venit*] în loc de [*cvi venit*] și [*Recuiem*] în loc de [*Recviem*]. În afara acestui amănunt, m-am bucurat de sonoritatea viguroasă și ardentă a ansamblului.

A fost o seară care a confirmat nevoia de diversificare a repertoriului instituțiilor de spectacol din România. Salieri – pierdut în negura uitării în favoarea mai celebrilor săi colegi de epocă, și Cimarosa, căruia, de asemenea, nu i se acordă recunoașterea cuvenită, au reprezentat o alăturare fericită pe scena Sălii Radio. Cu siguranță astfel de asocieri ar trebui repetate mai des.

Teodora CONSTANTINESCU

Capriciile acestui invizibil pe care îl auzim

Ultimul concert simfonic din luna martie al Orchestrei Naționale Radio a fost și primul de mare anvergură pentru foarte tână pianistă Eva Garet, marcând astfel evenimentul muzical al primăverii din stagiunea în curs. Eveniment, pentru că, în pofida vârstei de numai 16 ani, ea revine pe scena unde, în urmă cu șase ani și-a făcut debutul solistic (acompaniată atunci de Orchestra de Cameră a instituției), de data asta cu un concert deosebit. Deosebit de frumos, deosebit de dificil din punct de vedere tehnic, deosebit ca încărcătură emoțională, deosebit de colorat, deosebit prin faptul că a fost și probabil încă este cel mai cântat în competițiile internaționale de profil și totodată unul dintre cele mai râvnite de către pianști, atrași de bogata-i ofertă tehnico-artistico-expresivă. Este deosebit de greu pentru toate astea la un loc, care l-au plasat pe un pedestal al cunoașterii și al recunoașterii lui de către melomani, invitând astfel fără voie la comparație care, în varianta optimistă, ridică valoarea

paletă ofertantă. Toate sunetele au fost foarte bine cupolate, iar dicția, de asemenea, impecabilă.

Unul dintre cele mai hazlii momente ale acestei puneri în scenă a fost atunci când instrumentiștii au început să își caute nervos și zgomotos partiturile, aducând protagonistul la disperare. O altă scenă care a smuls multe zâmbete spectatorilor a avut loc spre final, când dirijorul Maatouk îi explica printr-o gestică sugestivă „maestrului” motivul pentru care a oprit muzica, arătându-i pauzele prezente în partitură.

În partea a doua a serii, veselie s-a mistuit într-o lucrare tristă, apăsătoare și solemnă – *Requiemul în do minor* de Antonio Salieri, care a fost compus în anul 1804 și nu a mai fost cântat în România până acum. Pentru aceasta, alături de Orchestra de Cameră Radio, au urcat pe scenă Corul Academic Radio (pregătit de Ciprian Tușu) și organistul Eduard Antal. În începutul primei părți („*Introitus*”), cornul englez a creionat o linie de o frumusețe aparte în tristețea ei. Pe parcurs, cadențările specifice clasicismului și secvențările în formule cunoscute au conferit acestei lucrări o familiaritate plăcută. Intervenția basilor, în piano, a concretizat o sonoritate stranie, venită parcă dintr-o altă lume. Profilul melodic a devenit din ce în ce mai puțin sumbru, ajutat de vocile

Christian Badea

Foto: Virgil Oprina

interpretului, iar în cea pesimistă, îl pune pe gânduri și la mai mult studiu. De aceea, mărturisesc că am admirat curajul de care a dat dovadă Eva Garet, abordându-l și povestindu-l în fața celui mai numeros public posibil. Cred că s-a înțeles că e vorba de *Concertul nr. 1 pentru pian și orchestră* de Piotr Ilici Ceaikovski, lucrare care, alături de cele trei bisuri – nici ele prea scurte – oferite cu generozitate de solistă, a ocupat întreg spațiul primei părți din concertul simfonic al ONR din 31 martie.

Și ascultându-l în versiunea ei, pot spune că dacă profesorul din mine a admirat siguranța, stăpânirea de sine, aplombul, talentul și excepționala-i tehnică, iar melomanul din mine i-a aplaudat acuratețea accentelor, tușul și frazarea, criticul din mine a fost totuși deranjat de folosirea în exces a pedalei, pe care încă n-o stăpânește, dând arpeggiilor și unor succesiuni de sunete și acorduri, o sonoritate inconfortabilă auzului; de exagerarea *tempo*-urilor, ba în galop accelerat, ba într-o lentoare maladivă și, într-un fel justificat prin vârstă, de lipsa atmosferei romantice ceaikovskiene aproape dureroasă, plină de pasiune, iubire, lacrimi, bucurie, speranță, disperare, melancolie, și toate la magnitudinea unui univers fără limite. Atmosferă care poate fi exprimată prin talent și sensibilitate doar dacă e dublată de experiență și maturitate. Sigur că, per ansamblu, toată evoluția ei de primăvară a entuziasmat publicul care a răsplătit-o pe bună dreptate cu lungi aplauze și dese chemări la rampă. Dar eu cred în continuare că această partitură i se va potrivi foarte bine de-abia peste câțiva ani, când din sintagma "viitoarea mare pianistă" va dispărea primul cuvânt.

Partenerii ei au fost la înălțime: orchestra care datorită sonorității aparte și vastei experiențe, i-a subliniat în acompaniament calitățile indiscutabile, încercând pe unde s-a putut să acopere puținele stângăcii și dirijorul Christian Badea, care practic s-a luat după ea,

respectându-i și împărtășindu-i viziunea aparte asupra acestui concert. Bis-urile: două studii de Liszt și un fragment dintr-o lucrare de Gluck au fost interpretate în același stil, smulgând și ele râuri de aplauze. Pentru că trebuie recunoscut faptul că apariția și tălmăcirile ei au fost evenimentul muzical al acestui început de primăvară și a fost cum nu se poate mai bine, încadrat în moda timpului, asortat cu vremea capricioasă, astfel satisfăcând și pofta de spectacol atât de în trend a publicului.

După pauză a urmat *Simfonia nr. 2 în re major, op. 73* de Johannes Brahms, primul compozitor din post-romantism

care a dominat romantismul. Cum îmi place foarte mult de-abia așteptam ca ascultându-l, să mă bucur de toate ingredientele care l-au făcut renumit: invenția melodică, varietatea ritmică, bogăția armoniilor, finul coroid orchestral, care irump și din această simfonie. Așteptam cu nerăbdare și liniște, întrucât cunoșteam orchestra și virtuțile ei deosebite. Dar, din păcate,

toate aceste frumuseți sonore, care trebuiau să fie când dansante, când solare, când încruntate, când duioase, așezate atât de brahmsian în traviulul orchestral, ca și șarmul "șlagărului" – cea de-a doua temă din *Allegro ma non troppo* – n-au avut consistență și nici fluență. Pentru că ceea ce am auzit nu semăna nici cu ceea ce știam, nici cu ceea ce iubeam, nici cu ceea ce așteptam și, *grosso-modo*, nici cu Brahms, cel puțin la început, deoarece abordarea indecisă a temelor, ca și traseul lor prin dantela armonică și frecvențele decalaje dintre partidele de instrumente, ce-i drept domolite la un moment dat, lăsând totuși loc și muzicii să-și reverse lumina, melancolia și veselie aproape pastorală asupra ascultătorilor, n-au convins, nedumerindu-mă profund. Mai ales că am ascultat acest concert de două ori în aceeași zi, o dată la repetiția generală, dimineața, când lucrurile au ieșit bine, *Simfonia* chiar plinar, frumos și cu atmosferă, în ciuda intervențiilor inerente ale dirijorului, și seara, unde dirijorul a scăpat din mână orchestra.

A cui o fi fost vina? A orchestrei nu. A lui Brahms, în nici un caz. A dirijorului, nu cred. Deoarece are un CV impresionant, o experiență și un palmares de invidiat. Și atunci a cui? Mă gândesc că doar a incompatibilității într-un acord aproape perfect dintre el și orchestră. Păcat. Păcat că din seara cu un program romantic a lipsit tocmai romantismul. Deh, se mai întâmplă. Totuși, cu toată amărăciunea, la finalul concertului eu am ales partea plină a paharului. Și pot spune că, în acest context, m-am bucurat de cunoștința cu o viitoare mare pianistă, în persoana Evei Garet; de reîntâlnirea cu muzica a doi compozitori celebri, foarte dragi mie – chiar dacă a fost eliptică de componente esențiale. Așa că eu am perceput acest concert ca un eveniment și o experiență inedită îmbrăcate în capriciile acestui invizibil pe care îl auzim.

Doina MOGA

Este martie – este AR(T)CHAEUS! Exercițiu de admirație...

Când vine la întâlnirea cu publicul său, Atelierul de Muzică Contemporană "Archaeus" parcă și-ar depăna, parcă ne-ar împărtăși din nou povestea; în funcție de context – mereu alta, nemaiauzită dar, în mod sigur, menită să ne rămână în amintire. Ca în fiecare martie din 2016 încoace, onorând tradiția definită de fondatorul său, Liviu Dăncănu – omagiu adus colegelor prin genericul *Componistica Feminină Românească – Atelierul de Muzică Contemporană "Archaeus"* ne-a propus un concert "la feminin", având în prim plan "noutatea": pe lângă lucrări de Felicia Donceanu, Irina

Hasnaș, Laura Manolache, Laura Ana Mânzat, Doina Rotaru și Cristina Uruc, afișul (inspirată realizare, ca și programul de sală!) a inclus invitați: soprana Maria Mădălina Constantin și basul Alin-Horia Mânzat, marcând gestionarea vocii, incluse în concertul de față sub o semnătură (nici că se putea altfel!) feminină: aranjamente instrumentale "pentru voce și *Archaeus*" de Laura Ana Mânzat. S-a închis astfel cercul "reîntoarcerii privirii" către începuturi, când "Archaeus" propunea publicului, într-o manieră personală și "recitiri" profesioniste, piese cunoscute – *evergreens*, muzică de film, ca parte a unui repertoriu diversificat caleidoscopic, pe cale de constituire.

Organizator al evenimentului a fost Muzeul Național "George Enescu", având ca parteneri: Radio România Muzical, L'Amphiteatro – The Arts Club, Asociația Smart Art și BES.

Notele de “preambul”, concentrate în întrebarea “cine este *Archaeus*?” sunt superflue: confirmat ca “etalon” în peisajul muzical românesc, nu doar prin îndelungata sa activitate neîntreruptă – cele aproape 4 decenii o confirmă! – și nici doar prin calitatea de excelență a concertelor susținute ori a evenimentelor create – imensul număr de cronici publicate în țată și străinătate o confirmă! Atelierul de Muzică Contemporană “*Archaeus*” poate fi considerat un model de stabilitate și consecvență; ni-l recomandă inclusiv edițiile derulate din 1988 și în prezent ale festivalului care îi poartă numele, ni-l recomandă premiile și prețuirea publicului, ni-l recomandă creatorii care îi încredințează lucrări... Ați sesizat, desigur, accentul pe care l-am pus, repetitiv, pe acea titulatură-“altfel”, diferențiindu-l de la bun început de alte formații: *Atelier*. Corolarul de nuanțe al termenului nu este de neglijat: de la centrul de activitate artistică la echipă, coeziune, cultivarea imaginației, creație, laborator, experiment, propunere, dezbatere, definire, ideal, acceptare, ajustare... sub veghea mentorului-“strateg” Liviu Dănceanu care, de la fondarea sa (în 1985), a promovat balansul flexibilitate-echilibru, concretizat în cele mai noi tendințe, orientări, tehnici europene și extraeuropene. De peste cinci ani încoace, pianista Rodica Dănceanu și-a asumat sarcini privind coeziunea ansamblului: realizează programe, promovează, include, armonizează, validează opțiuni de așa manieră ca *Archaeus* să rămână *Archaeus*.

În martiele acestui an, spațiul concertistic al “*Archaeus*” a primit o nouă adresă: sala L’Amphiteatro din Plantelor 27 (mulțumiri sopranei Stanca Maria Manoleanu!), unde “*Archaeii*” de astăzi (alfabetic!): Rodica Dănceanu –

experiențe, intuiții și inteligențe în construirea discursului în paralel cu “șlefuirea” reciprocă a uneltelor comunicării. Oricât de simplă ar putea părea la o prima vedere, fiecare partitură are cerințele sale iar afișul însumează consens stilistic, armonizarea cu colegul/colegii “de replică”, prim-planul solistic, reverența făcută publicului...

Așa se și face că publicul a remarcat “buna practică a întâlnirilor” în omogenitățo de *trio*, chiar dacă vorbim despre geometrii detașate și ca sens: *Evoluție II* pentru oboi, violoncel și pian de Irina Hasnaș – lucrare sondând “jocul secund” al spațiului muzical românesc, așa cum îi surprindem reverberația în noi: melos folcloric, zicere continuu meandrată, un arc evolutiv în modelări suplă de profiluri sonore – admirabil “tradus” sonor de Ana-Maria Radu, Ion Nedelciu și Rodica Dănceanu și *Trio* pentru oboi, clarinet și fagot de Felicia Donceanu –partitură cu rafinamente de echilibru interior pe care nu i le-ai bănuî în alura competitivă cu temei și capacitate de integrare – aceiași Ana-Maria Radu și Ion Nedelciu alături de Șerban Novac.

Expresivitatea coloritului în poetica nuanțării de lamento și zbor, cu parcurs narativ implicând volute line și gândite reîntoarceri face parte din vocabularul ingenios jucat pe aliniamentul tradiție-contemporaneitate în *Farfalle* pentru clarinet și vioară de Cristina Uruc; dialog și împletiri poetice de sonorități – în întâlnirile dintre Ion Nedelciu și Radu Dunca. Doina Rotaru ne propune o reîntoarcere în timp către tehnicitatea înțeleasă ca mijloc de expresie, cu soluții personale de autocontrol sonor, captivante ca vivacitate, complexă pe linia dezvoltărilor, opunând staticul și dinamicul, valorizând registrația în condiții de monotimbralitate; implicarea totală a Andreei Țimiraș a conferit piesei prospețime, contur și substanță.

Prima audiție absolută a acestui martie “archaeu”, dedicată și destinată ansamblului de Laura Manolache, *Balada florilor de mac*, a fost scrisă la imboldul Rodicăi Dănceanu; în concepția echilibrată poetico-dramatic al lui Mircea Pădurariu, “*Archaeii*” s-au regrupat, ghidaj fiindu-le aura de balans traversând trăiri și vârste – Rodica Dănceanu. Ana-Maria Radu, Ion Nedelciu și Șerban Novac au valorizat nostalgice punctări de mister, în vreme ce Radu Dunca și Andreea Țimiraș au explorat intimități indicibile, întrețesând (parcă) amintiri de ev apus...

Finalul concertului a fost conceput asemenea unei binevenite sărbătoriri a sufletului veșnic tânăr și îndrăgostit: în inspiratele aranjamente pentru “culori vocale și *Archaeus*” semnate Laura Ana Mânzat: *Santa Lucia*, *Mamma, son tanto felice* și *Cielito lindo*, piese diferențiate stilistic: de la *barcarola* napoletană publicată de Theodoro Cottrau la miez de secol XIX la nostalgica dedicație de iubire a lui Cesare Andrea Bixio, la folclor și accente de *seguidilla* în joncțiunea lumilor sonore italo-ibero-mexicane. Acestea și-au aflat în soprana Maria Mădălina Constantin și basul Alin-Horia Mânzat emisarii perfecți: voci frumos conduse pe accente de nostalgie, pasiune și mângâiere, dezinvolți - nu au lipsit nici jocul scenic, nici recuzita.

La început de martie, într-o seară, L’Amphiteatro din strada Plantelor a găzduit un concert marca *Ar(t)chaeus*: incitant, spumos, tandru, surprinzător, aplaudat generos, “studențeste, la scenă deschisă” de un public cald; ni s-a demonstrat că prietenia artiștilor nu se dezmințe: colegi compozitori, interpreți, muzicologi, redactori și realizatori Radio, cinești și cunoscători în alte muzicii (“prieteni ai prietenilor”) au fost, din nou, alături...

Carmen STOIANOV

pian; Radu Dunca – vioară; Ion Nedelciu – clarinet; Șerban Novac – fagot; Ana-Maria Radu – oboi; Andreea Țimiraș – violoncel și Mircea Pădurariu – conducere muzicală – s-au dovedit, încă o dată, a fi “*Ar(t)chaei*”. La programul ales, putem identifica teritorii comune și diferențe; se impun echilibrul căutat pe diacronia generațiilor, geometriile timbrale, reluările de titluri, prima audiție absolută sau inedita propunere ca “reverență-întâmpinare” făcută publicului.

Interpreții și conducătorul muzical s-au pliat pe înțelesul pătrunderii datelor, al poeticii, stilisticii și, acolo unde a fost cazul, al etalării virtuozității pieselor; unii le cunoșteau, alții au făcut cunoștință cu ele în timp pentru că, prin datul firii, în cazul celor aproape patru decenii de *Archaeus*, generațiile s-au prîmenit iar comunicarea s-a remodelat. Ceea ce s-a menținut ca vector principal a fost calitatea constant ridicată a aparițiilor; în fond, *Archaeus* a însemnat și înseamnă, pentru fiecare dintre membrii săi, un “altfel de masterclass”: se dialoghează, se pun în valoare

We love Lipatti

În perioada 15-19 martie 2023, la Casa Artelor „Dinu Lipatti” a avut loc cea de a șaptea ediție a festivalului dedicat marelui pianist român de la a cărui venire pe lume s-au împlinit 106 ani. Recitalurile au fost susținute de muzicieni de toate vârstele, „de la 7 la 70 de ani” – după cum menționa

Primăria Capitalei

Festivalul I Love Lipatti
Ediția a VII-a

la Casa Artelor Dinu Lipatti
Expoziții, Audiții, Proiecții de filme
și
Recitaluri Extraordinare

Invitați
Miercuri, 15.03.2023
Elevi ai **Colegiului Național „Dinu Lipatti”**
Joi, 16.03.2023
Pianista **Ilinca Dumitrescu**
Vineri, 17.03.2023
Pianistul **Horia Maxim**
Sâmbătă, 18.03.2023
Pianistul **Dimitri Malignan** (Franța)
Duminică, 19.03.2023
Pianistul **Viniciu Moroianu**

15-19 Martie 2023
Orele 19⁰⁰-22⁰⁰

Telefon: 031 425 25 63
(L-V 10:00 - 16:00)
@CasaDinuLipatti
@casaartelordinuipatti

Director Festival
Alice Barb

Intrarea se face pe bază de bilete, disponibile la sediul Casei Artelor Dinu Lipatti și online pe www.iabilet.ro și în rețeaua iabilet.ro/retea

Alice Barb, director fondator al Festivalului „I Love Lipatti”. Toate aceste recitaluri au fost precedate de proiecții ale unor documentare ce abordau diferite aspecte ale vieții lui Dinu Lipatti.

În prima zi, pe scena Salonului de Muzică a casei de pe bulevardul Lascăr Catargiu au urcat elevi ai Colegiului Național de Arte „Dinu Lipatti”. Cei mai mici au interpretat compoziții ale micului Dinu, apoi elevi din ciclul liceal au prezentat lucrări camerale din perioada sa de maturitate componistică, de la *Sonatina pentru vioară și pian op. 1* – compusă în 1933 – până la *La marche d'Henri, petite blague pour piano à quatre mains* – lucrare finalizată în 1950. Pentru ei a fost o provocare să îl cânte pe Lipatti, să îl descopere pe tânărul compozitor și să se apropie de arta pianistică dincolo de cerințele programei școlare. S-au remarcat cu această ocazie trioul instrumental format din Dragoș Rușanu (vioară), Paul Suciu (violoncel) și Radu Török, trei liceeni care au interpretat *Première improvisation pour violon, violoncelle et piano* și interpretările solistice ale lui Radu Török și Ioanei Iasinovschi, care au ales Partea a II-a respectiv Partea a IV-a din *Fantezia pentru pian solo op. 8*. Fără a încerca să subminez în vreun fel importanța celorlalți artiști și prezența lor pe scenă în zilele care au urmat, consider că acest prim demers a avut o mare însemnătate, apropiind noile generații de muzicieni de opera lui Dinu Lipatti.

Documentarul ce a precedat acest prim recital se numește „Sonată pentru omul bun”; producția datează din 2013 și poartă semnătura regizorală a Ruxandrei Țuchel și a Oanei Drăgulinescu, punând la dispoziția celor prezenți

interviuri cu profesoarele lui Dinu Lipatti, biografii săi și Yehudi Menuhin – prieten apropiat al pianistului.

Cea de a doua zi a festivalului a însemnat recitalul pianistei Ilina Dumitrescu, muziciană cu o amplă activitate artistică internațională și ultima elevă a lui Mihail Jora, cea care a dorit să redea prin muzică relația dintre Lipatti și doi compozitori care i-au fost mentori și prieteni: Jora și Enescu. Prin urmare, a ales să interpreteze, alături de *Nocturna pe o temă moldovenească B. 14* (dedicată de Lipatti lui Mihail Jora) și trei lucrări semnate de Mihail Jora: *Sonata în re bemol major op. 21* de Mihail Jora (dedicată lui Dinu Lipatti), 3 preludii din ciclul de 13 *Preludii op. 42* (dedicat Ilincăi Dumitrescu) și *Variațiuni pe o temă de Robert Schumann*. Recitalul s-a încheiat cu *Melodie* și *Carillon nocturne* de George Enescu. Ilina Dumitrescu dovedește de fiecare dată o profundă cunoaștere a muzicii românești, având privilegiul de a fi trăi într-o familie în care s-a iubit, înțeles și cântat muzica românească și în special muzica lui Jora și Enescu.

Premegător recitalului Ilincăi Dumitrescu, cei prezenți au putut urmări prima parte a documentarului „Dinu Lipatti – muzică și geniu”, o producție realizată în 2017 de Trinitas TV în colaborare cu Institutul Cultural Român; a doua parte a fost prezentată publicului în seara următoare. Realizatoarea documentarului, Mihaela Poenaru, a adus în atenția publicului viața și opera lui Lipatti din perspectiva unor muzicieni precum Viorel Cosma, Corneliu Gheorghiu și Grigore Bărgăuanu.

Și pianistul Horia Maxim s-a aplecat către Enescu și Lipatti în recitalul pe care l-a susținut vineri, în cea de a treia seară a festivalului. *Suita pentru pian op. 10* de George Enescu a fost urmată de trei lucrări aparținând lui Lipatti: *Sonata în re minor*, *Nocturna pe o temă moldovenească* și *Sonatina pentru mână stângă*. El a alăturat cu naturalețe lucrările celor doi compozitori, transformând discursul muzical al întregului recital într-o ascensiune stilistică. Fost elev al lui Viniciu Moroianu, Horia Maxim continuă tradiția pasiunii profesorului său pentru Lipatti, fiind parte a festivalului încă

de la prima ediție. Pe atunci, cei doi au pus la cale prima integrală a lucrărilor sale pentru pian. Deși nu a fost prima dată când pianistul a prezentat aceste lucrări, în această seară el a împărtășit noi sensuri ale lucrărilor, pesemne descoperite odată cu trecerea timpului și cu maturizarea interpretativă. Prezența pianistului român a fost foarte apreciată de publicul care a aplaudat entuziast piesele interpretate cu o tehnică impecabilă și cu o expresivitate neașteptată.

„Triptic – călătorie melancolică” a fost documentarul prezentat înaintea recitalului de sâmbătă seară, o producție a Anei Simion ce a înfățișat viețile a trei personalități ale muzicii românești care au locuit în Elveția: Constantin Brăiloiu, Clara Haskil și Dinu Lipatti.

După încheierea vizionării, casa în care a copilărit Dinu Lipatti a găzduit recitalul tânărului Dimitri Malignan, pianist francez cu origini române (nepotul compozitorului Henry Mălineanu). Am regăsit și aici o legătură specială între pianist și Lipatti: cei doi au urmat cursurile aceleiași școli muzicale – École normale de musique din Paris. În recitalul susținut de Dimitri am descoperit o sonoritate specifică școlii franceze, plină de culoare, delicatețe și sensibilitate, un control impresionant al instrumentului. Primele lucrări interpretate au fost *Nocturna pe o temă moldovenească* și *Nocturna în fa diez minor, op. 6* de Dinu Lipatti. Celor două lucrări le-au urmat *Paysage* de Stan Golestan și *Mélie* din *Pièces impromptus op. 18* de George Enescu. Pentru a doua parte a recitalului propunerile au făcut parte din repertoriul internațional, reunind 6

Bagatele op. 126 de Ludwig van Beethoven, *Novelette op. 21 nr. 8* de Robert Schumann și *Scherzo nr. 2 op. 31* de Frédéric Chopin. Publicul numeros a răspuns cu ample aplauze, creând o atmosferă caldă, plină de emoție.

Producția documentară din ultima seară a fost realizată în 2004 de producătorul francez Philippe Roger, fiind intitulată „Ultimul recital. Dinu Lipatti, Besançon, 1950”, și a cuprins măturii ale unora dintre cei prezenți în sala de concert dar și de la Jaques Chapuis, directorul Festivalului din 1950.

Finalul festivalului a venit cu o premieră: integrala lucrărilor de maturitate compuse de Lipatti, în interpretarea unui singur pianist: Viniciu Moroianu. *Sonata pentru pian, Preludiu din Mica Suită, Nocturna moldavă, Nocturna în fa diez minor, Fuga la patru voci, Sonata romantică și Fantezia*

au răsunat puternic în mica sală de concert care a devenit preț de câteva minute neîncăpătoare pentru mulțimea de sunete, transformându-l pe Lipatti într-o forță a naturii.

A șaptea ediție a Festivalului „I Love Lipatti” s-a încheiat chiar în ziua aniversării sale – 19 martie – spectatorii plecând către casele lor cu inima plină de sentimente amestecate – de la nostalgie, tristețe, până la mândrie și împlinire – în final toate fiind dirijate către același spirit de dragoste pentru cel care a fost Dinu Lipatti: pianist, profesor, compozitor, student, mentor, partener de scenă... Cei prezenți au împărtășit, la încheierea acestui demers artistic ce, iată, reușește de șapte ani să atragă numeroși artiști sub cupola sa, un crez comun: „și noi îl iubim pe Lipatti”.

Norela-Liviana COSTEA

Sărbătoarea Colegiului „Lipatti”

În cei 33 de ani de viață începuți într-o zi de 19 martie (1917), Dinu Lipatti a avut o activitate pianistică și creatoare de o remarcabilă forță care, în ciuda unei aparente fragilități fizice, l-a impus printre marii virtuozii și poezi ai claviaturii din secolul XX și a lăsat se întrevadă geniul său compoizistic ce ar fi putut să zămislească poate și alte lucrări semnificative, dacă destinul nu i s-ar fi întrerupt atât de timpuriu.

Purtând numele celebrului pianist român de aproximativ trei decenii, Colegiul Național de Arte „Dinu Lipatti” din București își celebrează anual patronul spiritual în jurul zilei sale de naștere printr-un concert de gală sinonim cu punctul culminant al activității artistice a elevilor și profesorilor liceului desfășurate de-a lungul anului școlar și cu momentul în care familia Lipatti, ce îi cuprinde și pe foștii absolvenți, se reunește spre a reconfirma tradiția colegiului și a întregi atmosfera de sărbătoare în care se desfășoară evenimentul.

Programat în acest an (2023) exact pe 19 martie, concertul desfășurat ca de obicei în eleganta ambianță a Ateneului Român, a debutat în mod tradițional deja cu reprezentarea Orchestrei de suflători a colegiului, coordonată de profesorul Marcel Pețanica, al cărui program a debutat cu Uvertura operetei *Poet și Țăran* de Franz von Suppé, într-o versiune ce a evidențiat disponibilitățile interpretative ale ansamblului, a continuat cu *Promenada* de Emil Stolk și a atins punctul culminat în *Arii din Muntenia* de Alfred Mendelsohn, o partitură generoasă, dinamică și atractivă prin sonoritățile folclorice, foarte bine evidențiate în versiunea audiată atât de ansamblu cât și de fostul elev al liceului, Geani Busnea, care a asigurat solo-ul de efect al lucrării.

A doua parte a concertului a aparținut muzicii romantice, prezentate în versiuni remarcabile de către Orchestra simfonică a Colegiului condusă de profesorul Andrei Ștefan Racu și Corul Colegiului pregătit de profesoara Lăcrămioara Pauliuc, înșiruirea de lucrări aparținând secolului al XIX-lea începând cu *Dansul ungar nr. 5* de Johannes Brahms și continuând cu poate cu cel mai intens moment din punct de vedere al emoțiilor transmise, interpretarea ariei „Casta Diva” din opera *Norma* de Vincenzo Bellini. Având-o protagonistă pe Maria Cazacu, elevă în clasa a XI-a (profesor Marius Olteanu), momentul a oferit spectatorilor șansa descoperii unei voci surprinzător de

mature pentru vârsta interpretei și impresionant prin căldura sunetului emis, eleganța frazărilor, siguranța în zona registrului acut și vibrato-ul bine dozat, toate aceste calități determinându-mă să consider că pe viitor Maria va avea posibilitatea unei cariere la înalt nivel artistic și să recomand urmărirea cu atenție a următoarelor sale apariții scenice.

Însoțind-o discret și eficient pe Maria Cazacu în versiunea ariei „Casta Diva”, Orchestra simfonică a Colegiului condusă de Andrei Ștefan Racu a avut apoi două momente ce au adus în prim-plan lucrări de o remarcabilă dificultate interpretativă abordate însă curajos și cu succes.

Mai întâi sub bagheta lui Andrei Ștefan Racu tinerii elevi muzicieni au dat viață tabloului „Moartea lui Tybalt” din *Suita nr. 1* din baletul „*Romeo și Julieta*” de Serghei Prokofiev, într-o variantă ale cărei repere au fost virtuozitatea temelor prezente în partitura instrumentelor de coarde, aplombul momentului solo al instrumentelor de alamă și accentul pus pe sublinierea desenului ritmic, toate fiind realizate după indicațiile dirijorale precise și autoritar transmise de Andrei Ștefan Racu. A urmat apoi poemul simfonic *Preludiile* de Franz Liszt, care a reliefat o mai mare siguranță a orchestrei, dirijorul găsind inspirat acele mijloace specifice pentru a construi un subtil dar intens parcurs ale temei principale între compartimentul instrumentelor de coarde și cel al suflătorilor.

Finalul a aparținut celor două partituri vocal-simfonice prin intermediul cărora corul pregătit de profesoara Lăcrămioara Pauliuc s-a înfățișat publicului prezent în sală:

„Corul robilor evrei” din opera *Nabucco* de Giuseppe Verdi (cu un text în limba română) și două dintre corurile din prima operetă autohtonă, *Crai Nou* de Ciprian Porumbescu. În ambele lucrări, alături de orchestră și sub bagheta lui Andrei Ștefan Racu, corul a impresionat prin expresivitatea frazărilor, remarcabila calitate intonațională și o anume adaptabilitate stilistică, trecând rapid de la respirația romantică operistică a muzicii lui Verdi la nuanțele cu iz autohton ale muzicii la fel de romantice a lui Porumbescu.

La capătul concertului susținut de ansamblurile Colegiului Național de Arte „Dinu Lipatti” se poate conchide că încă o dată elevii instruiți cu tact de profesorii lor au demonstrat că cel mai vechi liceu de muzică din țară și unul dintre cele mai competitive, onorează prin activitatea sa la înalt nivel artistic și pedagogic memoria celui căruia îi poartă cu mândrie numele.

Mădălin Alexandru STĂNESCU

Stagiunea “Rondino”: un brand al Colegiului Național “Dinu Lipatti”

O nouă stagiune muzicală s-a deschis pe data de 7 februarie în capitală, ce poartă numele, foarte sugestiv, de “Rondino”. Proiectul este o inițiativă a d-nei profesor Venera Babeș, director al Colegiului Național “Dinu Lipatti”, fiind realizat în parteneriat cu

Biblioteca Metropolitană, sediul central “Mihail Sadoveanu”. Obiectivul propus este acela de a-i familiariza pe tinerii interpreți, proveniți îndeosebi din Colegiu, dar și din instituțiile de învățământ partenere, cu exigențele performanței periodice, în cadrul select al unei stagiuni.

În prima seară, și-au dat concursul nu mai puțin de opt tineri pianiști de gimnaziu și liceu, cu rezultate deosebite la concursuri naționale, olimpiade și concursuri și festivaluri internaționale: Theodora Caloianu-Elian și Andreea Dinică (clasa prof. Geanina Sălăgean), Darius Florin

Dudaș, Bianca Gușă și Marina Ana Ceacăr (clasa prof. Raluca Burcea), Alexandra Roman și Roberta Panait (clasa prof. Roxana Boboc) și Carla Ungureanu (clasa prof. Olga Podobinschi), cea din urmă fiind în egală măsură elevă la Schola Cantorum din Paris (clasa prof. Maurizio Moretti).

Ca organizator de stagiune, am asistat cu emoție și încântare la un adevărat maraton pianistic, unde aproape trei secole de muzică au fost concentrate într-o oră și jumătate de recital. Tinerii noștri ne-au prezentat un caleidoscop foarte reușit de genuri, forme și stiluri muzicale. Ne-am bucurat, în călătoria noastră, de expresia sobră a unei invențiuni de Bach, de scriitura perlată a unei sonate de Domenico Scarlatti, de câteva mostre din creația unor personalități ale muzicii moderne precum Bartók (*Sonatina*) sau Hacıaturian (*Toccata*), de tușele discrete ale unui Debussy (*Preludiul din Suita bergamască*), dar, mai ales, de sonoritățile poetice, avântate sau explozive ale romanticilor. Aceștia au fost, în mod categoric, aleșii serii : F. Mendelssohn (*Rondo Capriccioso op. 14*), Fr. Chopin (*Fantezia-Impromptu op. 66*, *Scherzo-ul nr. 2*, *Valsul op. 64 nr. 1*, *Studii din caietele op. 10 și op. 25*), Fr. Liszt (*Rapsodia spaniolă*), M. Moszkowski (*Studiul op. 72, nr. 11*), S. Rahmaninov

(*Prelu-diul op. 23, nr. 5*) și Cécile Chaminade (*Arabesque op. 61*).

În cea de a doua seară, pe 21 martie, au participat tot opt tineri, cu vârste cuprinse între 7 și 17 ani, cu aceleași rezultate competiționale de excepție, de la clasele profesorilor Elena Petrenco și Adrian Buligă: pianiștii Maria Alexandra Perșinaru, Andrei Bogdan, Paul Alexandru Ilie, Petru Alexandru Burcea, Sofia Antal și Darius Emanuel Moț (Școala de Arte nr. 5), respectiv violoniștii Ștefan Alin Geambașu și Andrei Claudiu Ștefănescu.

Repertoriul ales de aceștia a cuprins, din nou, lucrări celebre și solicitante, precum *Scherzo-ul nr. 1* de Chopin, *Sonata “Waldstein”* de Beethoven, *Variațiunile serioase* de Mendelssohn, *“Dumka”* de Ceaikovski, *Partitele I și II pentru vioară solo* de J. S. Bach, dar și piese “de cabinet” ale virtuozului, precum studiile pentru pian de Jean-Baptiste Duvernoy sau *Capriciile pentru vioară* de Jakob Dont.

Finețea, inteligența, patosul și, în genere, puterea de transmitere la nivel intelectual și emoțional a copiilor, laolaltă cu maturitatea tehnică, aflată, și ea, deseori, mult peste categoria lor de vârstă, ne dau aripi pentru a imagina un viitor plin de forță și culoare artei interpretative românești.

Alexandra CHERCIU

Muzicologia ieșeană, între reverență, cunoaștere și noi descoperiri

Aflat la cea de-a XXV-a ediție, Colocviul Național de Muzicologie, desfășurat în perioada 24-25 martie la Universitatea Națională de Arte „George Enescu” din Iași, a pus din nou cetatea moldavă pe harta prestigioaselor manifestări culturale, artistice, didactice și de cercetare.

Ancorat în infinitul și fascinantul univers al artei sonore, la fiecare ediție organizatorii aduc în mentalul colectiv intelectuali de seamă în domeniul muzical, contemporani cu noi sau trecuți în lumina stelară. Astfel, pe lângă generarea rolului de catalizator între iubitorii, pasionații și practicienii în sfera muzicii, evenimentul și-a propus să rămână „o consecvență reverență și aducere aminte, rememorare către cei *vechi*, înaintașii noștri, cei care ne-au format pe noi, dascălii de azi și o colaborare cu noua generație, făcându-se o legătură între trecut, prezent și viitor”, după cum aflăm de la doamna profesor Maria Georgeta Popescu (fondator și coordonator al colocviului).

În prima zi a evenimentului, în Sala „Eduard Caudella” din Casa Balș a zăbovit emoția, în forma cea mai sublimă cu putință. Trăiri de înaltă vibrație spirituală și-au avut rădăcini în discursul plin de delicatețe al doamnei profesor Maria Georgeta Popescu, apoi în imaginile reprezentative de la cele 25 de ediții ale colocviului (comentate pe alocuri de aceeași doamnă profesor), apoi în prezentarea și lansarea volumului al XVIII-lea *Studii de Muzicologie*, îngrijit de doamna conf. univ. dr. Diana Andron (director al Editurii Artes), inspirat om de sunet, literă și faptă.

Momentele dedicate *IN MEMORIAM – ANTON ZEMAN* s-au succedat într-o atmosferă de liniște, nostalgie, veselie, „Ca o dumbravă minunată”, asemenea lucrării

corale pentru copii semnată de compozitor, al cărui spirit a fost adus în mijlocul nostru cu recunoștință și vie amintire. (...) Ne-am amintit de Anton Zeman prin Corul de copii al Municipiului Iași, care, împreună cu doamna dirijor Raluca Zaharia ne-au adus fragmente din *Suita „Copilăria unui zbor”* (*Voci de primăvară, Cântec de leagăn și Bună dimineața*), lucrare scrisă în 1976 pentru cor de copii și orchestră, pe versuri de Iancu Șerban. Au urmat prezentarea personalității Anton Zeman de către doamna lect. univ. dr. Anca Sîrbu, lansarea volumului *Anton Zeman. Studiu monografic*, autor prof. dr. Laurențiu Palade, precum și evocarea nostalgicilor amintiri și impresii legate de omul

și muzicianul Anton Zeman, pioase gânduri venite din partea doamnelor prof. univ. dr. Carmen Chelaru și prof. univ. dr. Laura Vasiliu, precum și de la domnul prof. Ilie Hrubaru.

Prima zi a Colocviului Național de Muzicologie s-a încheiat cu prezența încântătoare a Corului a cappella „Cantissimo” al Facultății de Interpretare, Compoziție și Studii Muzicale Teoretice a Universității Naționale de Arte „George Enescu” din Iași, dirijat de lect. univ. dr. Consuela Radu Țaga. Am ascultat cu bucurie *Trandafir de pe costișă*, lucrare pentru cor de fete și trei lucrări pentru cor mixt: *Do rule, dor, Foicica macului, Noi umblăm și corindăm* (...)

Pe tot parcursul celei de-a doua zile, sub atenta grijă a doamnelor prof. Maria Georgeta Popescu și conf. univ. dr. Diana Andron, am urmărit live, dar și online, prelegeri extrem de interesante prezentate de teoreticieni sau interpreți, cadre

didactice, doctoranzi, studenți, masteranzi și elevi din Iași și din țară, într-o covârșitoare și binefăcătoare diversitate de teme, preocupări și surse bibliografice. Un moment distinct în arhitectura zilei a însemnat lansarea volumului „*Cântece nomade*” de Cornel Țăranu. Rezonanțe sonore prin cioburi de oglindă, semnat de conf. univ. dr. Ioan Pop de la Academia Națională de Muzică „Gheorghe Dima” din Cluj.

În finalul acestor rânduri se cuvine să remarc un fapt deosebit de îmbucurător: nivelul de implicare în pregătirea

temelor colocviului, calitatea conținutului și acuratețea prezentării au stat pe aceeași treaptă științifică, atât în rândul profesorilor și cercetărilor cu experiență, cât și în rândul celor tineri. Poate nu întâmplător, având în vedere, pe de o parte, faptul că elevii, studenții și masteranzii sunt vârstare ale instituțiilor de învățământ artistic, iar, pe de altă parte, coordonatorii lor fac parte din pleiada noului val de profesori de elită ai învățământului preuniversitar sau universitar (...).

Mihaela GÂRLEA

Corul de copii al Municipiului Iași, dirijor Raluca Zaharia

Premiile Radio România Cultural

Pe 3 aprilie au fost decernate Premiile Radio România Cultural, prestigioasă gală găzduită tradițional de Teatrul Odeon. Am avut bucuria ca pe lista laureaților să apară și doi muzicieni: compozitoarea Diana Rotaru și jazzman-ul Florian Lungu (Moșu).

Premiul Radio România Cultural pentru muzică a revenit, în 2023, Festivalului de muzică nouă "Meridian", coordonat de Diana Rotaru și de Irinel Anghel, cea dintâi dintre ele fiind directorul artistic al acestei manifestări prestigioase organizate anual de către Uniunea Compozitorilor și Muzicologilor din România. Mulțumind pentru onorantul premiu, Diana Rotaru a subliniat faptul că

succesul festivalului se datorează unei munci de echipă. Ea a declarat într-un scurt interviu radiofonic luat de Liviu Pețu că "...eu am fost acolo doar ca reprezentant care a luat diploma. Suntem toți extrem de mândri, extrem de fericiți. E o onoare grozavă și e un semn că ceea ce facem este bine. Noi am preluat conducerea Festivalului Meridian în 2019 și am încercat și încercăm în continuare să-i dăm o identitate, credem noi, unică în România, prin alegerea unei teme

diferite în fiecare an, la fiecare ediție, dar sub o umbrelă metaforică foarte puternică, care să coordoneze și să organizeze foarte clar pentru public toate evenimentele din cadrul festivalului". Referitor la conținutul, mesajul și menirea festivalului, compozitoarea a subliniat că "Ce încercăm noi să demonstrăm și prin Festivalul Meridian și prin alte evenimente este că prejudecata că muzica contemporană este accesibilă numai inițiaților sau numai «elitei» este falsă și suntem foarte mulți creatori care suntem extrem de preocupați de comunicarea cât mai directă și cât mai sinceră cu publicul. (...) Fiind realizată de cele mai tinere generații care trăiesc acum în societatea noastră, e, practic, muzica prezentului. Este muzica de astăzi. Este oglinda noastră, a tuturor."

Premiul special "Jazz Made in Romania" i-a fost acordat muzicianului și promotorului muzical Florian Lungu, colaborator de bază al revistei noastre, responsabil de secțiunea de jazz, el însuși laureat al unui Premiu "A.M.". Moșu a declarat în fața publicului prezent la Gala de decernare de la Odeon că "Sunt mai mult decât onorat, emoționat și copleșit! În cele aproape 9000 de emisiuni în colaborare cu Radio România, am pus tot sufletul în geniul creativității numit JAZZ. Fiindcă am trăit atâta vreme în incinta acestui lăcaș de cultură - Radio România Cultural - căruia jazz-ul îi datorează mult, sunt enorm de emoționat."

Oscar-urile pentru muzică

Pe 12 martie a avut loc la Los Angeles Gala decernării Premiilor Oscar (Academy Awards), acordate de Academia de Arte și Științe Cinematografice (AMPAS). Marele câștigător din acest an a fost filmul *Everything, Everywhere, at Once* ("Totul, peste tot, deodată" - mai degrabă decât "Orice, oriunde, oricând", traducerea literară a titlului de către industria de film din România), care a câștigat 7 statuete, inclusiv cele pentru Cel mai bun film și pentru Cel mai bun regizor. Nu a primit însă premiile pentru muzică, obținute de pelicule situate în atenția Academiei la mai multe categorii: filmul german *Nimic nou pe frontul de vest* (după celebrul roman al lui Eric Maria Remarque) și filmul indian *RRR*.

All Quiet on the Western Front (cea de-a treia ecranizare a acestui subiect) a cucerit 4 Oscar-uri, celui pentru Cea mai bună partitură muzicală originală alăturându-se premiile

pentru Cel mai bun film străin, Cea mai bună imagine, Cele mai bune decoruri și costume (Production design), filmul având încă 5 nominalizări. Autorul coloanei sonore este Volker Bertelmann (Hauschka), compozitor și pianist născut în 1966, aflat la prima sa nominalizare. Printre contracandidați s-a aflat și John Williams (în vârstă de 91 de ani, veteranul galei) nominalizat pentru a 53-a oară (!!!), pentru *The Fabelmans* (film semnat de Steven Spielberg, cu 7 nominalizări și niciun premiu).

Filmul *RRR* a primit Oscar-ul pentru cel mai bun cântec original, "Naatu Naatu", scris de M. M. Keeravani (muzica) și Chandrabose (versurile), întrecându-le pe Lady Gaga (nominalizată pentru cântecul "Hold My Hand" din *Top Gun: Maverick*) și Rihanna (nominalizată în cadrul unei echipe care a realizat cântecul "Lift Me Up" din filmul *Black Panther: Wakanda Forever*).

Pentru unii spectatori a apărut ca o surpriză faptul că un film dedicat Regelui Rock&Roll, *Elvis*, nu i-a convins pe membrii juriului de decernare, deși avea nu mai puțin de 8 nominalizări, pentru: Cel mai bun film, Cel mai bun actor în rol principal, Cel mai bun sunet, Cea mai bună imagine, Make-up&Styling, Production design, Cel mai bun montaj,

Cele mai bune costume. Filmul nu a câștigat nicio statueta, dar are 4 Premii BAFTA la activ, care conturează o impresionantă listă de 75 de premii.

Nici celălalt film despre muzică din acest an, *Tar*, despre o dirijoare din lumea muzicii academice, nu a fost răsfățat cu Oscar-uri, deși avea 6 nominalizări, pentru Cel mai bun film, Cea mai bună regie, Cel mai bun scenariu original, Cea mai bună imagine, Cel mai bun montaj și Cea mai bună actriță în rol principal (Cate Blanchet). Aceasta din urmă a primit Premiul BAFTA, care se adaugă la un total de 68 de premii internaționale obținute de filmul regizat de Todd Field.

Olivier Awards

Premiile pe care britanicii le oferă pentru cele mai înalte performanțe în lumea teatrului, în cazul spectacolelor prezentate în Marea Britanie, au fost decernate la început de aprilie pe scena Royal Albert Hall.

Nominalizările pentru cel mai bun spectacol de operă au fost următoarele: *Alcina* de Händel, la Royal Opera House, Londra, *Least Like the Other* de Brian Irvine, tot la Royal Opera House (o coproducție cu Irish National Opera), *Peter Grimes*

Lisette Oropesa în *Alcina*

de Britten din nou la Royal Opera House și *Sibyl* în viziunea lui William Kentridge la Barbican Theatre. Premiul a revenit operei de Händel, a cărei regie este semnată de Richard Jones, cu decoruri de Anthony McDonald, dirijor fiind Christian Curnyn iar vedeta serii fiind soprana Lisette Oropesa.

Chiar dacă a ratat premiul pentru cel mai bun spectacol, William Kentridge a cucerit premiul intitulat Best Achievement in Opera, pentru conceperea și regizarea spectacolului *Sibyl*, montat la Barbican Theatre.

La categoria Best Musical Revival a câștigat *Oklahoma!* de Rodgers și Hammerstein, producție semnată de Daniel

Fish și Jordan Fein, ce poate fi văzută la Young Vic, care a devansat *My Fair Lady* de la London Coliseum, *Sister Act* de la Eventim Apollo și *South Pacific* de la Sadler's Wells.

Iar cel mai bun musical nou a fost votat *Standing at the Sky's Edge*, cu muzică de Richard Hawley, în regia lui Robert Hastie, prezentat la National Theatre. Celelalte nominalizări au fost pentru *The Band's Visit*, *Sylvia* și *Tammy Faye* (pe muzica lui Elton John).

În ceea ce privește reușitele individuale, recompensele pentru actori au revenit lui Arthur Darvill pentru rolul principal din *Oklahoma!* și lui Katie Brayben pentru rolul principal din *Tammy Faye*, în timp ce premiul pentru cel mai bun actor în rol secundar a revenit lui Zubin Varla pentru rolul din același *Tammy Faye* de la Almeida Theatre, cea mai bună actriță în rol secundar fiind votată Beverley Knight pentru rolul din *Sylvia*, de la Old Vic Theatre.

Premiul pentru cele mai frumoase decoruri și Premiul pentru cele mai frumoase costume au fost acordate pentru un spectacol de teatru dramatic, ambele pentru aceeași producție: *My Neighbour Totoro*, la Barbican theatre și au revenit lui Tom Pye, respectiv Frankie Bradshaw.

Adio, BBC singers

Din motive de economie, radioteleviziunea națională britanică a decis desființarea Corului Radio (BBC Singers), singurul cor academic de cameră care mai exista în Marea Britanie, cu finanțare de la buget. Precum "Madrigalul" românesc, BBC Singers (formație înființată în urmă cu aproape un secol, în 1924) se bucura de celebritate și prețuire, nenumărați compozitori britanici dedicându-și piesele acestui valoros ansamblu, care le-a interpretat în primă audiere. Evident, agenda lor includea un număr important de înregistrări și de prezențe live în emisiuni radiodifuzate. Un

număr important de personalități au luat atitudine împotriva acestei decizii, printre ei aflându-se și dirijorul britanic Leo Hussain (interpret al *Oedipe*-ului enescian și dirijor-invitat al Filarmonicii "George Enescu") dar și Sakari Oramo ori Semyon Bychikov (pe care publicul bucureștean i-a văzut pe podiumul Festivalului Internațional "George Enescu". În trecut BBC Singers au evoluat în momente speciale ale vieții muzicale britanice, apărând sub bagheta lui Igor Stravinski sau Pierre Boulez, ori într-un moment emoționant de la înmormântarea Prințesei Diana.

Afectate de economii vor fi și cele 3 orchestre din Anglia ale BBC (dintre care una își desfășoară activitatea la Manchester), al căror buget a fost diminuat cu 20%.

Ultima oră: în urma unui val de proteste și luări de poziție, conducerea BBC a anulat decizia de a desființa corul și a propus o finanțare alternativă, banii pentru acest ansamblu urmând să fie identificați din surse private, și nu de la bugetul public.

Alessio Vlad, director artistic la Teatro Regio di Parma

Director artistic la Teatro dell'Opera din Roma între 2010-2022, fiul compozitorului de origine română Roman Vlad a călcat direct pe urmele tatălui său, care a condus aceeași operă (teatrul în care a fost vedetă Virginia Zeani, pe scena căruia a avut loc premiera mondială a operei Tosca, cu

Hariclea Darclee în rolul titular). Alessio Vlad a deținut aceeași funcție la Teatro Donizetti din Bergamo, la Teatro Carlo Felice din Genova, la Teatro delle Muse din Ancona, la Teatro di San Carlo din Napoli, fiind mulți ani și consilier artistic al Festival dei Due Mondi de la Spoleto. La Parma contractul lui este semnat pentru trei stagioni: 2023-2025.

Născut la Roma Alessio Vlad, acum în vârstă de 68 de ani, a studiat pianul, apoi compoziție și dirijat, specializându-se și în fenomenologie muzicală cu Sergiu Celibidache. Totodată este absolvent de Filologie și Filosofie al Universității din Roma. A colaborat cu mari dirijori precum Franco Ferrara, Thomas Schippers, Bruno Bartoletti sau Gianandrea Gavazzeni, regizori precum Luchino Visconti și Eduardo de Filippo, compozitori de talia lui Nino Rota și Leonard Bernstein. Regizorii care au semnat filme sau producții teatrale pentru care el a compus muzica sunt, printre alții, Bernardo Bertolucci, Franco Zeffirelli, Cristina Comencini, Giorgio Ferrara sau Pier Luigi Pizzi. (Sursa: Opera Charm Magazine).

Marele Premiu și un inel de logodnă

Pianistul american Jonathan Mamora (27 de ani) a câștigat Concursul "Maria Canals" de la Barcelona, unul dintre cele mai prestigioase concursuri de interpretare din

lume, ajuns la a 68-a ediție! Californianul a interpretat în finală *Concertul nr. 3 în re minor, op. 30* de Rahmaninov, în compania Orchestrei Naționale de Tineret a Cataluniei, în impresionantul sediu al Palau de la Musica.

Americanul a câștigat 25.000 de euro și un contract pentru 5 concerte în Spania. L-a urmat pe podium rusul Valentin Malinin (21 de ani) și de ucrainianul Roman Lopatynskyi (29 de ani), premiile acestora fiind în valoarea de €10,000 respectiv €6,000, la care se adaugă contracte de înregistrări și de concerte cu orchestra, ori premii speciale.

În timp ce își auzea numele rostit de către președintele juriului, care îl desemna drept câștigător al concursului, tânărul american a cerut-o de soție, pe scenă, pe iubita sa.

Un prieten la Berlin

Aviel Cahn, membru al juriului concursului internațional Le Grand Prix de l'Opéra de la București (desființat de Beatrice Rancea) a fost numit în funcția de director artistic al unuia dintre cele mai importante teatre din Europa, Deutsche Oper Berlin. În vârstă de 48 de ani, fostul nostru coleg de juriu, cetățean elvețian, va ocupa această

poziție începând din data 1 august 2026, deși contractul actualului director, Dietmar Schwarz, va înceta încă din vara lui 2025 (urmând o perioadă de interimat). Actualmente Aviel Cahn (doctor în științe juridice și fost cântăreț) ocupă poziția de manager al Grand Théâtre de Genève, în țara natală, după ce a făcut parte din leadership-ul Operei din Antwerpen/Gent, trecând mai întâi pe la Beijing, Helsinki și Berna. Vă reamintim că, din 2004, cele 5 instituții de spectacole academice muzical-teatrale din Berlin s-au unificat sub o singură comandă, păstrându-și, pe plan artistic, identitatea și propriul drum. Când la București s-a încercat așa ceva a rezultat o răscăală care a dus la alungarea Alinei Cojocaru, a lui Johan Kobborg și a întregii echipe conduse de Răzvan Ioan Dincă.

Despăgubiri pentru Anna Netrebko

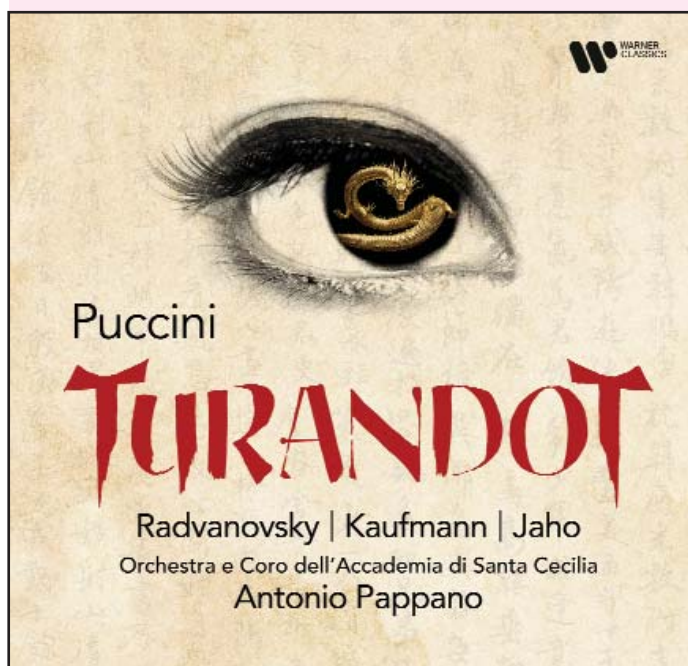
Potrivit "New York Times", celebra soprană din Rusia dată afară de la Metropolitan Opera după începerea războiului din Ucraina a câștigat în instanță despăgubiri în valoare de 200.000 de dolari, pentru că managementul teatrului american i-a anulat ilegal 13 reprezentații. Netrebko, acuzată că este o

susținătoare a lui Vladimir Putin, a semnat o declarație prin care se dezice de acțiunile armate ale Moscovei care au condus la suferință, distrugeri și victime. Deși această poziționare anti-guvernamentală a dus la anularea aparițiilor ei pe scenele din Rusia, cei de la MET au apreciat că declarația sopranei nu este suficientă și i-au anulat contractele, ceea ce a condus acum la compensația financiară ordonată de tribunal.

Cel mai bun disc

Revista britanică Opera a desemnat ca fiind "Discul lunii aprilie" noua apariție lansată de Warner Classics – integrala *Turandot*, în care sub bagheta lui Antonio Pappano apar Sondra Radvanovsky, Jonas Kaufmann, Ermonela Jaho etc., în compania Orchestrei Academiei Santa Cecilia din Roma. Anterior albumul (care este prima înregistrare pe disc cu finalul realizat de Franco Alfano, în forma sa originală, adică fără tăieturile făcute de Arturo Toscanini) primise aceeași titlu din partea revistei Gramophone (în martie), ca și titlul de "Discul

săptămânii" din partea BBC3 Record Review și din partea Presto. Criticii de disc reamintesc faptul că este prima dată când Sir Antonio, Jonas Kaufmann și Ermonela Jaho abordează această ultimă partitură pucciniană, care are un punctaj foarte bun și pe portalul internațional de vânzări Amazon.com.

Demisie

Unul dintre cei mai mari cântăreți polonezi din toate timpurile, Mariusz Kwiecień, a demisionat din funcția de director artistic al Operei din Wrocław, poziție pe care o deținea din 2020. Artistul a decis să părăsească instituția după ce mass-media a promovat tot felul de acuzații împotriva lui, legate de modul în care conduce Opera, de felul în care alege invitații, nu în ultimul rând de salariul consistent pe care îl primește (3 milioane de zloti pentru cei 4 ani de contract). Au existat controale care au evidențiat nerespectarea regulilor dintr-o instituție finanțată din bani publici (în principal vina revenind directorului general, care a semnat actele) și chiar un scandal în momentul în care în Operă a fost marcată ziua de naștere ministrului adjunct al educației, care a fost însoțit de un număr apreciabil de colegi de partid, după cum se poate citi în cotidianul polonez Gazeta wyborcza.

Mariusz Kwiecień (acum în vârstă de 50 de ani) a fost invitat să ocupe acest post după ce a decis să se retragă din activitatea interpretativă. Cu prilejul acceptării funcției, el a

declarat: "Am multe de spus în operă în această perioadă. Dispun de pregătirea și experiența necesară, dobândite în cele mai mari teatre de operă ale lumii. Am un număr imens de prieteni cântăreți, regizori și dirijori pe care voi fi încântat să îi aduc pe scena din Wrocław."

Mariusz Kwiecień

Potrivit comunicatul oficial, directoarea Halina Őldakowska, deși deja demisă, va prelua interimar și această funcție, rămânând în Operă pentru gestionarea treburilor curente. Faimosul bariton deține în continuare funcția de profesor dr. la Universitatea de Muzică din Cracovia. (M. C.)

Sir Brian May

Chitarist de legendă și membru fondator al uneia dintre cele mai influente trupe ale rock-ului britanic, Brian May a fost înnoțat la vârsta de 75 de ani de către Regele Charles al III-lea. Pe lângă activitatea sa impresionantă alături de trupa Queen, Brian May deține un doctorat în astrofizică încă din anul 2007, terminându-și studiile la universitatea Imperial College London. May își începuse studiile doctorale încă din anii '70, dar a fost nevoit să le întrerupă odată cu succesul fulminant de care s-a bucurat formația Queen.

Brian May are meritul de a continua proiectul Queen după moartea lui Freddie Mercury. În ciuda pierderii unuia

dintre cei mai importanți soliști ai muzicii rock, Brian May a știut cum să reinventeze trupa Queen, care este relevantă și astăzi, menținându-se la cele mai înalte standarde ale rock-ului modern.

În urma ceremoniei, care a avut loc la Palatul Buckingham, May a primit titlul de cavalier („Knight Bachelor”, după ce i-a fost conferit The Most Excellent Order of British Empire) pentru merite deosebite în domeniul artelor, cât și pentru activitățile sale caritabile. Brian May a participat la ceremonie alături de soția sa, actrița Anita Dobson.

Mesajele de bucurie nu au întârziat să apară, iar poporul britanic, în frunte cu Regele Charles al III-lea, i-a adus un omagiu unuia dintre cei mai importanți artiști pop-rock din istoria Marii Britanii, Sir Brian May. (David Lapadat)

Fantoma de la Operă

Începutul primăverii a adus la București un spectacol cum nu mi-aș fi închipuit că aș putea vedea pe scena Operei Naționale. Din două motive: primul se leagă de faptul că *Fantoma de la Operă* de Andrew Lloyd Webber nu-și prea găsește locul într-o stagiune de operă, acest musical (care de fapt depășește granițele genului, intersectându-se cu opereta și cu opera cu vocabular pop-rock-simfonic) fiind de fapt plasat, de regulă, în teatrele dedicate. Al doilea motiv ține de

calitatea și valoarea montării: nu aș mai fi crezut că, după perioada de efervescență creatoare din 2013-2015, când mari regizori și coregrafi ai lumii au semnat producții memorabile destinate publicului bucureștean, va mai exista un reviriment pe scena dâmbovițeană de talia celui petrecut acum, cu ocazia acestei premiere. Sigur, un indiciu în acest a existat: la cârma spectacolului actual se află Răzvan Ioan Dincă, nimeni altul decât managerul care în acei ani a ridicat standardul de calitate al ONB la un nivel nemaiîntâlnit, apreciat și recunoscut ca atare pe plan mondial. Revenirea ca oaspete la instituția din Bulevardul Kogălniceanu a fost triumfală, spectacolul creat de el devenind un reper de frumusețe, eleganță, emoție, imaginație, creativitate, teatralitate, simbolică, expresivitate și... epitetele ar putea continua.

Dincolo de uimirea provocată de plasarea în stagiune a *Fantomei* (care, dacă ar fi fost programată într-un Festival, sau chiar într-o micro-stagiune de vară, și-ar fi găsit mai natural locul), trebuie observat că partitura acestui "musical" este de fapt de o complexitate aparte, proprie unor opus-uri de înalt nivel artistic. Muzica fermecătoare, melodioasă, romantică (impregnată cu "slagăre" care pe care le fredonezi imediat și care creează dependență), este profundă, emoționantă și își extrage de multe ori seva din zone adiacente: parfumul efluviiilor pucciniene, disonanțele și structurile melodice ale atonalismului, esențe prokofievienne, atmosferă la Irving Berlin, sugestii mozartiene, elemente de belcanto cum ar fi cadențe și culminații în registrul supra-acut, un sofisticat septet brăzdat de linii contrapunctice la la Rossini și Donizetti și alte puncte de intersecție cu muzica academică. Orchestrația și armonia sunt și ele puncte forte ale partiturii, care se situează în topul celor mai elaborate piese muzical-teatrale.

Când aceste date componistice sunt asociate unui libret de cea mai bună calitate, cu profunzimi teatrale, cu personaje conturate complex și etapizat, cu sensuri primare dar și cu sugestii sau posibilități de re-interpretare ori de adâncire a mesajului, rezultă o piesă ideală, un adevărat cadou pentru regizorii care doresc să-și pună amprenta într-un mod creator, artistic, personal, pe ceea ce oferă spectatorului. Și asta se întâmplă la ONB, unde licențierea a fost obținută pentru o versiune non-replica – adică formula care permite realizatorului să nu imite zecile de montări de

până acum ci să vină cu o abordare proprie. Iar Răzvan Ioan Dincă pare a fi persoana ideală pentru o astfel de provocare: este regizor de teatru dar a montat și spectacole de operă, de operetă, de musical, studiind îndeaproape producții realizate de cei mai importanți creatori ai lumii (unele comandate de el pentru ONB sau pentru Operetă, în perioada în care a fost manager general), cunoscând în amănunt partiturile muzicale ale pieselor pe care le abordează. Mai mult, este un apropiat și un admirator al artei dansului, fiind intens conectat și la observarea, studierea și cunoașterea spectacolelor dansante ale marilor maeștri coregrafi europeni și nu numai. Dacă mai adăugăm și pasiunea sa pentru acest musical anume, de care a declarat că este îndrăgostit și că îl "bântuie" și se consideră norocos că are șansa de a-l monta, există deja un pachet complex care are toate șansele să se canalizeze către un impact major asupra spectatorului; din perspectivă conceptuală, teatrală, vizuală, tehnică (căci din postura de producător al unor spectacole de referință a cunoscut în amănunt posibilitățile unei scene moderne), emoțională, prin potențarea trăirilor personajelor, prin accentuarea unor intenții, unor stări sau chiar la nivelul unor cuvinte, atât cu ajutorul artei regizorale cât și prin expresia conferită frazelor muzicale, perfecțiunea, claritatea și finalitatea mesajului fiind totuși, în unele momente, intenționat definite doar parțial, pentru a mai lăsa loc și imaginației, percepției și trăirilor proprii ale publicului.

Pentru că în acest mod s-a petrecut și lucrul cu actorii, la repetiții, acestora dându-li-se contextul, starea, background-ul, fără a li se dicta și gestul, expresia corporală sau facială "obligatorie", ei singuri fiind cei care alegeau maniera personală cea mai potrivită pentru a atinge scopul urmărit: exprimarea personajului și potențarea emoției.

Pe lângă virtuozitatea ideatică și regizorală, la ceea ce oferă Răzvan Ioan Dincă se adaugă și imagini de mare profunzime și plasticitate sau soluții tehnice moderne și surprinzătoare. Prăbușirea candelabrului, momentul culminant așteptat de toți "cunoscătorii" acestui muzical este

dar, evident, cel mai important este mesajul pe care aceasta îl are în vedere, care depășește narativul unei povești deja celebre știute din roman, din teatrul muzical, din film, și care spune de fapt că: "Cea mai importantă temă este aceea a îndeplinirii destinului artistic, respectiv a luptei continue pe care artistul o duce în conflictul dintre a alege calea simplă, a vieții comode, sau cea a frământărilor artistice ale creației. E interesant însă - alegerea aceasta de fapt este falsă; în realitate este imposibil să te opui propriei vocații... O vei urma, chiar dacă doare, chiar dacă ea costă... emoțional vorbind" - sunt cuvintele regizorului publicate în Caietul-Program.

Această fabuloasă producție semnată de Răzvan Ioan Dincă beneficiază de un mare plus: decoruri și costume incredibil de frumoase și bine plasate în acțiune, realizate de Gary McCann, care revine astfel la ONB după o *La traviata* de neuitat, realizată în compania regizorului Paul Curran în 2014, imediat după renovarea din temelii a teatrului. Gary McCann confirmă faptul că este unul dintre cei mai buni scenografi ai lumii și că tratează cu maximă pasiune orice proiect, fie el operă sau musical, fie el la Viena, la Glyndebourne sau la București. Decorurile absolut fabuloase sunt

realizată magistral, la fel cum este plimbarea cu barca prin lacul din subteranul Operei pariziene (ambarcațiunea rulând firesc și omnidirecțional prin coordonare de la distanță). În tabloul "Don Juan Triumphant", cu ajutorul scenografiei și al amplasamentului celor 3 grupuri corale în fața unei serii de coloane pierdute în adâncime este "pictat" un tablou de epocă, care ilustrează ideea de perspectivă în pictură, ca într-o pânză de Brunelleschi. Există un mic podium rotativ, foarte util și plastic plasat în scena în care Carlotta Giudicelli își schimbă costumul sau 2 asemenea podiumuri pentru Madame Giry și pentru Meg, care flanchează corul în tabloul "Don Juan Triumphant". Intervenția corectoare a compozitorului-Fantomă nemulțumit de repetiții se traduce prin clapele pianului care încep să se miște singure, instrumentul cântând automat, corect și repetitiv, pasajul pe care cântăreții Operei Populare nu reușeau să-l redea. Patul lui Don Juan, acoperit de trandafiri, este rotit cu mâna de către Fantomă pentru ca apoi, pe măsură ce scena de dragoste se consumă, să devină independent și să-l conducă pe cei doi amănți prin scenă (fără să-l atingă cineva), către lateral, datorită unui ingenios mecanism cu motor, controlat wireless. Balul din Actul II este văzut ca o parabolă, ca un simbol al măștilor ca mijloc de a-și ascunde nu fața ci de a-și masca adevărata personalitate, adevăratul sine, disimulat cu ipocrizie, pentru a nu devoala sentimentele, adevărul, poziționările, convingerile, oportunismul. De mare efect este și dispariția în văzduh a Fantomei după intervenția sa de la "Balul mascat", ca și copleșitoarea dizolvare a pelerinei acestuia - care se prăbușește la pământ, imaterială, în final, când este atinsă de Meg, corpul Fantomei pur și simplu evaporându-se... Imediat, odată cu întunecarea totală a scenei pe ultimele acorduri, un spot alb atrage atenția către îngerul de pe frontispiciul scenei, al cărui suflot plânge cu lacrimi de sânge, topind și ultima rezistență a spectatorilor care până atunci nu cedaseră emoției și lacrimilor.

Sigur, am dat doar câteva exemple punctuale care demonstrează migala, imaginația și forța de sugestie a regiei,

completate cu costume care îți taie respirația, linia creativă originală, detaliile minuțioase, eleganța, accesoriile, felul în care se potrivesc cu personajele fiind o adevărată lecție a unui maestru inegalabil. Și să nu uităm că *Fantoma de la Operă* are nu mai puțin de 19 tablouri, care, fiecare în parte, necesită decoruri, lumini, costume, recuzită și nu în ultimul rând capacitatea tehnică de schimbare rapidă și silențioasă a cadrului scenografic (evacuare/introducere). Scenografia și intențiile regizorale sunt completate cu maxim profesionalism și cu viziune artistică de polonezul Bogumił Palewicz, lighting designer.

Un alt parametru de excepție al acestei montări este coregrafia. Violeta Dincă deja a demonstrat în *My Fair Lady* și în *Mamma mia!* că este un regizor-coregraf cu viziune, cu originalitate, care vede mișcarea ca pe un element de dramaturgie, desprinsă direct din muzică și din text, ilustrând situațiile și trăirile personajelor. Linii de mare complexitate ("Bal mascat") construite migălos și întotdeauna cu sens și cu motivație, se îmbină cu elemente delicate individualizate, creând emoție sau zâmbete, uneori solicitând

soliștii vocali ca pe niște veritabili balerini. "Joaca" din *Il muto* sau secvența din *Divertissementul* de balet au toate ingredientele unei coregrafii care îți oferă și imagine și sentimente, exploatând plasticitatea corpului uman ori eleganța mișcării. Și, așa cum este obligatoriu în musicaluri, nu doar balerinii se exprimă prin mișcare, ci și membrii corului și, desigur, personajele principale. Ca și la alte spectacole ale sale, Violeta Dincă îi are alături pe asistenții coregrafi Florin Tănase și Alexandra Gavrilescu, și pe Raluca Popa, care este și regizor secund.

Înainte de a comenta interpretarea personajelor principale trebuie să observ un parametru de regulă ignorat, dar care are o importantă contribuție la receptarea mesajului de pe scenă: traducerea în limba română. Ernest Fazekas este cel care a realizat mai toate versiunile în limba română de la

până la urmă aceste date naturale sunt uitate în favoarea datelor artistice la fel de cuceritoare, ceea ce cred că este cel mai frumos compliment pe care i-l face publicul. Și despre *Fantomă*, Adi Nour, partenerul ei din 2015, sunt valabile observațiile referitoare la transformările în bine determinate de elaborarea personajului pe parcursul repetițiilor de regie. Progresul său vocal din ultimii ani este spectaculos, nemaexistând niciun fel de reținere în registrul acut, emisia, respirația și linia frazării fiind perfect controlate. Îl vedem când misterios când tandru, apoi dezlănțuit, grijuliu, amenințător, sarcastic, necruțător, preocupat, îndrăgostit, gata de sacrificiu, toate aceste stări fiind exprimate prin actorie și prin cânt. Cel de-al treilea membru al distribuției principale este Kyrie Mendél (nume de scenă desigur, adoptat de cel care a fost Romeo în musicalul lui Gérard

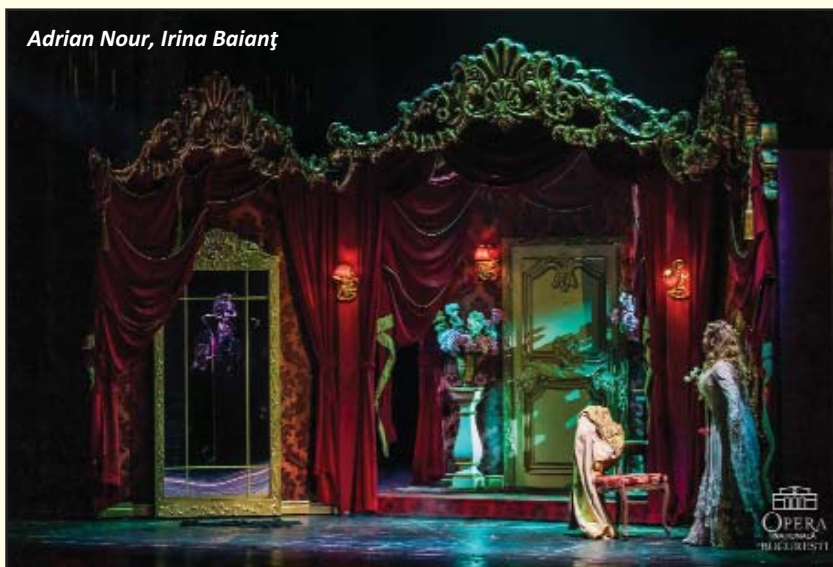

Presgurvic montat la Operetă tot în vremea directoratului lui Răzvan Ioan Dincă). Deja cunoscut publicului din evoluția sa bună la Eurovision România 2022 și din rolul de amfitrion al unor emisiuni de la TVR, cântărețul, producătorul și compozitorul de azi este foarte potrivit în rolul lui Raoul, viconte de Chagny, fiind singurul membru al echipei de soliști care are un background de cântăreț pop. Se descurcă minunat în rolul iubitului Christinei, vocea sa însoțind-o în mod omogen pe cea a Irinei Baianț în duete și acoperind natural, egal și cu consistență orice segment al registrului cântat, atât în piano cât și în forte. Și el creează un personaj consistent, datele sale fizice atrăgătoare completând imaginea unui succes notabil și binemeritat.

Mai rar se vorbește în cazul acestui *Fantomei de la Operă* despre rolurile secundare, dar nu mă pot abține să nu subliniez câteva reușite remarcabile. Mă refer la prestația excepțională a Rodicăi Ștefan în rolul divei Carlotta Giudicelli (impecabilă vocal, cu fantezie, cu umor, cu auto-ironie, cu nerv, cu personalitate), la succesul lui Andrei Petre în rolul tenorului Ubaldo Piangi (care nu

spectacolele create de echipa condusă de Răzvan Ioan Dincă. Are deja o mare experiență în acest sens, și unele reușite notabile, de pildă pe un text foarte sofisticat cum este cel al lui Bernard Shaw (*My Fair Lady*) sau pe textele melodiilor formației ABBA – știute pe dinafară de public în varianta lor în limba engleză. Fiind actor și cântăreț, chiar și compozitor și textier, lucrând și la dublaje în limba română a desenelor animate, Ernest Fazekas a acumulat un bagaj de cunoștințe și o experiență care conduce la traduceri create special pentru emisia vocală, pentru plierea comodă și firească pe linia melodică și pe prozodia ritmică, păstrând nealterat nu doar mesajul versurilor dar și detaliile semnificative din varianta originală. Toată admirația pentru varianta în limba română a spectacolului!

Vedeta spectacolului este, cred eu, Irina Baianț. Tot ea a fost Christine Daée în 2015 (în spectacolul lui Stephen Barlow, abandonat imediat de noua conducere a Operetei), dar de atunci vocea ei s-a dezvoltat, jocul actoresc s-a maturizat, calitățile coregrafice s-au amplificat, din lucrul cu regizorul Răzvan Ioan Dincă rezultând un personaj complex, cu trăiri bogate, mereu rezultate din muzică și din din adâncul sufletului eroinei. Și din punct de vedere vocal este impecabilă, atât în liniile delicate cât și în momentele de forță, sigură în acut, elegantă în frazare, ireproșabilă în urmărirea partiturii nu doar în momentele de solo ci și în duete, terțete și ansambluri. Nu cred că greșesc dacă afirm că este peste nivelul creatoarei și dedicatarii rolului, Sarah Brightman, și la paritate cu incredibila Sierra Boggess. Sigur că toată lumea este frapată și fermecată instantaneu de frumusețea ei, însă

doar cântă cu o voce frumoasă, sigură în acut, ci și creează un personaj care atrage privirile și convinge inclusiv în latura actricească). Dezinvolți și energici, umili și temători, încrezuți și incompetenți, cei doi directori sunt interpretați convingător și diferențiat de către Cătălin Petrescu și Radu Ion (cel dintâi făcând schimb de roluri cu Ernest Fazekas la unele reprezentații – aceeași pereche preluând alternativ și rolul fostului director Lefevre). "Balerina" Meg Giry este

redată cu siguranță de Alina Petrică (experimentată deja nu doar în musical ci și în spectacole coregrafice sau de operă, cu toate că de fapt este actriță de teatru), în timp ce maestra de

repetiții Madame Girly nu convinge din punct de vedere vocal prin interpretarea muzicală modestă a frumoasei actrițe

Populare, la ordinul pompierului șef, realizată printr-un traseu spațial stereo surround), ori printr-un discret ecou administrat vocilor în peștera din subsolul Operei. Este foarte important într-un asemenea spectacol să beneficiezi de o sonorizare de înalt nivel, care să potențeze soliștii și să îmbine judicios compartimentele vocal, coral și orchestral!

Faptul că *Fantoma* s-a jucat la Operă a oferit nu doar avantajul unei scene largi și adânci și al unei săli încăpătoare, ci și pe cel al posibilității de a avea o orchestră simfonică mare și un cor numeros (lucru pe care nu și-l pot permite producătorii de pe Broadway sau din West End). Amplitudinea și culorile orchestrei au fost un mare avantaj, experiența dirijorului Daniel Jinga spunându-și cuvântul, atât la repetiții, când a construit pas cu pas interpretarea muzicală, cât și pe viu, în fața publicului. Orchestra a cântat bine (mai ales corzile), a subliniat efluvii lirice cu patos, a accentuat dramatismul scărilor descendente în octave ale leitmotivului Fantomei, a creat stări serafice ori momente de copleșitoare revărsare sonoră. Poate că au fost situații (de exemplu chiar la începutul tabloului Hanibal) când corul (vocile feminine în acest caz) a părut subdimensionat, dar ele au fost date uitării de realizările ulterioare – nu neapărat și cele la nivel individual, unele soliste din ansamblu părăd copleșite de responsabilitatea unor fraze individuale în tabloul "Il muto".

Și, poate cel mai important pentru managementul ONB, *Fantoma de la Operă*, dincolo de succesul artistic (subliniat, spre mândria tuturor, de mesajul public de felicitare transmis de către compania lui Andrew Lloyd Webber), a fost succesul de public, manifestat print-un nemaiîntâlnit aflux de spectatori, începând încă de la repetiția generală, când coada de la intrare se întindea mult pe aleile din fața clădirii și crescând de la o zi la alta pe 31 martie, 1 și 2 aprilie, în ultima zi sala ONB fiind umplută până la refuz, ca niciodată, fiind nevoie și de zeci de scaune suplimentare, public stând pe trupele de la balcon sau în picioare în loji. Toate reprezentațiile din acest an au devenit sold-out aproape imediat, chiar în condițiile în care nu începuse promovarea iar prețurile nu sunt deloc modice. Dovadă că un asemenea titlu, asociat unei realizări artistice de excepție, este o rețetă care dă sens sintagmei show-business și averilor acumulate de cei care dețin acest sector de activitate, în lumea occidentală.

Mihai COSMA

Judith State. În schimb, un alt rol actoricesc, podarul Buquet, este redat foarte convingător de către Ionuț Burlan (și el înregistrând o a doua prezență în musicaluri la București, după rolul Mr. Doolittle din *My Fair Lady*), după cum și actorul Cosmin Seleși evoluează sânguincios în rolul maestrului de licitații și cu aplomb în cel al pianistului corepetitor Reyer (alternativ cu Alexandru Nagy).

Am remarcat și sonorizarea ireproșabilă realizată de invitatul polonez Kamil Biedrzycki, care a realizat un sound design de mare maestru, cu un balans foarte fin între sursele sonore, a manevrat fără greșală microfoanele interpreților, a creat și efecte surprinzătoare (cum ar fi închiderea, pe rând, de jur-împrejur, a ușilor sălii Operei

Farmecul regăsit al temelor standard

O dublă determinare a definit reușita seară derulată pe data de 8 martie a anului curent în localul - club La Cave de Bucharest din cartierul Militari al Capitalei: jazz de calitate și conotații aniversare ale Zilei Femeii, comemorată ca atare.

Invitată împreună cu quintetul propriu spre a înnobila prin aripa de platină a talentului ei semnificația evenimentului, charismatica vocalistă Viorica Pintilie și-a reconfirmat cu brio recunoscutele-i disponibilități interpretative printr-o perindare în auz a șasesprezece notorii cantilene raportate la subiectul etern dăinuitor al dragostei – teme redimensionate creativ și expresiv potrivit argumentelor procesuale proprii jazzului clasic-modernizat. Astfel că cei prezenți au beneficiat de privilegiul de a-i admira / aplauda pe protagonistă și pe camarazii ei de feeling: Ciprian Pop depănând mirifice melopei spontane pe coardele *mi-la-re-sol-si-mi* ale ghitarei sale, Johnny Bica – un inspirat iscoditor de încrengături armonice și de ghirlande orizontale prefirate pe claviatura în alb și negru a pianului electronic, precum și acoliții secției ritmice, Alex Mike – destoinicul edil al fundamentelor acordice la contrabas, dinamizat cu swingul arhitecturilor ritmice edificate în ropot de tobe amalgamate cu iscălituri metalice de cinele, de către venezuelianul Antony Gutiérrez!

Începând cu notoria creație semnată de George și Ira Gershwin „*Our Love Is Here To Stay*”, cei cinci înzestrați muzicieni ne-au călătorit în vehicolul imaginației jazzistice prin magica lume a hiturilor dedicate iubirii în celebre filme muzicale și spectacole revuistice de pe Broadway – „*Fly Me To The Moon*” (Burt Howard), „*My One And Only Love*” (Guy Wood, Robert Merlin), „*They Can't Take That Away From Me*” (George și Ira Gershwin), „*Cheek To Cheek*” (Irving Berlin), „*Let's Fall In Love*” (Harold Arlen, Ted Koehler), ca și de pe scenele pariziene – „*I Wish You Love*” (Charles Trenet), „*La Vie En Rose*” (Louiguy, Édith Piaf), din însorita Brazilie a bossa novelor – „*Ver A Mar*” (João Erbetta), „*Onde Anda Você*” (Luiz Melodia); un moment mult gustat l-a constituit și reînveșmântarea șlagărului lui Nicolae Kirculescu și Mihai Maximilian „*Așa începe dragostea*”, favorizând ghitaristului Ciprian Pop și pianistului Johnny Bica plâsmuirea unor solouri improvizate realmente exaltante! De altfel, cei doi artiști au marcat cu dăruire cele

mai consistente contribuții creative de-a lungul întregului recital. Emancipând cu gust și fantezie formule ritmice atractive inclusiv în momentele solistice, bateristul Antony Gutiérrez a impulsionat continuu interpretările colegilor săi, iar contrabasistul Alex Mike a asigurat cu dezinvoltură suportul încrengăturilor de sunete însoțind și dând sens expresiv cunoscutelor linii melodice ale pieselor alese în program, basistul încântând audiența în chip sugestiv

inclusiv cu cele doar câteva – dar foarte reușite – intervenții solistice, precum cea din piesa finală „*Let's Fall In Love*”. Mlădiindu-se ca o trestie, implicată afectiv și profesional în fiecare sunet emis de glasul ei, protagonista Viorica Pintilie a statornicit incontestabil *cheia succesului* unei seri artistice cu adevărat memorabile, incitându-i nu odată pe unii dintre tinerii prezenți să se antreneze spontan în agreabile duete dansante...

Proeminente sub aspect valoric s-au vădit a fi și aranjamentele (vestimentele armonice și structurile conceptuale) conferite celor șasesprezece momente muzicale, laolaltă acestea configurând un iradiant confort ambiental. Între ingenuitate și frenezie a trăirii interpretative & intensă combustie afectivă, rostirile sonore au purtat amprenta vie a bucuriei de a se mărturisi pe sine *live* prin muzică!

Drept corolar la acest sincer *laudatio*, credem că nu greșim recomandând Quintetului Viorica Pintilie a reitera un atare succes și într-o mai încăpătoare sală de concert, eventual să înscrie pro memoria un album discografic care să poarte ca generic titlul prezentei noastre ziceri. (foto: Bogdan Buluță)

Florian LUNGU

Albumul cu amintiri

● Puțină lume știe că Pompilia Stoian a fost și sportivă de performanță, mai precis campioană republicană de junioare, la volei, cu echipa Clubului Sportiv Școlar din București, sub îndrumarea antrenorului Eugen Scarlat. Acesta a reușit să obțină performanțe cu tinerele sale eleve (în acea perioadă Pompilia Stoian era elevă a Liceului „Dimitrie Cantemir”) supunându-le la antrenamente care acum par clasice – sute de

genuflexiuni, alergări purtând în spate o colegă de echipă, ș. a. – dar care atunci erau moderne și scoteau sufletul din viitoarele campioane naționale. Artista, deși a revenit destul de des în țară pentru concerte și filmări, nu și-a mai reîntâlnit fostele colege, nici despre antrenor nu mai știe nimic, visând la o reuniune cu campioanele de altădată... iar noi așteptăm o fotografie cu ea în echipament de sport, din acei ani! Până una alta, o vom revedea în august la Festivalul de la Mamaia. (D.M.)

12 ani de jurnalism muzical la Botoșani

În urmă cu 12 ani lua naștere un cerc de jurnalism unic în țară, la Botoșani, condus până în prezent de Ioana Matfeev. Beneficiind de sprijinul constant al unei personalități precum

Titus Andrei, dar și al mai multor traineri (jurnaliști cu experiență din TVR și Radio România), Redacția Buzz Media a sărbătorit cu fast, în 11 martie 2023, la Grand Irish Pub din Botoșani, trecerea anilor, schimbarea generațiilor de copii și tineri, dar și realizările – ziarul lunar, canalul youtube Televiziunea Adolescenților, site-urile topromanesc.ro și Romaniadepretutindeni.ro, rubrici (și chiar emisiuni întregi – „Remix”, TVR 3) preluate de posturi naționale de radio și de televiziune.

Păstrând tradiția de anul trecut, atunci când invitatul special al evenimentului a fost solistul Ovidiu Anton (care a cântat, dar a și fost interviewat), de astă dată micii reporteri au adus-o în concert (și în fața aparatelor de filmat) pe Dora Gaitanovici, finalista „Eurovision” și „Vocea României”. De precizat că tână solistă și instrumentistă a venit cu grupul său de acompaniament din Buzău, pentru a lansa și discul „Descântec”, recent apărut! La rândul meu, am susținut o conferință cu subiectul „Muzica electronică la români”.

Deși îi „frecventez” pe tinerii jurnaliști din 2016, am fost impresionat, din nou. De fapt, mi s-a continuat o anumită

revelație din tabăra de vară „Ai noștri tineri” din august trecut (când mi s-a cerut expres un curs de jurnalism muzical)... sau poate din 2021? Atunci am descoperit schimbarea de generație – nu mai erau cei avansați din trecut, apăruseră unii noi (fie avansați ca vârstă, fie cei vechi crescuți... de nerecunoscut). Nu o luam de la început cu ei, pentru că pe noi, pe traineri, ne știau din poveștile antecesorilor, iar Ioana – profa îi introdusese (ca și pe cei vechi) în jurnalism!

Și cum să fie la eveniment? M-am bucurat din start că a putut fi adusă și susținută tehnic de minune o întreagă trupă rock (cu trei chitariști, vioară electrică, tobe, nemaivorbind de instrumentele la care a cântat solista). Pe de altă parte, am descoperit în filmulețele proiectate arhive cu destui cursanți pe care nu i-am apucat, ajunși pe drumurile vieții, mândri de tinerețea lor „pierdută” (deci câștigată) la cursul de jurnalism, o școală alternativă unică în România, dacă nu și peste granițe. Am văzut oameni realizați în meseriile lor, inclusiv în presă, prin urmare m-am bucurat să aflu din mesajele lor cât de mult

le-a folosit această joacă serioasă. Nu uit aici că unele subiecte identificate și aduse de ei de-a lungul anilor în prim plan au fost preluate și explorate de presa județeană, regională, națională. La mulți ani, elevi și fapte, Buzz, dacă se poate cu noi alături...

Doru IONESCU

Comemorări...

În ultima zi a lunii martie a anului 1948 venea pe lume, la București, **Adrian Enescu**, compozitor român cunoscut datorită muzicii dedicate filmului dar și a pieselor din repertoriul pop autohton. Lucrările sale sunt foarte diverse din punct de vedere stilistic, ele mergând de la muzica electro-acustică până la muzica simfonică și jazz. A fost printre primii artiști din România care a abordat muzica electronică, chiar din anii '70. Lucrările sale se regăsesc pe albume ale unor artiști celebri și au câștigat aprecierea publicului din România. Printre cele mai cunoscute piese semnate de Adrian Enescu se găsesc: *Bună seara, iubite...* – interpretată de Loredana Groza împreună cu Ion Caramitru, *Stau pe o margine de lună* – piesă cântată de Dida Drăgan și Azi – piesă interpretată cu succes de Angela Similea. Adrian Enescu ar fi împlinit anul acesta 75 de ani. A trecut la cele veșnice în 19 august 2016.

În urmă cu 90 de ani, în 8 aprilie 1933, la Chișinău se naștea **Elena Zottoviceanu**, muzicolog și critic muzical român. Munca sa de cercetare muzicologică a fost orientată în special către muzica românească. Cercetător și coordonator științific la Institutul de

Istoria Artei al Academiei Române, membră a Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din România și a Federației Internaționale a Jurnaliștilor, Elena Zottoviceanu a publicat numeroase materiale lexicografice din acest domeniu pentru diferite enciclopedii și publicații din țară și din străinătate și a fost realizator de emisiuni de radio și televiziune. În anul 1964 Academia

Română a recunoscut eforturile culturale depuse de Elena Zottoviceanu decernându-i Premiul „Ciprian Porumbescu”. În 1971 și 1998 a primit și Premiul Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din România, iar în 1972 i-a fost acordat Premiul „Bernier” al Academiei Franceze de Arte. Elena

Zottoviceanu a părăsit această lume în 28 decembrie 2017.

În data de 31 martie 1978 înceta din viață, la numai 39 de ani, compozitorul **Liviu Glodeanu**. Născut pe 6 august 1938 la Dârja, și-a început formarea muzicală la Cluj, unde s-a bucurat de îndrumarea lui Sigismund Toduță; a continuat apoi studiile la Conservatorul din București, unde a lucrat cu Marțian Negrea. „Creația lui Glodeanu se distinge prin elementaritate, esențializare, pregnanță, prin echilibrul contrariilor, prin ideile muzicale clar definite, concise și pline de forță, prin fantezia ritmică și simțul formei.” (prof.univ.dr. Olguța Lupu pentru rama.org.ro).

În urmă cu 50 de ani, pe 2 aprilie 1973 s-a stins din viață **Achim Stoia**, compozitor, dirijor, folclorist și pedagog. A urmat studii muzicale la București și Paris, urmând a se stabili în Iași, unde a început o bogată activitate didactică. A ocupat funcții importante precum cel de director al Filarmonicii „Moldova” și cel de rector al Conservatorului din același oraș. În lucrările sale, s-a aplecat cu precădere către melodiile populare din Ardeal și Moldova, abordând atât muzica vocală cât și genul simfonic.

Norela-Liviana COSTEA

Anii '70 (III)

În ultima decadă a lunii iulie, în 1975, a avut loc a X-a ediție a "Concursului național de muzică ușoară", cu doar câteva noutăți față de ediția anterioară, între care cuplul de prezentatori Aimée Iacobescu - Ion Dichiseanu. Acompaniamentul - Orchestra de muzică ușoară a Radioteleviziunii Române, dirijată de artistul emerit Sile Dinicu, și grupul vocal Studio 8 (evident un octet), condus de Dudu Athanasie, în cadrul scenografic imaginat de Doina Levința și în regia artistică a lui Alexandru Bocăneț (cei doi erau atunci soț-soție). De această dată organizator principal apare Consiliul Culturii și Educației Socialiste, în colaborare cu U.C.M.R. și cu RTV, cele trei entități fiind reprezentate în Comitetul de organizare de Nicolae Călinoiu (din partea CCES), Laurențiu Profeta (U.C.M.R.) și Vasile Donose (RTV). Președinte de onoare al juriului a fost din nou Ion Dumitrescu, președinte al U.C.M.R., juriul având următoarea componență: Petre Codreanu (președinte), Temistocle Popa, Sile Dinicu, George Sbârcea, Smaranda Oțeanu, Gică Petrescu, poetul Nicolae Dragoș, cărora li s-au adăugat reprezentanții UTC (Nicolae Costin, care după 1990 va fi directorul Formațiilor Muzicale Radio),

Mihai, Corina Chiriac, Cornel Constantiniu (5), Marina Voica, Aurelian Andreescu, Doina Badea, Angela Similea (4), Margareta Pâslaru, Stela Enache (3). Fiecare dintre ei s-a evidențiat prin prestații de excepție și este de neînțeles de ce nu toți au fost invitați să susțină și recitaluri:

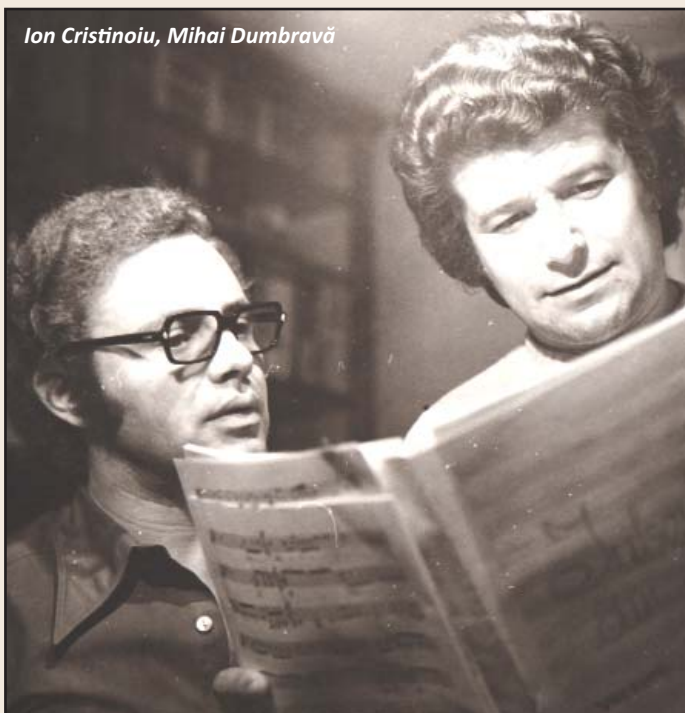
Dan Spătaru, Doina Spătaru, Aurelian Andreescu

Margareta Pâslaru - seriozitate și cizelare minuțioasă a fiecărei piese, Mihai Constantinescu - simpatie și juvenil, Cornel Constantiniu - sobrietate, patetism de bună calitate, Marina Voica - simț înăscut al ritmului, aport personal la fiecare cântec, Aurelian Andreescu - voce inegalabilă, Corina Chiriac - talent scenic și frazare elegantă, Angela Similea - lirism și sensibilitate, Mihaela Mihai - tandrețe și

Doina Badea

UGSR (Ion Stoichici) și Comitetului județean de partid Constanța (Ion Mărăcineanu). Cele 30 de melodii finaliste au fost aduse la microfon, în dublă versiune, de 21 de soliști, pentru prima oară, după mulți ani, fiind reunite pe scena festivalului toate marile vedete ale genului, ceea ce a dus la un nivel interpretativ foarte ridicat. Pe umerii (de fapt pe vocea) câtorva dintre ei s-a sprijinit întreaga manifestare: Mihai Constantinescu (cu 6 melodii interpretate), Mihaela

Ion Cristinoiu, Mihai Dumbravă

Mihaela Mihai

temperament îngemănate, Doina Badea - convingătoare în piesele de mare amploare, Stela Enache - muzicalitate perfectă și acuratețe vocală. Dintre recitaluri s-au detașat cele susținute de Marina Voica, Margareta Pâslaru și Cornel Constantiniu, în care am ascultat câteva titluri ce ar fi putut fi oricând premiate în concurs, dacă ar fi fost finaliste: "Trebuia să vii", "Fata și marea" (ambele de Camelia Dăscălescu), "Învățați-mă să cânt", "Joc de taină" (Gabriel Mărgărint), "Să nu vorbim de amintiri" (V. V. Vasilache), "Dacă fetele" (Radu Șerban), "Vine iar vacanța" (Marius

Teicu), plus compozițiile Margaretei Pâslaru. Compoziții proprii au avut în recitalurile lor și Doina Badea, Adrian Romcescu, Mihai Constantinescu. Acesta din urmă a fost acompaniat de o formație ad-hoc, cu Radu Goldiș, Bebe

Angela Ciochină

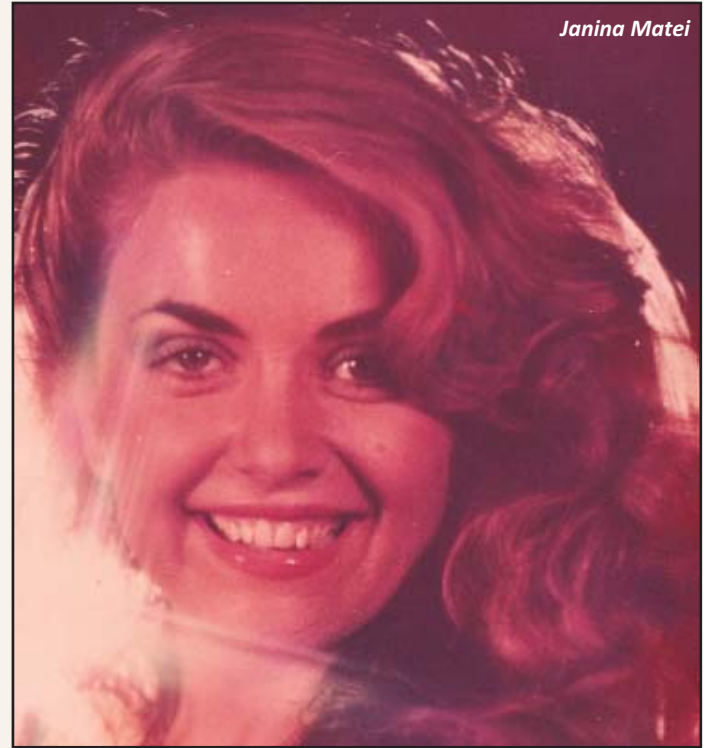
Covercă, Doru Danciu, Gelu Tudorache în componență, iar Dida Drăgan de formația Sfinx, care a oferit și 3 piese proprii. Ideal ar fi fost ca organizatorii să stabilească din start câte titluri va include fiecare recital, pentru că au existat mari neconcordanțe. O idee bună a fost acordarea

Angela Similea

unei șanse de afirmare, cu microrecitaluri de câte 2 melodii, unor tineri în ascensiune, aflați în actualitatea genului în acel moment: Janina Matei, Doina Limbășanu, Clara Anton, Monica Moldas și Cezar Tătaru, unii dintre ei lansați la concursul TV "Steaua fără nume". Presa timpului a

amendat câteva scăderi, cum ar fi sonorizarea cu probleme, absența unor jocuri de lumini, programul de sală tipărit neglijent (în el apărea ba 1972, ba 1979!) neanunțarea orchestratorilor. Legat de aceștia din urmă, fosta noastră colegă, regretata Luminița Vartolomei, semnala în cronica sa din "Contemporanul" "îngrijorătoare criză de inspirație și de profesionalism" pe târâmul orchestrațiilor, evidențiind doar două splendide excepții, "Revederea" de

Janina Matei

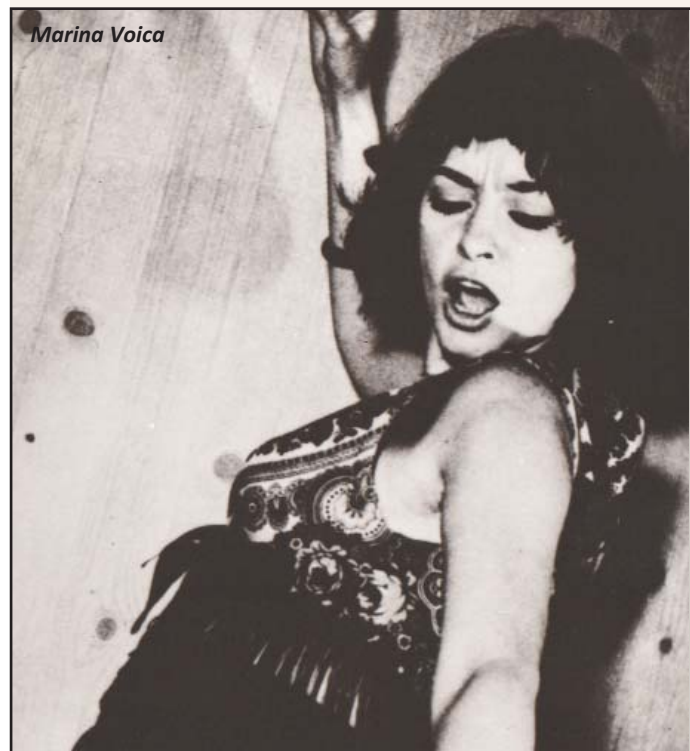
Ion Cristinoiu și "Flori de câmp" de Florin Bogardo, ambele piese fiind orchestrate chiar de autorii respectivi. Tot ea nota "interferențele tot mai intime cu genurile limitrofe" – cântecul popular ("Care din două" de Dan Mizrahy, compozitor aflat la debut la Mamaia), romanța ("Mândria mea" de Aurel Giroveanu), cântecul de mase ("Baladă pentru acest pământ", "Declarație de dragoste", ambele premiate). O revelație a competiției, deschizând o serie formidabilă de prezențe pe podium, a fost Ion Cristinoiu, cu

Jolt Kerestely

Remember Mamaia

5 piese în finală, dintre care 3 au fost distinse cu premiul I: "Revederea", "Pentru tine", "Melodiile dragostei", toate pe versuri de Mihai Dumbravă. George Grigoriu a dobândit premiul II cu "Aici, la mine acasă" și "Baladă pentru acest pământ", în timp ce premiul III a fost acordat unui șlagăr care se cântă cu mult succes și acum, "Copacul" de Jolt Kerestely, pe versuri de Ovidiu Dumitru (versiuni remarcabile recente: Paul Surugiu-Fuego, Marcel Pavel, dar și Angela Gheorghiu). Cele 5 mențiuni au revenit cântecelor "Ai apărut ca o poveste" de Radu Șerban (puteți crede însă că n-a fost premiată superba sa "Baladă"?!), "Vrem pace pe pământ" de Vasile V. Vasilache, "Toată ziua, bună ziua" de Mihai Dumbravă, "Dacă vrei dragostea mea" de Horia Moculescu, "Declarație de dragoste" de Camelia Dăscălescu. Finalul, apoteotic (se putea altfel?), l-a adus în scenă pe baritonul Vasile Martinoiu cu cântecul-omagi "În fruntea țării" de Radu Șerban...

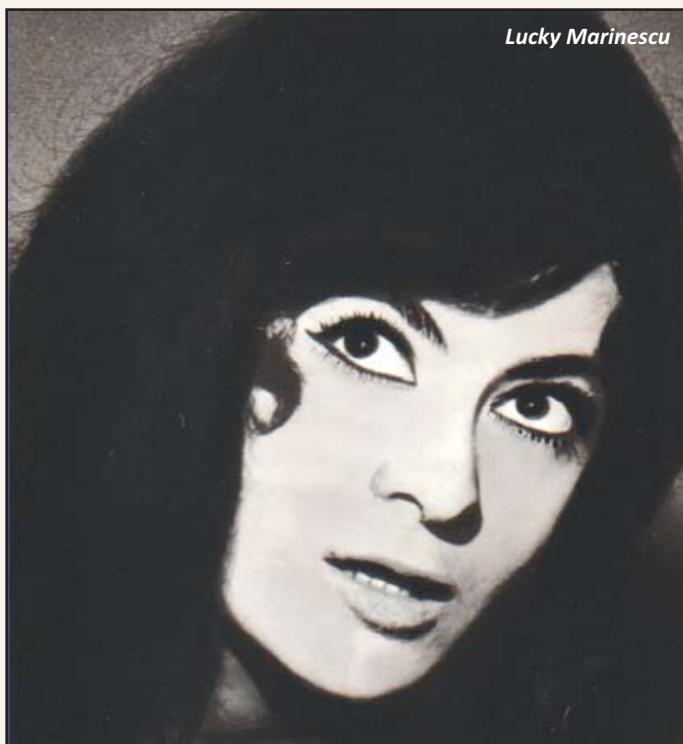
Marina Voica

Cine și-ar fi închipuit că ediția a XI-a, de la sfârșitul lunii iulie 1976, va fi ultima până în 1983, întrerupere datorată, așa cum am mai scris, atacurilor poetului Adrian Păunescu din revista "Flacăra"? Nimic nu prevestea asta, la Mamaia era soare, totul decurgea perfect, cu același acompaniament de mare calitate asigurat de orchestra de estradă a RTV, sub bagheta artistului emerit Sile Dinicu, alături de un octet vocal original, mixt, "5T + 3". Regia artistică i-a revenit muzicianului și omului de televiziune Paul Urmuzescu, iar scenografia, semnată de Karlheinz Roth, nota presa vremii, a fost după mult timp mai inspirată, incluzând și pupitrele luminate pentru instrumentiști. Din cele 186 de titluri înscrise, pentru finală au fost reținute 30, prezentate tot așa, în dublă versiune interpretativă. Din cauza absenței unor voci feminine importante, "repartiția" pieselor cântate în finală a arătat astfel: Cornel Constantiniu (6), Margareta Pâslaru, Corina Chiriac, Aurelian Andreescu (câte 5), Doina Spătaru-Olinescu, Mihai Constantinescu (4), Doina Badea (la ultima ei participare, căci a pierit la cutremurul din primăvara anului următor...), Olimpia Panciu, Mihai Dumbravă (3), Angela Similea, Adrian Romcescu, Călina Anastasiei

Margareta Pâslaru

(decepție) (câte 2), după care numeroși soliști cu câte o apariție. Celor de mai sus li s-au adăugat două tinere interprete cu frumoase înzestrări vocale, Angela Ciochină (cu nu mai puțin de 4 titluri) și Doina Stănescu, descoperirea lui George Grigoriu (3 piese, toate de altfel ale mentorului său). Din cauza suprasolicitării, Aurelian Andreescu și Cornel Constantiniu au renunțat la recitalurile preconizate inițial și care ar fi conferit o altă dimensiune festivalului. Recitalurile au fost susținute de Olimpia Panciu și Mihai Constantinescu, alături de formația Depold

Lucky Marinescu

(cu piese noi de Marius Țicu și firește Mihai Constantinescu), Corina Chiriac, acompaniată de o formație condusă de Ovidiu Lipan "Țândărică" (în care a figurat și Liviu Tudan), Doina Badea (cu orchestra RTV), Margareta Pâslaru, cu câteva compoziții proprii (împreună cu formația Romanticii, condusă de Mircea Drăgan). În prima seară,

conform unei bune tradiții încetățenite, și-au demonstrat capacitatea de progres întru aspirația de a deveni vedete ale genului, cu câte 2 melodii, Mihaela Runceanu, Mihaela Oancea, Viorel Faur (21 de ani), Eugen Ionescu, Teohari Fitanidis, parte din ei lansați la "Steaua fără nume". Unii au confirmat ulterior, alții mai puțin, dar în acea seară au dat viață convingător unor piese semnate de Radu Șerban, George Grigoriu, Marius Țeicu, Camelia Dăscălescu, Jolt Kerestely, Gelu Solomonescu, Mihai Constantinescu, Mihai Dumbravă. Alături de ei a impresionat într-un recital aplaudat, cu 4 melodii, solista ce începuse să-și adauge galoanele de artistă de popularitate, Mirabela Dauer, distinsă chiar în acel an cu premiul III la puternicul festival internațional "Orfeul de aur" din Bulgaria. Interesant este faptul că după cele 4 seri de concurs a fost o zi de pauză (care în trecut, vă aduceți aminte, prinsese bine atunci când a plouat), Gala laureaților având loc pe 31 iulie. În fruntea juriului au fost tot președintele U.C.M.R. Ion Dumitrescu

de dragoste", ambele de Temistocle Popa, "Spune-mi, țara mea" și "Dorul", ambele de Vasile V. Vasilache (premiul II), "Definiție" de Florin Bogardo, "Părinții mei" de Horia Moculescu (premiul III), "Iubesc prezentul", "Carnaval pe litoral", ambele de Ion Cristinoiu, "Azi, aici, acum" de Gelu Solomonescu, "Coloana infinită" de Ramon Tavernier, "Drumul" de Vasile Șirli, "Străzile" de Andrei Proșteanu (mențiuni) - nu toate cântate în gală, din păcate, în cele mai reușite versiuni. Dacă la nivel componistic n-au fost mari surprize, din contră, ediția din 1976 a revelat câțiva soliști

Cornel Constantiniu

noi cu reale calități, între aceștia Angela Ciochină, Cristian Popescu (actor cu studii), George Sava, Doina Stănescu (ambii pregătiți de George Grigoriu), Mihaela Runceanu și firește Olimpia Panciu. Cu trio-ul de mare forță și talent Marius (Țeicu), Olimpia (Panciu) și Mihai (Constantinescu), realizatorul Titus Munteanu a bătut toate recordurile de audiență pe micul ecran. Se înțelege, nu totul a fost perfect, dar sonorizarea, cu excepția primei seri, a fost de această dată la înălțime (maestri de sunet Paul Enigărescu și Sanda

Mihaela Runceanu

(președinte de onoare) și Petre Codreanu (președinte), membri fiind Radu Șerban, Vasile Veselovski, Valentin Teodorian, Sile Dinicu, Aurel Manolache, Nicolae Dragoș. Nu știu în ce măsură acest juriu a selecționat piesele finaliste, cert este că la această ediție au fost mai puține melodii memorabile. Și dacă tot am făcut un top al soliștilor, în funcție de numărul de piese interpretate, poate este edificator, măcar prin prisma hărniciei, a implicării, să vedem care au fost compozitorii cu cele mai numeroase creații în finală. Lider a fost din nou Cristinoiu (4), urmat de George Grigoriu, Temistocle Popa, Vasile V. Vasilache (3), Florin Bogardo, Horia Moculescu, Gelu Solomonescu (2). Cert este că inclusiv dintre cele 30 de finaliste puteau fi premiate cântece mai bune, cum au fost "Casa mea" (Florin Bogardo), "Poveste adevărată" (Ion Cristinoiu), "Odată cu cântecul" (George Grigoriu), "Secolul vitezei" (Marcel Dragomir) sau "De la alfa la omega" de Mihai Dumbravă, în lipsa acestora gala fiind destul de cenușie. Dar iată palmaresul final: "Cei o sută de ani" și "De-ar fi fost să fiu" de George Grigoriu (premiul I), "România" și "Un roman

Trifon). Din nefericire, nici de această dată organizatorii n-au înțeles că actori foarte buni nu sunt în elementul lor, întotdeauna, și în postura de prezentatori. De această dată Aimée Iacobescu l-a avut alături pe George Paul Avram (vi-l aduceți aminte din serialul TV "Toate pânzele sus!"), cărora cronicarii le-au imputat multe greșeli, unele jenante. Dincolo de toate, la finalul festivalului toată lumea era mai mult sau mai puțin mulțumită (Grădina fusese ca de obicei arhiplină, luată cu asalt de public), făcând planuri pentru ediția următoare. Care va veni însă abia peste 7 ani...

(Va urma)

Octavian URSULESCU

Sanremo - ediția 73

“Festivalul cântecului italian” de la Sanremo, provincia Liguria, focalizează atenția publicului din “cizmă” an de an, la ediția actuală, din februarie, fiind vorba de 5 seri incendiare, cu audiențe uriașe. Dar nu numai italienii urmăresc festivalul, interesul este mare în lume, datorită tradiției, în plus câștigătorul reprezintă Italia la finala Eurovision. Evenimentul a fost transmis în direct de toate canalele TV și radio ale RAI, dar și în Marea Britanie, Albania, Serbia și Muntenegru, din păcate nu și în România, așa cum era normal. Pe scena Teatrului Ariston s-au înfruntat cele 28 de melodii finaliste selecționate între alții de Amadeus (bun ca prezentator, dar slab ca producător, cu concesii nepermise făcute prostului-gust și exhibiționismului), nemaexistând o competiție separată pentru tineri. Fiecare piesă finalistă a fost cântată de nu mai puțin de 3 ori, ceea ce a permis juriilor, cel puțin în principiu, o apreciere cât mai corectă. A existat totuși o

300 de membri (tot 33%). După voturile exprimate în primele 4 seri, cei clasați în frunte au avoluat din nou într-o așa-zisă “super-finală”, Top 5, cu un nou vot pentru acestea. Pentru al 4-lea an consecutiv director artistic al festivalului (dar l-am regretat din toată inima pe admirabilul cantautor Claudio Baglioni, care ne-a propus anterior două ediții memorabile) și prezentator principal a fost omul de televiziune Amadeus, secondat de legendarul Gianni Morandi. S-au mai perindat pe scenă, mai mult sau mai puțin justificat, preocupate îndeosebi să-și etaleze vestimentațiile (una din ele a apărut practic goală sub o țesătură transparentă!), Chiara Ferragni, Francesca Fagnani, Paola Egonu, Chiara Francini, având minime legături cu muzica. Festivalul a fost deschis de câștigătorii de anul trecut (și reprezentanți ai Italiei la Eurovision 2022) Mahmood și Blanco. Atât la Ariston, cât și pe scena, superbă, amenajată în aer liber, în Piața Colombo, sau pe vaporul ancorat în radă, au mai evoluat, dintre cei cunoscuți, Annalisa, Achille Lauro, Måneskin, Francesco Renga sau Nek. Dincolo de dezamagirea lăsată de calitatea îndoielnică a unor melodii finaliste și mai ales de interpretări acestora nu putem să nu salutăm încă o dată scenografia

Amadeus, Lazza, Marco Mengoni, Gianni Morandi

înfruntare aparte – este vorba de seara “Cover”, cu reluări ale unor melodii celebre. N-am înțeles însă – și iarăși același Amadeus este vinovat – de ce unii interpreți au putut apela la piese străine, din moment ce este festivalul cântecului italian! Fiecare finalist a cântat în această a patra seară alături de un invitat, superbă fiind, de pildă, reîntâlnirea cu Eros Ramazzotti. Între interpretări celor 28 de cântece s-au numărat și câțiva, foarte puțini, artiști cunoscuți, cum ar fi Anna Oxa (anti-vaccinistă convinsă!), Giorgia, Madame, Marco Mengoni, Leo Gassmann (câștigător la “tineret” cu câteva ediții în urmă), dar fiind un concurs de creație, de multe ori ei n-au fost serviți de melodiile interpretate. În rest, foarte multe nume mai noi, tineri aspiranți la gloria predecesorilor (dar s-a dovedit din plin că n-o vor atinge niciodată!), căutând să șocheze prin vestimentații, tatuaje, atitudine scenică, nonconformism agresiv, dar atât... E bine de știut care este sistemul de vot, oarecum complicat, intenționându-se probabil o reprezentare cât mai largă a preferințelor. Deci: televot public (34%), juriu al presei de specialitate, 33% (noroc cu acesta, altminteri...), juriu “demoscopic” alcătuit din

Ultimo, Eros Ramazzotti

Amadeus, Gino Paoli, Gianni Morandi

RAI prezentat de Amadeus, fiind reținuți doar jumătate pentru marea finală. Acești 6 au reprezentat așadar eșalonul "tineri", cărora li s-au adăugat 22 de melodii cântate artiști consacrați și selectate din cele peste 300 înscrise. Absolut toate punctajele au fost comunicate imediat, transparent, în finala de 5 intrând melodiile: "Alba" (cu Ultimo), "Tango" (Tananai), "Cenere" (Lazza), "Due vite" (Marco Mengoni), "Supereroi" (Mr. Rain). Bunul simț a învins, câștigător detașat, cu un total de 45,53%, fiind declarat cel care a respectat tradiția muzicii ușoare italiene, Marco Mengoni. El a câștigat Trofeul "Leul de aur", dar și premiul "Giancarlo Bigazzi" oferit

extraordinară și luminile de vis, precum și prestația orchestrei (director muzical Leonardo De Amicis), fiecare melodie având un alt dirijor, precum și regia semnată de Stefano Vicario. Au fost unele probleme cu sunetul, ceea ce nu a justificat nicidecum comportarea golănească a unuia din soliști, care a distrus pur și simplu minunatul aranjament floral (Sanremo este și o capitală a florilor, cu o celebră bursă de profil), lovindu-le cu furie, de parcă juca fotbal pe maidan. Ce lecție i-a dat legendarul Gianni Morandi, care a măturat după el! Cum spuneam, pentru

Di Martino, Carla Bruni, Colapesce

Coma_Cose

de orchestră pentru "Cea mai bună compoziție". Melodia "Splash", cu Colapesce și Di Martino, a fost recompensată cu două distincții speciale, Premiul Criticii "Mia Martini" și Premiul "Lucio Dalla" al camerei presei, în timp ce "L'addio", cu Coma_Cose, a primit de asemenea două premii speciale – cel "Sergio Bardotti" pentru cele mai bune versuri și premiul "Lunezia". "Duemilaminuti" (Mara Sattei) a primit premiul "CoReCom", iar "Non mi va" (Colla Zio) a fost distins cu premiul "Enzo Jannacci" pentru cea mai bună interpretare. Clasări în primele 10 au avut Elodie, Madame și Giorgia. Cu siguranță, înafara suspansului din seara finală, cea de-a

a doua oară s-a renunțat la secțiunea dedicată debutanților. Artiștii din noul format au fost selecționați în urma a două concursuri separate. Pentru selecția "Standard", pe 28 octombrie 2022, comisia postului public de televiziune RAI a anunțat o listă de 714 (!) de melodii înscrise, dar numai 43 de artiști din Italia și de peste hotare au fost reținuți, pentru ca în noiembrie această comisie să anunțe dintre ei cei 8 finaliști reținuți. La a doua selecție, "Area Sanremo", o altă comisie, din care au făcut parte Amadeus și De Amicis, a reținut încă 4 finaliste dintre alte 549 înscrise (se poate constata aici amploarea uriașă a interesului pentru festival). În fine, în decembrie acești 12 pre-selecționați și-au cântat piesele într-un program al

Colla Zio

Gianni Morandi, Al Bano, Massimo Ranieri

pilot la Ferrari!), actori (Fiorello, formidabil în anii trecuți în postură de co-prezentator, Roberto Benigni), regizori, fotomodele. În schimb, o vie emoție a produs venirea pe scenă a venerabilului președinte al Republicii Italiene, Sergio Mattarella, împreună cu fiica sa Laura Mattarella, primit cu ovații de public. Ne-am amintit cum a fost huiduit (e drept, dintr-o neînțelegere) președintele Emil Constantinescu la concertul de pe stadionul Cotroceni al lui Julio Iglesias, ceea ce a dus la o aspră punere la punct din partea celebrului artist. De peste hotare au venit Depeche Mode (care și-au promovat cu această ocazie viitorul turneu în Peninsula) sau Black Eyed Peas

patra, "Cover", a suscitât cel mai mare interes, oferind publicului ocazia să reasculte refrene celebre ale muzicii ușoare italiene, dar și câteva faimoase titluri internaționale. Din prima categorie au făcut parte "Azzurro", "Sognami", "La notte vola", "Destinazione Paradiso". "Di sole e d'azzurro", "Luce (Tramonti a nord est)", "La forza della vita", "Anima mia", "Sarà perché ti amo", "Oggi sono io", dar și colaje din cele mai cunoscute melodii ale unor Eros Ramazzotti, Edoardo Bennato, Paola și Chiara, invitați alături de finaliști fiind, între alții, Eros Ramazzotti, Michele Zarrillo, Lorella

I Pooh, Amadeus

Mara Sattei

SANREMO
73° FESTIVAL DELLA CANZONE ITALIANA
2023

(neinspirată alegere, după tonele de hip-hop din concurs...), dar adevărate lecții de muzică, profesionalism, respect față de public și de muzica ușoară italiană au "predat" veteranii veșnic tineri, adevărați eroi ai festivalului de la Sanremo. I Pooh au cântat alături de fostul lor coleg Riccardo Fogli, Gino Paoli s-a acompaniat la pian (are o sănătate precară), Peppino di Capri ne-a reamintit câteva din refrenele sale celebre, ca și Ornella Vanoni (în ciuda unor operații estetice nefericite și-a păstrat nealterat glasul minunat).

Cuccarini, Biagio Antonacci, Arisa, Carla Bruni (exact, doamna Sarkozy!), Elisa, Paolo Vallesi, Alex Britti. Iar din a doua - "Let it be", cântată chiar de câștigătorul Marco Mengoni alături de formidabilul The Kingdom Choir, și "American Woman", în care Elodie a apelat la BigMama.

Au fost ca de obicei numeroși invitați, s-a vorbit mult, mult prea mult, mai ales că au fost numeroase subiecte nemuzicale, cazuri sociale, povești de viață, dar așa sunt italienii, dacă le place... Datorită acestor momente, spectacolele au durat enorm, între cei nelegați de muzică fiind sportivi (Charles Leclerc - normal, e

Mr. Rain

Ornella Vanoni

ușoare românești – interpreți, compozitori, textieri, instrumentiști – și de aduce un omagiu celor care au scris istoria festivalului. Pentru că ne leagă foarte multe, prin specificul genului, prin vedetele care ne-au încântat de-a lungul timpului, prin șlagărele pe care le fredonăm și azi, de muzica ușoară italiană, așa încât intenția de a se realiza o înfrățire între festivalurile de la Mamaia și Sanremo ni se pare excelentă, așa cum și noi, cum procedează peninsularii, va trebui să trimitem la Eurovision câștigătorul concursului de pe litoral.

Ileana POPOVICI

Apogeul manifestării a fost adus de trio-ul magic Albano (sărbătorit cu patru torturi a câte 20 de ani la împlinirea unei vârste rotunde), Massimo Ranieri și Gianni Morandi. În duet, în trio sau solistic ei au ridicat sala în picioare, toți spectatorii au cântat împreună cu ei, cu lacrimi în ochi, re trăind cele mai frumoase zile ale șlagărului italian. Ce artiști, ce voci, ce oameni modești, cu câtă bucurie au adus la microfon melodii nemuritoare! Suntem siguri că acest model va fi urmat, în luna august, la reluarea festivalului de la Mamaia, la 60 de ani de la prima ediție, fiind ocazia ideală de a-i cinsti și noi pe eroii muzicii

Gianni Morandi, Peppino di Capri

Taylor Swift – primul artist din istorie care ocupă întregul top 10 din Billboard Hot 100

Data de 21 octombrie 2022 va rămâne cu siguranță în istoria muzicii pop, marcând lansarea albumului de studio cu numărul 10, lansat de Taylor Swift. Intitulat „Midnights”, albumul a înregistrat la scurt timp după lansare record după record, devenind în

același timp cel mai ascultat album pe Spotify în decursul a 24 de ore, cel mai ascultat album pe Spotify în ziua lansării și cel mai ascultat album lansat de o artistă în decursul unei săptămâni în Statele Unite. Trecând din sfera online în cea offline, „Midnights” a reușit să dețină recordul și pentru cel mai rapid vândut album lansat pe vinil în secolul XXI.

Cel mai răsunător record a fost însă resimțit în clasamentul Billboard Hot 100, acolo unde practic Taylor

Swift a înlăturat orice competiție din partea altor artiști, reușind să ocupe singură primele 10 poziții din top, piesa „Anti-Hero” cucerind prima poziție. Taylor Swift a reușit să îi depășească pe Drake și The Beatles, care au ocupat la rândul lor primele cinci poziții în clasament într-o singură săptămână în 2021, respectiv în 1964. De asemenea a doborât recordul lui Drake, artistul reușind să ocupe primele nouă poziții din clasamentul Billboard Hot 100, în anul 2021.

Billboard Hot 100 reprezintă cel mai important clasament muzical din Statele Unite ale Americii, întrucât măsoară succesul comercial al tuturor genurilor muzicale, stabilind ierarhia celor mai importante cântece ale momentului, indiferent de stilul pieselor. Privind prin prisma acestui succes ieșit din comun pe care al zecelea album de studio lansat de Taylor Swift l-a înregistrat încă de la debut, este de așteptat ca „Midnights” să fie declarat albumul anului 2022.

David LAPADAT

“Generația de aur” și Doamna Chiajna

Nici un post de televiziune, nici o emisiune de mare audiență, nici un organizator de spectacole nu se pot lăuda cu reușita excepțională de la inaugurarea Casei de cultură “Doamna Chiajna” din comuna Chiajna! Vorba vine “comună”, fiindcă nu numai prin numărul de locuitori, dar mai ales prin realizările de clasă, evidențiate printr-un

sugestiv film documentar (la sfârșitul proiecției, Angela Similea a exclamat, din sală: “Nimeni nu poate crede că așa ceva există în România!”), Chiajna este cu adevărat o localitate de anvergură europeană. Are primul stadion în întregime acoperit din țară (pe el au avut loc concerte importante, cum a fost cel al legendarei formații Phoenix), o sală multifuncțională – sport și evenimente muzicale, nemaivorbind că în generoasele spații în aer liber sunt programate frecvent spectacole de mare audiență. Iar acum localnicii au la dispoziție un așezământ cultural cum nu sunt multe în țară, rezultat din renovarea totală a bătrânului cămin cultural pe scena căruia evoluaseră cândva Dan Spătaru, Gil Dobrică, formațiile Mondial, Roșu și Negru sau Lira. Nu exagerăm cu nimic când afirmăm că este o adevărată bijuterie: o sală elegantă cu 200 de locuri, cu fotolii înveșmântate în catifea grena, săli de muzică (dotate cu instrumente) sau de balet, cu bare și oglinzi. Iar dotările scenice sunt la rândul lor de nivel internațional, ne referim la instalațiile de sunet și lumini sau la pianul de concert. Avem în Capitală așa ceva? Personal nu am cunoștință... Meritul indiscutabil aparține primarului localității, Mircea Minea, născut și crescut în Chiajna, iubitor de artiști și mare cunoscător de muzică. Faptul că se află la al șaptelea mandat spune totul, fiindcă nimeni nu te votează dacă nu meriți. Dânsul a imaginat și “orchestrat” un întreg ceremonial, început încă din foyer, unde tronează un clavecin piesă de muzeu. În afara tradiționalei cupe de șampanie, spectatoarele, în proporție de... 99% în sală (între care am remarcat-o pe cunoscuta realizatoare de la TVR și TV Trinitas, Mihaela Olaru), au primit un superb buchet de trandafiri roșii (evenimentul a avut loc în preajma zilei de 8 martie) și volumul de proză al scriitorului Varujan Vosganian, prim-vicepreședinte al Uniunii Scriitorilor din

România, lansat cu această ocazie. De altfel, spectacolul a fost deschis, după filmul documentar de care am amintit, de luarea de cuvânt a acestuia, în care în principal s-a referit la recunoștința pe care le-o datorăm artiștilor nepereche din “Generația de aur” a muzicii ușoare românești, aflați în primele rânduri. Dintre aceștia, de Corina Chiriac îl leagă o veche prietenie, mama acesteia, după cum se știe, fiind de origine armeană.

Momentul cel mai așteptat s-a petrecut pe scenă, unde oaspeților de onoare primarul Mircea Minea, după un discurs... autobiografic plin de sevă și de umor, le-a înmănat câte o “Diplomă de excelență”, un buchet de flori și o casetă conținând o statueta a Doamnei Chiajna. Înafara vedetelor muzicii ușoare au fost premiate și două reprezentante ale gazdelor, celebra campioană olimpică la judo Alina Dumitru și învățătoarea aproape nonagenară Maria Velicu, prin mâinile căreia au trecut mii de elevi recunoscători. Dar, evident, ovaționați și aplaudați în picioare au fost corifeii muzicii ușoare, fiecare dintre ei introdus, inspirat, de un refren legat de numele lor: Marina Voica (compoziția proprie “Într-un colț de cafea”... din fericire afară nu plouă!), Corina Chiriac (“Strada Speranței” de Vasile Veselovski), Angela Similea (“Casa mea” de Ion Cristinoiu), Stela Enache (“Ani de liceu” de Florin Bogardo), Dida Drăgan (“Deschideți poarta soarelui” de Anton Șuteu), Adrian Daminescu (compoziția proprie “România”, scrisă în 1990 în Anglia), Ovidiu Komorniyk (compoziția proprie “Ești mireasa vieții mele”). Absolut incredibilă această alăturare de mari vedete ale cântecului,

Stela Enache, Marina Voica

Stela Enache, Adrian Daminescu, Angela Similea

iar numărul lor ar fi sporit, dar Doina Spătaru a avut unele probleme de sănătate, iar Mirabela Dauer ("Cetățean de onoare" al comunei, fiindcă locuiește aici) era plecată la Botoșani, la un concert, firește însă trofee le vor fi înmânate. Artiștii aceștia care ne-au înfrumusețat existența au dat încă o dată dovadă de respect față de spectatori și implicit de imaginea loc publică, abordând ținute de mare eleganță. În zona feminină au fost admirabile "puștoaica" Marina Voica, un adevărat fenomen (a venit special de la Breaza, unde locuiește), Stela Enache, Corina Chiriac și Angela Similea, iar Adrian Daminescu a afișat distincția unui adevărat lord. După emoționanta festivitate de premiere, laureații și-au reocupat locurile în sală pentru a urmări recitalul-surpriză

susținut de Ovidiu Komornyik alături de formația sa, OK Band, în care l-am identificat la chitară pe cunoscutul "Fisă" (Emanuel Gheorghe), iar într-una din cele două voci feminine din backing-ul vocal pe Andreea Petricean, fiica Emiliei Dițu. Alegerea acestui protagonist a fost mai mult decât inspirată, Ovidiu Komornyik fiind autorul unora dintre cele mai îndrăgite și populare cântece de dragoste, reluate în cor de entuziastul public feminin, la loc de frunte fiind se înțelege "Ești mireasa vieții mele" și "Te-am trădat", chiar dacă din sală Corina Chiriac i-a solicitat și "Frumoasa mea". Ovidiu Komornyik, care a dedicat

elegant, cavalierește câte o melodie colegelor vedete, a precizat însă că i-a încredințat-o lui Marcel Pavel și n-are rost s-o cânte și el... În salutul de final, Mircea Minea a anunțat că în viitor sala Casei de cultură "Doamna Chiajna" va găzdui cât mai multe concerte de muzică ușoară, primii fiind chiar iluștrii reprezentanți ai "Generației de aur" care au dat curs invitației. Dincolo de toate, când spectatorii părăseau sala pe acordurile melodiei cântate de Gil Dobrică, "Hai acasă", toți eram conștienți că am asistat la un act

Marina Voica, Mircea Minea

irepetabil, că, din păcate, nu-i vom mai vedea probabil niciodată umăr lângă umăr pe acești monștri sacri ai muzicii ușoare românești, așa încât... "Mulțumim, Chiajna!".

Octavian URSULESCU

ASIA, din nou împreună!

Este absolut incredibilă memoria colectivă a publicului! Să ai o Sală a Palatului aproape plină la primul concert de la reunire, după mulți ani, cu zeci de tineri (care

erau puști pe vremea când trupa domina topurile!) dansând de mama focului pe culoare – iată o adevărată performanță, cu care cele patru talentate componente ale formației se pot mândri, pe drept cuvânt. Istoria celebrului cvartet vocal feminin este binecunoscută, nu are rost să revenim, dar pentru cei care nu cunosc exact începuturile trupei se cuvine să amintim că a fost creată de compozitorul Adrian Ordean pe modelul grupurilor vocale feminine de mare succes în epocă.

Evident că titulatura nu are nici o legătură cu continentul omonim, ci este înșiruirea inițialelor prenumelor componentelor – Anemona, Sorana, Iana, Anca. Ideea concertului de reunire a pornit probabil în urma primirii entuziaste a publicului la apariția lor împreună, după atâta vreme, în spectacolul din noiembrie 2022 al Ianei Novac, când aceasta a aniversat două decenii de la debut și și-a invitat fostele colege într-un moment muzical surpriză. Concertul de față ni le-a dezvăluit pe cele patru “asiatice” într-o formă, muzicală și fizică, de invidiat, elegante și dinamice, cu un evident dor nebun de scenă și de public. Forma se referă și la faptul că au înlănțuit nu mai puțin de 20 de melodii – practic toate marile șlagăre ale formației, toate aparținând lui Adrian Ordean, care n-a putut fi pe scenă, așa cum și-ar fi dorit, din cauza unor probleme de sănătate (pe 11 martie a fost ziua lui de naștere, la mulți ani, Adi!). Nu puteau lipsi, firește, “Inima mea” (adevărat imn al grupului), “Garsoniera”, “Dă-mi nopțile-napoi”, “Luna de pe cer”, “Trenul pierdut”, “O cireasă amară”, absolut toate dezvăluind talentul de excepție al lui Adrian Ordean, din toate punctele de vedere, diversitatea ritmică și armonică, plus cea a versurilor, fiind cuceritoare. Și acompaniamentul a fost la înălțime, fiind asigurat de o formație condusă de freneticul baterist Florin Ionescu, care a fost de la bun început și managerul trupei ASIA. Fiecare din cele patru protagoniste a avut și aplaudate secvențe solistice. Astfel, Anemona Niculescu, care este actriță, a recitat cu multă sensibilitate o poezie, Sorana Darclee a interpretat o compoziție proprie, iar Anca Neacșu a cântat, acompaniată la pian de colega sa Iana Novac, melodia

“Mare albastră”. Cât despre frumoasa Iana Novac, absolventă a Universității Naționale de Muzică din București, ea s-a acompaniat la pian în celebra arie “Memory” din musical-ul “Cats”, unul dintre cele mai longevive de pe Broadway. Sentimentul plener și îmbucurător cu care am plecat de la spectacol a fost acela că se poate umple cea mai importantă sală de concerte din Capitală de către o formație autohtonă, cu repertoriu exclusiv românesc, cântat (a devenit din păcate o excepție!) în limba română. Așa încât, bravo ASIA!

Dorin MANEA

Mărțișoare muzicale

Am mai scris-o, mulți se plâng nejustificat că e tot mai greu să organizezi spectacole, că e criză, că lumea nu mai vine la concerte... Dar lamentările acestea aparțin doar celor nepricepuți sau neinspirăți, fiindcă realitatea îi contrazice. Un organizator iscusit, cu experiență va alcătui întotdeauna o

Mariana Ionescu-Căpitănescu, Steliana Sima

distribuție ce nu dă greș, alăturând popularitate și valoare, rezultatul fiind un spectacol de calitate. Așa a fost "Hora mărțișorului", datorat lui Anghel Stoian, în colaborare cu regizorul artistic Cosmin Man, cu o Sală a Palatului arhiplină. Evident, cu investiții artistice pe măsură: trei ecrane de proiecție, excelenta orchestră dirijată de Victor Florea, plus fanfara din satul Valea Mare (jud. Vaslui). O altă explicație a afluenței publicului trebuie căutată și în faptul că spectatorii fideli cunosc deja "firma", știu că nu se înșală cumpărând bilete. Iar răsplata a fost pe măsură, am asistat siderați cum câteva mii de spectatori cunoșteau toate melodiile, cântau laolaltă cu interpreții! Micuța Natalia Popescu, 9 ani, studiază pianul și naiul de la 6 ani și a dat viață, deși locuiește în Capitală, unor melodii mehediniene încredințate de nașa ei, cunoscuta Olguța Berbec. Cristina Gheorghiu, solistă a ansamblului "Ciocărlia" și absolventă a unei facultăți de teatru, a reprezentat zona Bucovinei, în timp ce unul din marii favoriți ai publicului, charismaticul teleormănean Gelu Voicu, nu s-a mulțumit să cânte, ci a dat la iveală din traistă cavalului și fluierele. Din Transilvania au sosit Mariana Deac, din Hunedoara, și din Alba - Ionuț Fulea (sosia lui Leonardo di Caprio!), ei anunțând pentru viitorul spectacol și

Gelu Voicu

câteva din duetele de pe discurile "Top Ardeal". Ideea le-a fost sugerată de recitalul comun al reputatelor Mariana Ionescu Căpitănescu (originară din Gorj) și Steliana Sima (din Olt), așa cum umăr lângă umăr au stat pe scenă și reputatele interprete din Mehedinți Angelica, mamă (o legendă a

muzicii populare), și Niculina, fiică - Stoican, cu o îngemănare superbă a glasurilor. Echilibrul... geografic (fiindcă totuși Muntenia a dominat) a fost cât de cât restabilit de frumoasa actriță, prezentatoare TV și evident cântăreață Vasilica Tătaru. A studiat în liceu canto și violoncel și a obținut succese internaționale (SUA, Singapore) încă de mică. Este binecunoscută melomanilor de la Etno TV, de pe scena Teatrului de revistă "Constantin Tănase" și mai ales a festivalului național al romanței "Crizantema de aur" de la Târgoviște. Fidelă zonei natale, a cules aplauze cu piesele "Băcăuanca" și "La Bacău", alături de "M-aș duce și eu la nuntă". Interesant, dar explicabil prin faptul că spectatoarele nu numai că sunt mai numeroase, dar și trup și suflet alături de idoli lor, este faptul că, deși au evoluat vedete feminine excepționale, de cel mai mare succes s-au bucurat totuși soliștii. Patru au fost aceștia, inclusiv Gelu Voicu, de care am amintit, toți părăsind scena cu brațele pline de flori și de cadouri. Absolvent al Liceului de muzică din Târgu-Jiu, Valentin Sanfira este o prezență frecventă pe micul ecran (în prezent este concurent alături de soția sa, solista de muzică ușoară Codruța Filip, la concursul cu audiență uriașă "Te cunosc de undeva", de la Antena 1). A cântat trei piese ("Din copilul de la țară", "Zice lumea că-i sparg casa", "Mă iubește Dumnezeu"), a făcut un bis, dar dacă era după spectatori nu mai pleca de pe scenă! A fost și cazul discipolului lui Petrică Mătu Stoian, "fiul de suflet" al acestuia, descoperit la un concurs de talente la 14 ani. Acum Alin Gabriel Matei are 20

Vasilica Tătaru

și se anunță o viitoare stea a genului, interpretând cuceritor melodiile "Te văzui prin prunișori", "Dulce-i viața de fecior" și "Însuratu-i pasul greu", ultimele două de pe primul său disc, în curs de apariție, înregistrat alături de orchestra "Lăutarii" de la Chișinău, dirijor Nicolae Botgros. Absolut explicabil, a patra prezență solistică ovaționată la scenă deschisă a fost cea a lui Cristian Pomohaci, așteptat de multă vreme de publicul bucureștean. După cum se știe s-a născut în comuna Rebrîșoara din județul Bistrița-Năsăud, dar locuiește în județul Mureș. S-a lansat prin premiul cucerit la festivalul "Maria Tănase" de la Craiova și a absolvit atât o facultate de turism, cât și una de muzică. Înveșmântat în celebrul lui costum și încălțat cu opinci, a dialogat permanent cu publicul, sfătos și inspirat, ridicând publicul în picioare cu titluri cum ar fi "De la Rebrîșoara-n jos", "Unu cu unu face doi" sau "A fi om îi lucru mare". La final, a fost nevoie de doi oameni care să transporte în culise zecile de coșuri și buchete de flori primite din partea admiratoarelor! Dacă adăugăm și incendiarul moment de comedie oferit de actorul Jean Paler, plus intermezzo-urile orchestrale, cu aranjamente muzicale remarcabile, avem imaginea a ceea ce înseamnă, cum scriam la începutul articolului, un concert cu succes garantat la Sala Palatului.

Octavian URSULESCU

"Crizantema de argint"

În condiții deloc ușoare a avut loc la Chișinău, la Palatul Republicii, a 26-a ediție a Festivalului național de române "Crizantema de argint", organizat de Primăria Capitalei Republicii Moldova și Direcția pentru cultură și patrimoniu a Primăriei, împreună cu Uniunea Muzicienilor din Moldova. Soră mai mică și mult mai tânără a

Camelia Florescu

"Crizantemei de aur" de la Târgoviște (ajunsă la a 55-a ediție anul trecut!), manifestarea de la Chișinău a pornit la drum după evenimentele din decembrie 1989, respectând

același format – concurs de Creație, de Interpretare, recitaluri. Meritul organizatorilor, cu strădania lor de a menține viu interesul public, ține și de faptul că între 2012 și 2016 festivalul n-a mai avut loc, deci exista riscul de a

Marin Voican-Ghioroiu, Bela Andrași

dispărea preocuparea autorilor și a interpreților pentru acest gen muzical atât de legat de simțirea românească. Informațiile conținute în articolul de față ne-au fost furnizate de Camelia Florescu și de această veritabilă doamnă a romanței care este Alina Mavrodin Vasiliu, directoarea artistică a "Crizantemei de aur". Datorită prestigiului de care se bucură, dânsa a fost invitată să prezideze ambele jurii (a fost unicul jurat din țara noastră) și să susțină un recital. Așa cum rezultă și din palmares, participarea autorilor și a soliștilor din România a fost decisivă, continuitatea manifestării de la Târgoviște,

precum și toate acțiunile conexe de pe tot parcursul anului menținând permanent "în formă" întreaga suflare a micii, dar solidare lumi a romanței. Compozitorii din țara noastră au dominat clar concursul de Creație (unde acompaniamentul a fost asigurat de orchestra de muzică populară "Folclor", dirijor Petre Neamțu), premiul I, ex aequo, fiind acordat lui Stelian Coman ("Am îmbătrânit, Ioane") și Petre Marcel Vârlan ("Parfumul tău", pe versuri proprii). Camelia Florescu a cucerit premiul II cu "Caruselul vieții", în tripla ipostază de compozitoare, textieră și interpretă. Marcel Morărescu a fost recompensat cu premiul III (ex aequo cu Liuba Procopii din Republica Moldova, singura

Alina Mavrodin-Vasiliu

laureată a gazdelor), pentru romanța "Nu vreau, nu pot să-mbătrânesc", în timp ce Premiul special al Uniunii Muzicienilor din Moldova i-a revenit lui Bela Andrași, cu romanța "Doi cocori", pe versurile Cameliei Florescu. Lucrările laureate au fost cântate atât de soliști din țara noastră (înafara celor amintiți, Cristina Beldean Moșuțan și Ciprian Cucu), cât și din partea gazdelor – Raisa Bărnaz, Petre Bulai, Viorica Moraru. O călduroasă primire i-au rezervat gazdele, la revenirea după cinci ani pe scena

Roșca, Nicolae Paladi, Silvia Goncar (Trio "Romanța crizantemei"), Diana Văluță (cu romanța "Crizanteme surori", laureată anul trecut la "Crizantema de aur", la Târgoviște), Cristina Pintilie și Andrei Ștefăneț (cu piesa în primă audiere "Regina romanță"). Compozitorul Constantin Rusnac a fost sărbătorit la împlinirea vârstei de 75 de ani printr-un medalion ce a grupat creații interpretate de voci binecunoscute – Margareta Ivănuș, Silvia Goncar, Natalia Tanasiiciuc, Veronica Roșca și Andrei Ștefăneț, în

timp ce la Gală li s-a rezervat un spațiu generos, pe măsura valorii lor, Alinei Mavrodin Vasiliu, Nataliei Tanasiiciuc, Margaretei Ivănuș și lui Mihai Munteanu, cu recitaluri consistente. Cele trei seri de festival au fost prezentate de actrii Zinaida Bivol și Nicolae Jelescu, iar regia a fost semnată de Alina Țurcan și Diana Pidghirni.

Am urmărit transmisiunea galei laureatilor, am apreciat trofee (din cristal de Boemia) și diplomele (din lemn masiv cu inserții metalice), ideile regizorale, calitatea acompaniamentului muzical, prezența pe podium și în juriu a numeroși Artiști emeriți și ai Poporului, Maeștri în artă, compozitori, muzicologi, muzicieni de elită, interpreți valoroși, câștigători de Trofee la "Crizantema de aur" și la "Crizantema de argint",

festivalului, lui Marin Voican Ghioroiu, romanța sa "Să întrebăm și Carul Mare", la care a semnat muzica și versurile, fiind adusă la microfon de soprana Rodica Anghelescu. În secțiunea de Interpretare, unde a acompaniat o altă orchestră de muzică populară, "Mugurel", dirijată de Ion Dascăl, gazdele au avut mai mulți laureați, Trofeul fiind adjudecat de Drăgălina Migalatiev. Premiul I a fost împărțit de Cristina Beldean Moșuțan din Dej și de Ana Cebotari din Chișinău, dar care studiază la București. Cu premiul II a fost distinsă Ionela Mirică, iar cu premiul III – Valentino Donico. Premiul special al Uniunii Muzicienilor din Moldova a fost acordat lui Aureliu Ignat, în timp ce ieșeanul Aurel Niamțu a fost distins cu Premiul Primăriei Chișinău. Din juriul prezidat de Alina Mavrodin Vasiliu au făcut parte personalități ale vieții muzicale basarabene: Svetlana Bivol (președinte al Uniunii Muzicienilor din Moldova), Natalia Tanasiiciuc, Aurelian Dănilă, Constantin Rusnac, Silvia Goncar, Mihai Munteanu, Gheorghe Șevcișin, Diana Văluță, Iustina Scarlat, Ianoș Țurcanu și Cristina Pintilie, o cifră evident mare în raport cu numărul concurenților, dar firește asta contează mai puțin, mai multe păreri autorizate duc la ierarhii neatacabile. Microrecitalurile au fost susținute de laureați ai festivalurilor-surori: Veronica

Roșca, Nicolae Paladi, Silvia Goncar (Trio "Romanța crizantemei"), Diana Văluță (cu romanța "Crizanteme surori", laureată anul trecut la "Crizantema de aur", la Târgoviște), Cristina Pintilie și Andrei Ștefăneț (cu piesa în primă audiere "Regina romanță"). Compozitorul Constantin Rusnac a fost sărbătorit la împlinirea vârstei de 75 de ani printr-un medalion ce a grupat creații interpretate de voci binecunoscute – Margareta Ivănuș, Silvia Goncar, Natalia Tanasiiciuc, Veronica Roșca și Andrei Ștefăneț, în

asa încât ni se pare normal ca în final să solicităm câteva considerații președintelui celor două juri, Alina Mavrodin Vasiliu. "Romanța ne unește! Îmi place să folosesc acest

salut în toate împrejurările. Organizarea la Chișinău a acestei ediții reprezintă o adevărată performanță, e greu de organizat o asemenea manifestare, o știu personal, chiar și în vremuri normale, nu mai vorbesc de timpuri încurcate, pline de piedici, cum sunt cele din ultimii ani, care tulbură atât de multă lume. Am ascultat voci frumoase de romanțe, ale unor interpreți dedicați și preocupați să înțeleagă sensul

Cristina Beldean Moșuțan, Bela Andrași, Camelia Florescu

studiată, cu o trăire asumată, cu sinceritate și inteligență, cu înțelegerea mesajului poetic și a poveștii de viață pe care o spune. Vasile Alecsandri a iubit romanța, apreciindu-i valențele culturale, identitare, naționale și unioniste: "Melodiile unui popor sunt tezaurul său cel mai prețios. Ele fac parte din viața lui, din inima lui, din geniul lui, iar noi avem datoria să le ferim de nimiciri și să le păstrăm ca arme sacre ale naționalității noastre". Este mai mult decât evident că aceste două mari festivaluri naționale-surori sunt adevărate instituții dedicate salvagădării romanței românești. George Sbârcea spunea că "Romanța este dor", o definiție minunată, pentru că Dorul este profund românesc, unic, intraductibil, este deja înscris în Patrimoniul Mondial UNESCO, unde sperăm să ajungă și Romanța românească, printr-un dosar comun realizat de România și de Republica Moldova. Romanța ne unește!".

Dorin MANEA

interpretării roman-ței, care este unul profund. Romanța nu este nici operă, nici muzică ușoară sau populară, are propria ei personalitate artistică și interpretativă, așa cum spunea Henry Mălineanu: "Romanța nu trebuie să fie o demonstrație vocală, ci trăire sinceră". Pentru că romanța nu are nimic vulgar, arogant, frivol, iar interpretările nu trebuie să aibă nimic din toate acestea. Romanța trebuie interpretată cu o voce frumoasă,

Albumul cu amintiri

● Dan Iagnov a fost un compozitor minunat, singular prin melodicitate și melancolia creațiilor

Șt. Iordache, S. Ladoși

sale, dintre care nu puține au devenit slagăre, în ciuda faptului că nu apelau la formule ritmice acaparatoare. Chiar

pe CD-ul a cărui copertă am descoperit-o în colecția revistei figurează câteva din aceste titluri - "... între noi mai e un pas", "Când vine seara", "Eu vreau să-ți spun că te ador", "Mai bine pleci", "Te-am uitat", "N-a fost iubire", colaborarea dintre Sanda Ladoși și marele actor Ștefan Iordache fiind absolut încântătoare. De altfel Dan Iagnov a dedicat melodii senzaționale și altui monstru sacru, actorul Florin Piersic. Amuzantă este, pe verso, grafia numelor și a titlurilor (era probabil începutul tipăriturilor de acest gen), cu diacritice înlocuite de semne și litere ce te duc cu gândul la limba turcă!

● Fotografia alăturată chiar că ar putea figura, și ea, ca și altele de la rubrica noastră de amintiri, la un eventual concurs "Recunoașteți personajele?". Este una din primele formule ale formației Timpuri Noi, în care între Adrian Pleșca și Marian

Ionescu (da, ei sunt!), cei doi din dreapta imaginii, se află nimeni alta decât... Veronica! Micuța Veronica din celebrele filme ale regizoarei Elisabeta Bostan crescuse și încântoarea domnișoară Lulu Mihăescu era pe atunci pianista formației Timpuri Noi. (D. M.)

Evocare Nicolae Kirculescu

“În orice gen am scris muzică, preponderența melodiei a fost pentru mine mai mult decât o grijă, aproape o obsesie. Am acordat prioritate melodiei în raport cu armonia pe care am subordonat-o mereu punerii în evidență și îmbogățirii liniei melodice. Cât privește folclorul, nu m-am servit de el și nici nu l-am citat, dar dragostea pentru el a făcut ca intonațiile sale să lase o amprentă puternică pe tot ce am compus. De aceea cred că muzica mea este o muzică prin excelență românească” – Nicolae Kirculescu

Sala Mare a ARCUB (Centrul Cultural al Municipiului București) a găzduit lansarea primului dublu compact disc cu muzică instrumental-orchestrală a compozitorului Nicolae Kirculescu, realizat de Marieta Bratu Palaghia, văduva compozitorului, cu sprijinul Casei de discuri “Electrecord”.

Evenimentul, organizat de Asociația ProCultArt în parteneriat cu ARCUB s-a înscris în seria manifestărilor dedicate celebrării personalității artistice a unuia dintre cei mai importanți reprezentanți ai muzicii ușoare românești, la împlinirea a 120 de ani de la naștere. Artizanii acestui proiect sunt actrița și cântăreața Miruna Ionescu și violo-

carieră prodigioasă. Dintre cele mai cunoscute creații de pe album (materialul muzical însumează 29 de compoziții) amintim “Moment muzical pentru pian și orchestră”, a cărei temă însoțește de peste șapte decenii genericul celebrei emisiuni de la Televiziunea Română – “Telenciclopedia”.

La eveniment au fost prezente personalități ale artei și culturii românești, ale muzicii ușoare și clasice, dar și prieteni dragi și colaboratori ai maestrului Nicolae Kirculescu: compozitorul Dan Dediu, președintele Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din România, Mihai Cosma, Daniela Popescu, Președinta Federației Asociațiilor, Centrelor și Cluburilor UNESCO din regiunea Europei și Americii de Nord, Mircea Penescu, Iosif Ion Prunner, dirijorul Corului Filarmonicii “George Enescu” și al Orchestrei Medicilor, compozitorii Ionel Tudor și Mircea Drăgan, Octavian Ursulescu, Stela

Dan Dediu

nistul Valentin Albeșteanu, amfitironi și gazde desăvârșite ale lansării (i-a acompaniat la pian și Valentin Cucu), dar și inițiatorii unui demers cultural-artistic și muzical unic: salvagardarea patrimoniului imaterial al muzicii ușoare românești din perioada interbelică prin crearea primei “Biblioteci Digitale” dedicate acestora. “Este un gest de reverență pe care îl facem în fața memoriei celor care au creat cortina sonoră a unei lumi pline de visare, lăsându-ne să trăim prin muzica lor într-o poveste din Bucureștii de odinioară” – spunea Miruna Ionescu. “Din veacuri de cântece fericite am creat «Poveste din Bucureștiul de odinioară», lăsând să răsară din nou acele melodii care au creat cortina sonoră a unui București plin de farmec și mister” – a adăugat Valentin Albeșteanu.

Dublul compact disc conține muzică instrumental-orchestrală, compusă în decursul celor peste patru decenii de

Marieta Bratu, Valentin Albeșteanu, Miruna Ionescu

Enache, Ileana Șipoteanu, Alexandra Cepraga, Elise Stan, Ioan Dobrinescu.

Rând pe rând, invitații speciali s-au perindat la microfon pentru a povesti și a aduce un omagiu. Dan Dediu, președintele UCMR, a lăudat inițiativa Mirunei Ionescu și a lui Valentin Albeșteanu de a promova muzica interbelică, spunând că va acorda tot sprijinul și susținerea pentru realizarea și finalizarea proiectului de digitalizare a acestui gen de muzică, un demers foarte important pentru noile generații muzicieni: "Două gesturi simbolice au marcat

un site de muzică simfonică, mai precis dedicat muzicii de avangardă, iar anul trecut am lansat împreună cu UCMR un alt proiect digital amplu, care aduce în prim-plan toate concertele instrumentale românești, din 1950 până în anul 2020! Sunt 70 de ani de concerte arhivate în ordine alfabetică, cronologică și separat pe fiecare instrument principal! Astfel de proiecte sunt veritabile comori care ne salvează de la uitare, iar UCMR le va susține necondiționat spre binele muzicii în general, al muzicii ușoare românești și al înaintașilor noștri".

"Suntem recunoscători pentru o seară de poveste trăită în prezența unor mari personalități ale culturii românești!" – spunea Miruna Ionescu. "Acest proiect omagial dedicat celebrării personalității artistice a compozitorului Nicolae Kirculescu a debutat ca o continuare a ceea ce, în urmă cu șapte ani, am început împreună cu violonistul Valentin Albeșteanu: spectacolul «Poveste din Bucureștiul de odinioară». Este o evocare muzicală a unei Capitale aflate în plină efervescență culturală, când oamenii și scena au fost mai aproape ca niciodată. Și, căutând prin arhive, împrietenindu-ne cu anticarii Bucureștiului, inspectând poduri de case, lăzi și cutii în descoperirea materialului necesar acestei evocări am realizat faptul că patrimoniul reprezentat de muzica ușoară interbelică se află în pericolul de a intra în negura uitării și de a rămâne acolo pentru totdeauna. Desigur, în mentalul colectiv au mai rămas câteva melodii, șlagăre ale acelei perioade, au rămas nume precum Maria Tănase, Jean Moscopol, Cristian Vasile, dar cine își mai amintește de un Efim Sclearov, de un Nell

Miruna Ionescu

intrarea în lumină a lui Nicolae Kirculescu și a muzicii românești interbelice, așa cum spunea marele George Enescu. Maestrul Kirculescu era cumva contariat că e numit compozitor de muzică ușoară, dar așa erau vremurile. Eu însumi am studiat cu mari maestri care erau rușinați că marele succes al muzicii de film pe care o compuseseră. De exemplu, Ion Vasilescu luase Premiul George Enescu, iar mulți care terminaseră compoziție clasică au ales muzica ușoară, rockul, jazz-ul. Așa cum a fost marele Florin Bogardo... Recent am primit un cvartet de coarde, o excepțională partitură compusă de el. Pot să vă spun că vremurile de acum se arată a fi generoase cu noi, cu globalizarea, cu schimbarea mentalității, iar diferențierea între compozitori bazată pe genurile preferate devine tot mai superficială. La ora actuală, în lumea întreagă sunt mari compozitori de muzică de film care scriu concerte, sunt song-writeri și au o versatilitate în a compune orice.... Lucru pe care l-a făcut și Nicolae Kirculescu, cu onestitate, cu talent și mare «meserie». Pentru că «Muzica e muzică!», așa cum i-a spus odată celebrul Alban Berg lui George Gershwin, reticent în a-i prezenta «Preludiile» după ce ascultase la Viena «Suița Lirică», o lucrare foarte serioasă. Un al doilea gest simbolic este relevarea acestui aspect extraordinar pe care l-a adus secolul XX, arhivarea memoriei vizuale și auditive. Cum altfel l-am fi putut urmări pe maestrul Kirculescu cu ocazia filmului documentar realizat acum 60 de ani? Este esențială păstrarea acestor comori ale spiritului și culturii românești din toate timpurile și o felicit pe Miruna Ionescu pentru acest demers. Vine ca o mână, pentru că Universitatea Națională de Muzică București a creat

Valentin Cucu, Marieta Bratu-Palaghia

Martini sau George Corologos? Puțini, probabil foarte puțini sau nimeni!... În anul 2011 Comisia Europeană dădea României directive exacte privind digitizarea patrimoniului imaterial reprezentat de cărți, hărți, documente, partituri. Astfel, treptat a încolțit ideea de a crea noi prima «Bibliotecă digitală a muzicii ușoare românești» dedicată perioadei interbelice, care să conțină colecțiile de partituri digitizate aparținând compozitorilor lansați în perioada dintre cele două războaie. Un punct unic de interes care să adune biografiile compozitorilor, lucrările lor, articole publicate în periodice, interviuri transcrise etc. Un univers sonor așezat într-o platformă de tip bibliotecă digitală. Și această cercetare ne-a adus față în față cu Marieta Bratu Palaghia, văduva compozitorului Nicolae Kirculescu. Marieta pregătea un dublu compact disc cu muzica instrumental-orchestrală a

maestrului, un material editat în premieră cu sprijinul Electrecord. I-am propus atunci să ne unim forțele și să facem din 2023 un an dedicat compozitorului Nicolae Kirculescu. Și iată cum seara pe care am trăit-o a căpătat o dublă semnificație: deschiderea Anului Nicolae Kirculescu prin lansarea acestui dublu CD și prezentarea primei etape de cercetare a Bibliotecii muzicii ușoare românești din perioada interbelică. Mulțumim pentru sprijinul acordat și pentru încredere maestrului Dan Dediu, un om minunat, care din momentul primei întâlniri ne-a oferit tot suportul și curajul de care aveam nevoie în acest demers cultural, mulțumim doamnei Maria Toghina pentru că ne-a facilitat accesul în arhivele Radio și lui Teodor Isaru pentru lungile căutări prin arhivele SRR, mulțumim Corinei Chiriac pentru partiturile pe care ni le-a pus la dispoziție, mulțumim compozitorilor, muzicologilor, oamenilor de Radio și Televiziune, artiștilor, mari personalități care ne-au onorat cu prezența și cu susținerea necondiționată pe care și-au manifestat-o pentru viitorul acestui proiect!”.

“Personalitate culturală de zbor înalt, al cărui geniu creator ne-a încântat nu o dată pe parcursul celor 45 de ani de creație, Nicolae Kirculescu rămâne pentru cei care l-au cunoscut

deschidă drumul unui compozitor a cărui carieră impresionantă s-a desfășurat pe parcursul a 45 de ani; creația sa muzicală a intrat în circuitul universal din care răsare mereu și mereu, adaptată la diferite stiluri interpretative.

A compus muzică ușoară (peste 400 de piese, dinrte care 60 au devenit șlagăre!), muzică instrumental-orchestrală pe care a intitulat-o “muzică de divertisment”, a scris peste 40 de lucrări pentru Teatrul Muzical (Revistă,

V. Cucu, V. Albeșteanu, M. Ionescu

Ionel Tudor, Mircea Drăgan

îndeaproape o persoană încântător de atașată și de o abordare extrem de simplă și naturală. Având șansa să mă număr printre aceste persoane, vă urez tuturor să-l cunoașteți pe calea muzicii!” – Marieta Bratu Palaghia.

Nicolae Kirculescu s-a născut pe 28 decembrie 1903 la București. Primele noțiuni muzicale le-a primit la numai 3 ani, vârstă la care a început studiul pianului, iar primele compoziții le-a scris la vârsta de 13 ani. Și-a desăvârșit studiile muzicale la Conservatorul de la Viena, unde era considerat, conform unei cronici muzicale publicate în ziarul “Neuer Wiener Tage”, drept o “nouă glorie mondială a muzicii interpretative pianistice”. Nicolae Kirculescu a urmat cursurile Facultății de Drept din București cu doctorat obținut la Sorbona în 1930. Avea să cocheteze în continuare cu muzica (student fiind, a urmat în paralel și cursurile de Artă Teatrală ale marelui actor francez Louis Jouvet!), iar în 1940 își face debutul oficial în lumea spectacolului.

La rugămintea lui Ion Vasilescu compune, pentru Revista muzicală “Suflet candriu de papugi...”, piesa “La căsuța cu zorele”; succesul răsunător al acesteia avea să

comedii muzicale, operete), a creat muzică de film și muzică pentru copii, trecând și prin muzica de jazz, gen în care a fost considerat un veritabil promotor în România. În anul 1953 a compus *Rapsodia Română Nr.1*, un concert de mare întindere pentru pian și orchestră.

A colaborat cu Gică Petrescu, Ioana Radu, Colea Răutu, Dorina Drăghici, Nicolae Nițescu, Constantin Drăghici, Doina Badea, Ștefan Bănică, Margareta Păslaru, Jean Păunescu, Lucky Marinescu, Ricky Dandel, Anca Agemolu, Denise Constantinescu, Florin Piersic, Cristina Stamate, Dumitru Rucăreanu, Sergiu Cioiu, Maria Dragomiroiu; din 1973, anul în care s-au cunoscut și s-au îndrăgostit unul de celălalt (era 1 februarie și s-au întâlni grație maestrului Sile Dinicu!), a colaborat în special cu Marieta Bratu.

Iosif Ion Prunner

Multe dintre piesele semnate Nicolae Kirculescu și fredonate în Bucureștii boemi de altă dată sunt și astăzi cunoscute și fredonate: “Coșarul”, “Violete pentru fete”, “Inimă, de ce nu vrei să-mbătrânești”, “Așa începe dragostea”, “Ploua în seara aceea, doamnă”, “Să nu spui dorul nimănu”,

„Când se crăpa de ziuă altădată”, „Când se sting luminile în București”, „Odată-n viață”, „Pleacă-n zori un tren”... Avea să se stingă din viață în ultima zi a anului 1985.

“L-am cunoscut pe maestrul Kirculescu datorită maestrului George Grigoriu!” – a mărturisit Stela Enache. “Eram studentă la Conservatorul din Cluj și făceam naveta în fiecare săptămână Cluj-București-Cluj pentru a mă pregăti cu George Grigoriu și Fromi Moreno de la Radio, un foarte bun profesor de canto. Într-o zi m-am prezentat la ușa maestrului, care m-a impresionat cu eleganța sa desăvârșită: era îmbrăcat în halat de mătase, avea lavalieră la gât și fuma pipă. M-a ascultat cântând și se pare că m-a apreciat și i-am plăcut, din moment ce m-a invitat la Cinema Patria unde am vizionat filmul «Sunetul Muzicii»!”. Iată ce scria regretatul scriitor Aurel Storin, fost Secretar Literar al Teatrului de Revistă “Constantin Tănase”: “L-am cunoscut în urmă cu câteva decenii și am trăit clipe de emoție și desfătare în preajma lui. Era un boier, nu numai prin descendență, ci și prin comportament. Îmi răsună și astăzi în urechi foșnetul halatelor sale de mătase și al eșarfelor pe care le purta dezinvolt. Când se așeza la pian, parcă îngenunchia în fața unui altar. Trăia muzica de parcă ar fi respirat-o. Fiecare vizită din apartamentul de pe Batiștei era pentru mine o sărbătoare (...) Atunci când lucra pentru un Teatru de Revistă din provincie, pleca la Deva ca la Paris. Cufere și geamantane uriașe îi asigurau confortul 2-3 săptămâni într-un hotel mizerabil unde căldura și apa caldă erau

o raritate. Pe stradă, la repetiții, la premiere, atunci când apărea Kirculescu se simțea parfum de boierie. Era înalt, drept și avea un glas puternic și răspicat; fiind mereu în căutare de idei, știa să provoace discuții și să îi asculte pe ceilalți. Acum stau și mă întreb câți boieri mai există astăzi în cântecul românesc?..”

Despre proverbiala sa eleganță, despre distincția sa și mai ales despre talentul și creația impresionantă au vorbit compozitorii Ionel Tudor și Mircea Drăgan, care l-au cunoscut pe maestrul Kirculescu. “Socrul meu, George Grigoriu, îmi povestea că dacă mă voi vedea cu maestrul Kirculescu am să fiu surprins de cât de frumos și de elegant se îmbracă” – a mărturisit Ionel Tudor. “Eu stăteam pe Regală,

Revistă lunară de informare, opinie și dezbateri editată de
UNIUNEA COMPOZITORILOR ȘI MUZICOLOGILOR DIN ROMÂNIA
și finanțată cu sprijinul MINISTERULUI CULTURII

ACTUALITATEA MUZICALĂ

Redactor șef:

Mihai COSMA

Redactori: Octavian URSULESCU

Norela-Liviana COSTEA

Secretar de redacție: Costin ASLAM

Correspondenți:

Mariana POPESCU, Constantin-Tufan STAN,

Carmen STOIANOV, Alex VASILIU

Semnează în acest număr:

Andra APOSTU, Dumitru AVAKIAN, Alexandra CHERCIU,

Teodora CONSTANTINESCU, Mihaela GÂRLEA,

Oana GEORGESCU, Doru IONESCU, David LAPADAT,

Florian LUNGU, Carmen MANEA, Doina MOGA, Sarah RIZESCU,

Mădălin Alexandru STĂNESCU, Mirela STOENESCU-TOLLEA,

Carmen STOIANOV

<https://ucmr.org.ro/revistele-ucmr/revista-actualitatea-muzicala/>

Adresa redacției: București, str. Ecaterina Teodoroiu nr. 19,
sect. 1, 010971, România. Tel./Fax: +40-21-312.98.67

E-mail: em@edituramuzicala.ro, editura@unmb.ro

TIPOGRAFIA - INTERSIGMA-ERICOM SRL

TEL: 021-242.30.32

ISSN: 1220-742x

vis-à-vis de Intercontinental, iar el pe strada Batiștei. Într-o bună zi, am ajuns acasă la familia Kirculescu și tot am rămas uimit de cât de bine arăta; purta celebrul halat de mătase, cu o eșarfă, la care... asortase trabucul și paharul cu whisky. Când s-a așezat la pian, am realizat cât de mare talent avea. Mai târziu, am făcut orchestrații împreună: pianul era scris impecabil, frumos, cu talent, cu știință de carte și de muzică. Pur și simplu mă fascina!”. George Sbârcea spunea că este un perfecționist, că nu îi scăpa niciun amănunt, nu lăsa nimic la voia întâmplării și că, uneori, lucra zile întregi la singură piesă până când era convins că nu îi mai poate aduce nicio îmbunătățire. Muzicologul Viorel Cosma îl considera un melodist prin excelență, care reușise să se impună în genul revuistic din perioada interbelică prin șlagărele sale de mare popularitate. Așadar era “un compozitor de ținută profesional clasică, într-un gen ușor”.

“Nicolae Kirculescu, alături de Ion Vasilescu și de toată pleiada de compozitori din perioada interbelică, a marcat începuturile muzicii ușoare românești. El a compus de la 16 ani și deși tatăl său nu i-a dat voie să studieze mai mult, să își urmeze visul și să facă din muzică o profesie, harul său divin l-a dus acolo unde merita: pe scenele teatrelor și în sălile de spectacole, unde muzica sa era foarte apreciată. În 1940, când și-a dat demisia din barou, îl întâlnea pe Ion Vasilescu și compunea pentru spectacolul de Revistă «Sulfet candriu de papugiu» celebra «La căsuța cu zorele». Atunci a început parcursul artistic fulminant al maestrului care ne-a lăsat o moștenire uriașă, un adevărat patrimoniu muzical care nu trebuie să se piardă, trebuie cultivat și dus mai departe și adus în atenția generațiilor de astăzi” - Miruna Ionescu. (Foto: Asociația ProCultArt)

Oana GEORGESCU